

ei-julkisoikeudellisessa työsuhteessa oleville maksetaan. Esim. juuri veturimiehet vertaavat palkkojaan konepajatyöläisten todellisiin palkkoihin, jotka ovat korkeammat kuin hyväksytyt kattopalkat. Voidaan tietysti arvostella, että palkat ovat päässeet niin kovasti nousemaan. Esim. juuri naisten palkat. Se on kuitenkin tosiasia, joka on otettava huomioon ja jolla valtion viran ja toimenhaltijain palkat ovat ihmeellisesti

töissä. Tämä johtuu siitä, että ne voivat olla 2 - 13 palkkaluokissa, joten joissakin tapauksissa naisten palkat nousevat korkeammalle kuin yksityisten maksamissa töissä. SAK on tarkastellut asiaa vain miesten kannalta. Ja heihin nähden esitys vastaa kutakuinkin ei-julkisoikeudellisessa työsuhteessa olevien palkkoja. Palkat tulisivat vaihtelevaan 3.000-9.500 mk:ssa. Puhuja viittasi lisäksi siihen että 47.000 nimityksen saaneesta kuuluu n. 5.000 ja ylimääräisistä n. 17.000:sta toimenhaltijasta noin 15.000 SAK:hon.

Puheenjohtaja: Kiitti saaduista arvokkaista tiedoista.

Lähetystön jäsen Helander: Kosketteli maalaiskansakoulun opettajien palkkausta. Alipalkkaus on johtanut siihen, että etevimmät ovat läsnämeriittiä hankittuaan siirtyneet kaupunkeihin. Palkka on kaikkiaan 62.500 kaikkine ikälisineen ja ilman huoltovelvollisuutta vain n. 4.500 mk:ssa. Piti heidän palkkaustaan kaiken arvostelun alapuolella olevana.

Lähetystön toinen jäsen: Valitti että valtioneuvosto on tehnyt päätöksen, joka ei vastaa heidän odotuksiaan. Kiinnitti huomiota yhteistointasopimukseen ja sen aiheuttamaan maataloustuotteiden hintojen korotukseen. Toivoi koska tämä vaikuttaa elinkustannusten kallistumiseen, että sen vuoksi maalaisliitto pitäisi saada lunastamaan vekselinsä. Toivoi lopuksi että ryhmä suhtautuisi ymmärtävästi valtion pienipalkkaisten esityksiin kuten monasti ennenkin.

Lähetystön jäsen Väisänen: Huomautti, että jos jotkut ryhmät saisivat erikoiskorotuksia, niin se aiheuttaisi rauhattomuutta ja osittain haluttomuuttakin työmarkkinoilla sekä johtaisi vaikeuksiin.

Penttala: ~~Ilmoitti~~ Ilmoitti eräiden SAK:n alaisten (veturimiehet) olevan tyytymättömiä SAK:n ehdotukseen. Tiedusteli lähetystöltä miten asia on.

Huunonen: Tämä tyydyttää kaikkia muita muttei veturimiehiä. He ovat esittäneet 6.000 markan korotusta. Ja esitys onkin palkkoihin nähden oikeutettu, muttei se tapa, jolla sitä on ajettu, ole hyväksyttävä. Tilanne on sellainen, että jos täysin oppinut konepajalainen siirtyy lämmittäjäksi, niin hänen palkkansa alenee mk 4.000 mk:ssa. Järjestymättömät ja virkamiesliitto ovat esittäneet korkeampia korotuksia, mutta niiden

kanssa SAK:lla ei ole mitään tekemistä.

Lähetystön jäsen Haapasalmi: Selvitteli asiaa rautatieläisten kannalta. Hyväksyi mahdollisuuden erikoislisäyksiin.

Lumme: Tiedusteli mitä SAK:n ehdotus markkamääräisesti merkitsee. Tiedusteli myös hallituksen jäsenten kantaa, kun kerran Palkka- ja hintaneuvosto on hyväksynyt valtioneuvoston ehdotuksen. Omituisen vaikutuksen tekee ylimääräisten valtava luku: 17.000 ylimääräistä ja 47.000 vakinaista. Mutta tämä ei kuulu asiaan.

Puheenjohtaja: Huomautti että tässä ei nyt ole syytä ryhtyä asiaa yksityiskohtaisesti pohtimaan, siihen on tilaisuus järjestettävä tuonempana. Ryhmä kuulee nyt vain mitä lähetystöllä on esitettävänä.

Lähetystön jäsen Nyberg: Kunnantyöntekijäin liittoon kuuluu valtion sairaalahenkilöstöä. Palkkaliitteen takana on myös parituhatta työntekijää, jotka eivät ole ylimääräisiä eivätkä vakinaisessa virkamiessuhteessa. Sellaisia ovat taloushenkilöstöstä siivoojat, keittäjät y.m. He ovat aina jääneet epäoikeutettuun asemaan palkkoja korotettaessa. Esitti vertailevia numerotietoja valtion ja Helsingin kaupungin palkkojen välillä mainiten mm. siivoojan palkan olevan nyt 600 mk suuremman kuin valtion sairaalan lämmittäjillä. Katsoi tämän 3.000:-/kk:ssa -lajan kohtuullisesti korjaavan tilanteen, joka muuten johtaa joukkoirtisanoutumisiin ja mahdollisesti lakkoihin.

Lähetystön jäsen Itkonen: Esitti naismielisairaanhoitajien palkkojen olevan vain mk 1.425 ilman kalliin ajan lisiä ja 3.375:- kalliin ajan ja paikan lisineen yhtyen edellisen loppulausuntoon.

Lähetystön jäsen Heinonen: Poliisien liitto on yhtynyt SAK:n ehdotukseen. Palkat alalla liikkuvat 5 - 14 palkkaluokkien välillä. Suurin osa liiton jäsenistöstä on miehistöä ja alipäällystöä. Työ on vuorotyötä eikä valtio anna korvauksia ylityöstä. Poliisiliitto on päättänyt pysyä SAK:n ehdotuksen kanssa solidaarisena.

Puheenjohtaja: Kiitti lähetystöä käynnistä ja lupasi ryhmän vakavasti pohtivan sille esitetyjä näkökohtia.

Sillanpää: Useat lähetystön jäsenet mainitsivat naispuolisista työn-

ei-julkisoikeudellisessa työsuhteessa oleville maksetaan. Esim. juuri
veturimiehet vertaavat palkkojaan konepajatyöläisten todellisiin palk-
koihin, jotka ovat korkeammat kuin hyväksytyt kattopalkat. Voidaan tie-
tysti arvostella, että palkat ovat päässeet niin kovasti nousemaan. Esim.
juuri naisten palkat. Se on kuitenkin tosiasia, joka on otettava huomi-
oon ja iolla valtion viran ja toimenkaltijain palkat ovat kalliit.

tekijöistä, että luontoisedut on arvioitu kovin alhaisiksi. Tässä on
jotakin hyvin vinossa, sillä luontoisedut ovat noin puolet palkoista.
Valtiolla ja kaupungeissa luontoisedut ovat n. 1/3 tai alle palkoista.

Puheenjohtaja: Ilmoitti että valmistava valiokunta kokoontuu ryhmä-
kokouksen jälkeen. Käsitellään valmistavasti ja päätetään huomisesta
esiintymisestä.

V a k u u d e k s i:

Erni Peltonen
Puheenjohtaja.

M. J. Järvinen
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

P ö y t ä k i r j a

sos.-dem. eduskuntaryhmän kokouksesta eduskuntata-
lossa ryhmän huoneessa elokuun 8 p:nä 1945 klo
16.00. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi:
G. ja K. Andersson, Bryggari, Eskola, Fagerholm, Hii-
lälä, Hiltunen, Jokinen, P. Karjalainen, Lepistö,
Leskinen, Pyy, J. Raatikainen, Raunio, Salmela-Jär-
vinen, Sillanpää, Takki, P. Tervo, Turunen ja Vir-
tanen. Puhetta johti Peltonen, pöytäkirjan laati
Paasivuori. - Läsä myös ministerit Vuori ja Kilpi.

1. §

Läsäolo-oikeus myönnettiin toverille O. Toivonen ja L. Nurmi Lum-
peen suosituksesta.

2 §.

Tilanneseurustus.

Vuori: Sanoi koskettelevansa seikkoja, joista ei ole asianomaiselle
valiokunnalle ilmoitettu, mutta joista huomenna pääministeri ilmoittaa.
Niihin nähden on siis noudatettava vaiteliaisuutta. Ensimmäinen on mainitta-
va taloudellisia seikkoja kaksi asiaa. Maassa ei ole työttömyyttä, mut-
ta työvoiman tehokasta käyttöä voidaan arvostella. Maassa liikkuu työs-
sä olemattomia henkilöitä. Voisi aiheutua työttömyyttäkin, jos kaikki
mahdollinen työteho käytettäisiin. Toinen on suuresti kohonneet palkat.
Polttoaineiden puute jaraaka-aineiden puute voi aiheuttaa työttömyyttä
esim. tekstiilialalla, jonka kohonneet palkat vaikeuttaneet sen toimin-
takykyä. Rakennusteollisuudessa sementin ja sahatavaran puute voi aihe-
uttaa työttömyyttä, jolloin ammattityövoimaa täytyy käyttää muissa töis-
sä kuten metsätöissä. Polttoaineiden puute voi aiheuttaa ~~työttömyyttä~~,
vaikkeita tilanteita
ellei saada kivihiiltä, jolloin kaasun, sementin ja kalkin valmistus
vaikeutuu. Puutavara, paitsi polttopuu, on tärkeä kysymys. Valtioneu-

voston on ollut pakko ryhtyä toimenpiteisiin niiden saamiseksi Englantiin. Siellä näyttölee sahatavara ja kaivospropsi keskeistä osaa. Tanskan kaupassa näyttölee taas puu ja paperi keskeistä osaa. Myös Venäjä n kaupassa. Siitä mitä tulee kivihiilen saannista Puolasta ei voi tässä vielä sanoa. Meillä vaara on ollut siinä, paljonko joudutaan luovuttamaan puutavaraa Venäjälle sotakorvauksena siitä mitä sieltä sodan aikana maahamme tuotiin.

Luonnollisesti meillä on keskeisenä kysymyksenä leipä. Kun Svento ja Gartz ^{ole/} eivät palanneet, ei ole tietoa miten leivän tarve ensi kulutuskautena 250 milj. kg saadaan tyydytetyksi. Kysymys on vielä avoinna. Se on probleemi, joka olisi pystyttävä hoitamaan.

Puualasta ei vielä puhuta, vaikka aikaisemmin lupasi. Tulokset eivät ole vielä selvillä. Metsätöissä on miehiä, mutta ne käyttävät osan ajasta muuhun kuten maanviljelykseen. Mielipiteiden vaihtoa on ollut myöskin alkoholin käytöstä.

Kuljetusalalla on autorengastilanne vaikein. Auto toisensa jälkeen pannaan pukille. Mitä mahdollisuuksia on saada kumia, ei voida sanoa, mutta jollei siinä tule parannusta, joudutaan erittäin vaikeaan asemaan. Kuorma-autot pysähtyvät ja puut jäävät tien varteen. - Toinen on rannikkotalusprobleema. Luovutettu paljon aluksia, osa vuokrattu Neuvostoliitolle ja vain osa on käytössä. Jollei saada laivoja muista maista käytettäväksi Itämeren kuljetuksiin, tulee siitä olemaan paljon vaikeuksia Takille asiain hoitamisessa. Nämä kaksi pullon kaulaa, jotka ovat alituisena painajaisena hallitukselle yhdessä hinta- ja palkkapolitiikan kanssa vaikeuttavat asiain saattamista vakavalle kannalle. Kosketteli tässä yhteydessä viran- ja toimenhaltijain palkkauskysymystä ja ministeri Tuomiojan eroa. Puhuja sanoi, että taloudellinen on kysymys, joka on koetellut hallituksen kestävyyttä. Sitä ei ajoissa otettu riittävän vakavasti valtiovarainministeriössä, sen vuoksi se kesäkuumalla kärjistyi. Ei olisi halunnut arvostella eronnutta, mutta jos ministeri Tuomioja olisi pitänyt yhteyttä järjestöihin, olisi ollut paljon valmista, jonka avulla olisi voinut

voitu hoitaa nyt. Hallitus omaksui SAK:n linjan eräissä vaiheissa ja sen johdosta eräs maalaisliittolainen ministeri uhkasi erota ja pääministerikin ilmoitti, ettei hän voi sitä hyväksyä. Päädyttiin tähän tehtyyn esitykseen. Tässä yhteydessä huomautettakoon, että taloudellisissa kysymyksissä intohimot törmäivät ankarasti vastakkain. Pääministeri katsoo historialliseksi tehtäväkseen hallituksessa suhteiden vakiinnuttamisen Neuvostoliittoon. Mikäli hänen on pakko puuttua taloudellisiin kysymyksiin ottaahan porvarillisen kannan. Hallituksessa on sosialistinen enemmistö, josta syntyy tilanteita, joissa otetaan kanta jota porvarillisista maalaisliittolaisista ei voi ymmärtää. Seuraavan pääministerin on otettava selvä talouspoliittinen ohjelma jo muodostaessaan hallitusta, muuten tulee vaikeaksi päästä tulokseen taloudellisten kysymyksiemme aiheuttamien vaikeuksien suhteen.

Toinen kysymys joka vaatii hallituksen kannanottoa, on Hornborgin komitean mietinnön johdosta otettava kanta. Tämä kysymys on avoin. Parilla sanalla erilaisista vaikutelmista. Viittasi eri näkökohtiin. Kaksi keskeistä kysymystä on esitetty: 1) Onko toiminnassa olevien tuomioistuinten hoidettava asia? 2) Onko hoidettava asia nykyisten lakien vai jonkun uuden lain pohjalla? Pääministeri on esiintynyt sen käsityksen puolesta, et että asia on hoidettava voimassa olevain lakien pohjalla. Ne jotka vaativat erikoistuomioistuinta perustelevat kantaansa sillä, että voimassa olevissa pysyteltäessä asiassa tulisi useita tuomioistuimia kysymykseen: valtakunnan oikeus, korkein oikeus, Turun hovioikeus ja sotaylioikeus. Kun tulee näin monta tuomioistuinta, niin tuomiot voivat olla erilaisia ja herättävät epäilyksiä, etteivät tuomiot ole samojen oikeusnäkökohtien pohjalla annettu. Toisaalta tuomioistuimet pyrkisivät hakemaan ratkaisuja jotka herättäisivät ankaraa arvostelua kotimaassa eräissä piireissä ja myös ulkomailla. Tuomioistuimissa on juristeja ja heidän ratkaisunsa vaikuttaa juristien vaikutelma. Jos pyritään tämä likvidoimaan, niin ei voida ilman erikoistuomioistuinta saada syntymään ratkaisua, että se tyydyttää ulkomaita. Esim, millä tavalla voidaan tuomita presidentti Ryti. Hän on sillä pohjalla, että hän on rikkonut meidän lakiamme vastaan, mutta

ulkomaalaiselle sitä olisi vaikea selittää. Perusteli tätä. Ribbentrop-sopimus oli sinänsä rikos, joka heidän mielestään olisi tuomittava. Sota heitä vastaan oli myös rikos heidän käsityksensä mukaan. Tämä on suurpoliittinen kysymys. Toisaalta myönnetään, että jos ryhdytään oikeudelliseen menettelyyn, niin syytettyjen joukko tulee olemaan suuri. Vaikka erikoislakia käytettäisiin, niin poliittisesti ja käytännöllisesti menetettellen silloin voidaan supistaa henkilöiden lukumäärä hyvin pieneksi. Mikä tulee olemaan hallituksen kanta on vaikea sanoa.

Hornborgin komitean mietinnön julkaiseminen saattaisi ikävään asemaan Venäjän, Englannin ja Ranskan ja jopa Yhdysvallatkin. Sen julkaisemisella ei edistettä näin arkaluontoisten asiain selvittelyä. Ne ovat paikoittain verrattain vapaalla kädellä suoritettua formulointia. K.o. komitean mietintö on saanut tapausten kulusta johtuen liian suuren merkityksen. Tämä kysymys tulee ratkaisevaan vaiheeseen syksyllä. Se on poliittinen kysymys, jonka ratkaiseminen on vaikea ja arkaluonteinen ja poliittinen välttämättömyys.

Potsdamin konferenssi luo valaistusta Saksaan nähden. Meidän maamme voi solmia diplomaattiset suhteet jo ennen rauhan takia. Neuvostoliitto on toiminut kiireellisesti siten, että se on jo pyytänyt agreementtia lähettilälleen. Meillä on nyt vaikeus löytää sopiva mies. Hallituksen mielialoihin vaikutti kohottavasti, kun oli jo viikon ajan pessimistisissä mielialoissa, sillä Neuvostoliitto oli ilmoittanut eräistä muutoksista välirauhan sopimukseen, joiden noottien vaihdossa syntyi ikävä tilanne. Lentokenttien luovutus on jo tapahtunut. Laivojen, Neuvostoliiton ja Englannin, käynti Suomen aluevesillä jne.

Nyt on tullut ilmoitus Neuvostoliiton alueelta kuljetettujen tavaroiden luovuttamisesta takaisin Neuvostoliitolle suostuu vapaamielisempään tulkintaan. On näet ilmoitettu, että tutkimukset nyt lopetetaan, joten ne mitä nyt on saatu selville, ne luovutetaan. - Neuvostoliitto on valmis suosittelemaan avun antamista Suomelle n.s. UNRA-järjestön kautta. Niistä Kilpi neuvotteli jo Tukholmassa käydessään. Se koskee lastensaamaa apua. - Kaupallisista neuvotteluista puhuja ei voi enempää sanoa.

Puheenjohtaja: Kiitti Saaduista tiedoista.

Keskustelu lykättiin:

3 §.

Piirikokous edustus.

Puheenjohtaja: Kajaanin alipiirijärjestö on pyytänyt ryhmän edustusta piirijärjestön kokoukseen. Kirjelmä annettu E. Karjalaiselle, joka on sieltä edustajana.

Hyväksyttiin.

4 §:

Virkamiesten palkkauskas.

Valtion diplomi-insinöörien liiton lähetystö: He ovat jättäneet edustajille virkamiesliiton ehdotuksesta poikkeavan esityksensä. Heidän työnsä toimiessaan ruumiillisen työn tekijöiden esimiehinä on lähinnä verrattava näiden työhön. Mainitsi esimerkkejä, miten alaiset asentajat saavat paljon suurempia palkkoja heidän esimiehinään toimivat teknikot. Selvitteli myöskin diplomi-insinöörien palkkausta. Insinöörejä on lähtenyt valtion viroista niin paljon pois, että sodan aikana vaihtuminen on ollut yli 200. Nyt insinöörejä on alle 100. Insinöörejä ei ole enää saatavissa esim. tie ja vesirakennushallituksen alaisiin töihin palkkojen alhaisuuden takia. Kunnat ja yksityiset maksavat kaksinkertaisen palkan. Työn suoritukset vaativat vastaavat suunnitelmat jotka edellyttävät pätevää insinöörikuntaa. Samoja näkökohtia painostivat muutkin lähetystön jäsenet posti- ja lennätinhallituksen ja maatalousministeriön alalla.

Liite n:o 1.

Puheenjohtaja: Kiitti annetuista tiedoista ja lupasi asiaan kiinnitettäväksi huomiota.

5 §.

Virkamiesliiton lähetystö.

Esitti oman ehdotuksensa puolesta näkökohtia. Alimmista 12. Pl:aan asti ehdotus on sama kuin SAK:n ehdotus ja siitä lähtien suurempi. Se on kohtuullista huomioon ottaen viroissa vaadittavan korkeakoulututkinnon ja sen, että verotuksen jyrkkä progressiivisuus tasoittaa korotuk-

sen korkeampipalkkaisilla, jotta nettolisäys lopulta pienempi kuin alem-
pipalkkaisilla. Lähetystö mainitsi esimerkkejä, miten ruumiillisen työn
tekijäin palkat nousevat henkisen työn tekijäin palkkoja korkeammiksi.
Se johtaa siihen, että henkisen työn tekijäin työ tulee aliarvioiduiksi.
Hallituksen esitys ei tyydytä virkamiesliittoa kuten ei SAK:takaan.

Liite n:o 2.

Puheenjohtaja: Kiitti ja lupasi asialle vakavaa huomiota.

6 §.

Palkkakysymyksen hoito.

Kallinen: Alisti keskusteltavaksi viran- ja toimenhaltijain palkkaky-
symyksessä olisiko syytä ottaa yhteys ja sopia neuvotteluista SKDL:n ja
maalaisliiton kanssa.

Puheenjohtaja: Ilmoitti neuvottelijat asetettavaksi.

7 §

Keskustelu sotasyllisyyksykysymyksestä.

Kilpi: Toivoi että keskusteltavaksi olisi otettava ryhmän kanta sota-
syllisyyskysymyksessä, jotta meillä olisi selvä kanta sopusoinnussa
puolueen ja ryhmän välillä. Asiaa ei olisi annettava yksin SKDL:n hoidet-
tavaksi. Sillä menettelyllä se tulee liian kärkeväksi. Maan täytyy olla
valmis kantamaan määrätyt uhrit.

Puheenjohtaja: Asia lähinnä kuuluisi puoluetoimikunnalle. Jos me hoi-
damme tämän, niin meidän on vietävä asia valmistavan valiokunnan kautta
ja otettava yhteys puoluetoimikuntaan.

Kallinen: Yhtyi Kilpeen. Huomautti, että perustuslakivaliokunnassa on
käytävä käsittelemään kansantuomioistuinta. Meidän on otettava perustel-
tu kanta, jolla voidaan operoida. Ei ole odotettava. Asia on otettava kii-
reellisen käsittelyn alaiseksi.

Lepistö: Ryhmä on ottanut asiassa kannan jo välikysymyskeskustelun yh-
teydessä. Oli sitä mieltä, että alotteen on tullava hallituksesta käsin
ilman meidän erikoisalotteita. Jos uutta on tehtävä, on sen tullava puolue-
toimikunnan kautta. Kommunistien suuret kokoukset pohjoisessa ovat men-
neet hiekkään. Oulussakin osallistui siihen vain 3 - 400 henkeä, vaikka

he sanoivat itse sen koonneen 2.000 henkeä.

Kilpi: Lepistö ei käsitä asian vakavuutta. Kun Kekkonen aikoinaan
koetti saada IKL:n lakkauteksi, Helsingin Raastuvanoikeus ei saanut
sitä lakkauteksi. Kun se oli kansan oikeustajun mukainen! Mutta "Kuu-
tosten" jutussa, jossa syytöksiä naurettiin, saivat 6 - 8 vuotta. Puhu-
ja pelkää, että näiden tuomioistuinten oikeuskäsittely tulee muodostu-
maan skandaaliksi. Onko parempi, että kommunistit sen yksinään suorit-
tavat. Me humanisempina voimme vaikuttaa tuomioihin. Onko parempi, et-
tä valvontakomissio antaa siitä määräyksen ennenkuin asiassa ryhdytään
toimenpiteisiin.

Muikku: Vuori antoi tämän asian esilleottamiseen viitteen. Perusaja-
tus on se, että on löydettävä syyllisiä, vaikka ne eivät lakien mukaan
olisikaan syyllisiä. Meidän on tuomittava ne. Lapualaisaikana me emme
saaneet oikeutta. Luotamme tällä kertaa niiden oikeustajuntaan. Puhu-
ja luottaa. Voidaan kyllä ajatella erikoistuomioistuimen asettamista.
Ei tahdo ylläyttää juoksemaan Jämsän konferenssin päätösten perässä. Vas-
tusti katukokousten pitämistä.

Penttala: Jos mennään ennenkuin pakotus tulee meidän laeista poikke-
avaan oikeudenkäyttöön, niin ei ainakaan maallikko tule sellaista menet-
telyä ymmärtämään. Kosketteli edellä mainittua Kekkosen yritystä, tode-
ten, että Kekkonen ja koko hallitus epäonnistuivat, mutta kerrotaan että
asian valmistus oli hyvin hataraa; Stålbergin lausuntoa ei Kekkonen ko-
konaisuudessaan edes esittänyt presidentti Kalliolle.

Lepistö: Meidän on syytä pitää kiinni maan ~~oikeusjärjestyksestämme~~
laeista ja pohjoismaisesta oikeusjärjestyksestämme. Emme voi antaa po-
liittisten tuulien vaikuttaa niin paljon, että lähtisimme näyttämään
lippua asian ratkaisemiseksi. Viittasi v:n 1918 erikoistuomioistuinten
maineeseen. Puhujan mielestä olisi selvitettävä myös ketkä siellä olisi
sivat vastaamassa. Siellä olisi mm. Sylvi-Kyllikki Kilpi, muttei Lepis-
tön Matti, kun hän ei ehtinyt siihen eduskunnan kokoukseen, jossa asia
hyväksyttiin.

Kilpeläinen: Selosti lähemmin Penttalan mainitsemaa presidentti

Ståhlbergin lausuntoa.

Kilpi: Kiinnitti asian poliittiseen puoleen huomiota. Kun sotavuosina oltiin mukana sen vuoksi, että muuten porvarit tekisivät vielä pahempaa, ei ymmärtänyt, miksei sama periaate nyt pidä paikkaansa. Puhujan mielestä meidän on oltava mukana, jotta voidaan asiaan vaikuttaa. Tehdään virhe, jos annetaan SKDL:n liian paljon vaikuttaa työväestön mielipiteisiin. Valitettavasta, että alkaa olla eristäytyneisyyttä, joka vaikuttaa puolueen vahingoksi.

Kallinen: Henkilökohtaisesti ei sotasyllisyyttä olisikaan olemassa. Sillä siitä tulisi niin laaja joukko syllisiä, ettei sitä selvitä kukaan. Ne syyt ei nyt riitä. Suomen itsenäisyys on fraasi. Me olemme hävinneet sodan ja olemme olleet vielä vasallivaltiona. Meidän on löydettävä ulospääsy tästä poliittisesta tilanteesta. Pohjoismaisesta oikeusjärjestyksest~~ä~~estä ei makseta viittä penniä. Se on fantasia. Suomen työväki kantaa synkkiä epäluuloja sitä vastaan. Jos asia hoidetaan niin järkevästi kuin nyt näyttää olevan asian laita, ei siihen ole suhtauduttava kielteisesti, Sotahuone/sotasyllisyystuomioistuin voi antaa kuritustuomioita, mutta ei verituomioita. Poliitiikka ei ota puhujan tunteita huomioon. Ei ole turvauduttava iskusanoin hin. Niillä ei ole pohjaa.

Voionmaa: Asia sietäisi valmistavaa käsittelyä. Uskontunnustusta. Hänelä on suuri kunnioitus tuomioistuimia kohtaan ja niiden rikosasioiden käsittelyyn. Mutta ei kukaan ihminen usko, että hovioikeudessa oikeutta saa poliittisissä asioissa. Että ne vanhat käsittelevät niitä, on akateemista puhetta. Kansantuomioistuin meillä jo on: eduskunta. Sen säätämisessä saat~~ta~~ta olla vaikeuksia. Ei ole kysymys oikeudesta, vaan politiikasta. Linkomienet ja muut on saatava käsittämään, että he ovat olleet väärässä. Meidän on tuomittava entinen politiikka. Puhuja ei yhäy Kalliseen. Meillä on ollut v:n 18 jälkeen valoisia aikoja. On valmistauduttava tulevaisuute varten. Se voitetaan mielipiteillä ja poliittisellä taistelulla. Puhuja kertoi pääministerin saamasta kirjeestä, jonka yksi H. Kuusisen mainitsemista viidestä on kirjoittanut: Nevanlinnan, Linkomiehen ja muiden on

astuttava esiin ja todistettava, että he ovat olleet väärässä. Hän on huolissaan maan tulevaisuudesta. On olemassa meidän nykyisen suunnan oppositio. Ja sitä vastaan hän taistelee. Tämän nykyisen suunnan puolesta hän taistelee. Yksityisseikat ovat pikkujuttuja. Puhuja valitti, että ryhmä on työkyvytön.

Karvonen: Toi esille Ranskan tapauksen. Natsien nostama oikeusjuttu: Kuka syyppää Ranskan luhistamiseen? Ja nyt päinvastoin: Kuka syyppää Ranskan aselepoon? Voittaja asettaa hävinneet syytteeseen. - Yhtyi Voionmaahan siinä, että eduskunta oli korkein kansantuomioistuin poliittisissa kysymyksissä. Kommunistit ovat menneet salavuoteuteen porvarien kanssa vierittämällä sodan syyn kapitalistiselta talousjärjestelmältä yksityisten kannettavaksi. Puhuja ei halunnut asiaa kiirehdyttäväksi, koska kehitys vie siihen, että sotasyllisyyskysymys jää taka-alalle. Tämä on poliittinen taistelu kommunistien ja meidän välillämme.

Simonen: "Ellemme kykene itse hoitamaan asioitamme, tulevat toiset ja tekevät ratkaisun meidän puolestamme". Yhtyi Voionmaahan siinä, ettei meillä ole selvää kantaa sotasyllisyyskysymyksessä. Puhuja tutustunut kansan mielipiteisiin pohjoisessa. Kansa odottaa siinä ratkaisua. Kansa ei luota oikeusoppineisiin, jotka esiintyivät Ribbentrop-sopimuksen viemisessä eduskuntaan. Kysymys on vaarallinen ellei meillä ole varaa lähteä selittämään sotapolitiikkaa. Se johtaa syytökseen sen puolustamisesta. Jotakin tässä on tehtävä.

Lepistö: Puhuja joutunut loma-aikoina toteamaan, ettei sotasyllisyyskysymykseen ole kiinnitetty huomiota vaan talouspolitiikkaan. Puhujan mielestä olisi saatava selvitys Hornborgin komitean mietinnöstä ja sen perusteella ja sen perusteella luotava selvitystä niihin kohtiin, jotka ovat jääneet hämäräksi.

Kallinen: Kehitys on ollut tuhoisa 18-vuodesta lähtien ja hän pysyi siinä käsityksessä perustellen sitä tarkemmin. Täällä on vallinnut psykologinen viha Neuvostoliittolaista ja oman maan vasemmistolaisuutta vastaan ja sen johtumista 18-vuoden tapauksista on tarkoituksellisesti ylläpidetty. Käsitystä että eduskunta on tuomioistuin, ei puhuja hyväksy.

Eduskunta on eduskunta ja tuomioistuin on tuomioistuin. Meidän on perustuslakivaliokunnassa saatava konkreettiset ohjeet ja niiden mukaan on asia hoidettava. Fraseologialla ei voida ratsastaa.

Lumme: Yhtyi Lepistöön Hornborgin komitean mietintöä koskevassa asiassa. Ministereille on annettu oikeus selittää sitä ryhmissään. Valmistavassa valiokunnassa on otettava asia esille.

Lepistö: Asia tulee hallituksen esityksen pohjalla perustuslakivaliokunnassa esille ja sen mukaan se käsitellään.

Puheenjohtaja: On ehdotettu, että asia otetaan valmistavassa valiokunnassa esille, johon kutsuttaisiin puoluetoimikunnan jäsenet ja mikäli mahdollista ne, joilla olisi Hornborgin komitean mietinnöstä tietoja.

Pää tettiin, että puheenjohtaj koettaa saada ryhmään selostuksen Hornborgin komitean mietinnöstä.

8 §.

Valtion virkamiesten palkkakysymys.

Rantala: Ilmoitti että palkkakysymys edistyy niin nopeasti että tarvitaan ryhmän kantaa.

Puheenjohtaja: Valmistava valiokunta kokoontuu huomenna klo 17, ryhmä 1

Vakuudeksi:

Emil Teltanen
Puheenjohtaja.

M. Saarimäki
Sihteeri.

Tarkistettu:

Liite N:o 1. Sitten. Keskustelu pöytä. 8.8.1945

VALTION DIPLOOMI-INSINÖÖRIEN LIITTO ~~xx~~
STATENS DIPLOMINGENJÖRERS FÖRBUND ~~xx~~

Helsingissä, elo kuun 3 p:nä 19 45

Valtioneuvostolle.

Valtion virkamiesten kiristyneen palkkakysymyksen joutuessa lähipäivinä ratkaisuvaiheeseensa esittää Valtion diplomi-insinöörien liitto, joka on perustettu edustamaan kaikkia valtion palveluksessa olevia diplomi-insinöörejä, kunnioittaen seuraavaa:

Valtion palveluksessa olevien diplomi-insinöörien palkkaus on jo rauhan aikana ollut huomattavasti jäljessä vastaavissa kunnallisissa ja yksityisissä insinööritoimissa maksetuista palkoista. Tämä epäsuhde on jatkuvasti suurentunut, ja näin onkin valtion palveluksessa olevien diplomi-insinöörien taloudellinen asema käynyt aivan kestäättömäksi. Viimeaikaiset työntekijöiden saamat useat peräkkäiset palkankorotukset ovat lisäksi johtaneet siihen, että monissa tapauksissa parhaiden ammattityöntekijöiden palkat, varsinkin urakka-ansiot, jopa ylittävät työmaan päällikkönä toimivan ja siitä sekä teknillisesti että taloudellisesti vastuussa olevan insinöörin palkan.

Insinöörien erikoisasema sellaisena henkisen työn te-

Eduskunta on eduskunta ja tuomioistuin on tuomioistuin. Meidän on perustuskilakivaliokunnassa saatava konkreettiset ohjeet ja niiden mukaan on asia hoidettava. Fraseologialla ei voida ratsastaa.

Lumme: Yhtyi Lepistöön Hornborgin komitean mietintöä koskevassa asiassa. Ministereille on annettu oikeus selittää sitä ryhmissään. Valmistavassa valiokunnassa on otettava asia esille.

- 2 -

kijäin ryhmänä, joka välittömästi joutuu esimiessuhteeseen ruumiillisen työn tekijöiden ja varsinkin ammattityöntekijöiden kanssa, on erikoisesti otettava huomioon oikeiden perusteiden saamiseksi insinöörien palkkausta järjestettäessä. Näin ollen on heidän palkkansa määriteltävä pitäen vertailukohteena ammattityöntekijöiden palkkoja.

Insinöörien erikoisaseman valtiotalouteen ratkaisevasti vaikuttavana ammattiryhmänä on valtiovalta jo osittain tunnustanutkin maksamalla valtion palveluksessa oleville diplomi-insinööreille kuluva vuoden toukokuun 1 päivästä lukien erikoista insinöörilisää, joka nykyisen rahavarvon vallitessa kuitenkin on määrältään niin pieni, että sen merkitys on lähinnä vain periaatteellista laatua.

Suoritettuaan laajoja palkkausaloja koskevia tutkimuksia Valtion diplomi-insinöörien liitto edellä mainittua suhdetta ammattityöntekijöiden palkkoihin perustana pitäen jo ottamalla huomioon paitsi jyrkästi nousevan verotuksen vaikutuksen nettotuloihin myöskin nykyoloissa välttämättömäksi käyneen elintason alentamisen, tarkan harkinnan jälkeen esittää,

1. että valtion palveluksessa oleville diplomi-insinööreille maksettaisiin nykyisten peruspalkkojen ja palkkioiden lisäksi eri palkkaluokissa seuraavasta taulukosta ilmenevät kalliinajanlisät, joihin sisältyvät aikaisemmin saadut kalliinajan- ja insinöörilisät:

I. Peruspalkkaiset virat.

Palk- kaus- luok- ka	Perus- palkka kuukau- dessa mk.	Kalliinajan- ja ins.lisä kuukaudessa mk.	Ehdotettu palkka kalliinajan- ins.lisineen kuukaudessa mk. Veroja vä- hentämät- tä mk	Verot vähennettyinä Veroluok.I Veroluok.II
21	5.475:-	9.225:-	14.700:-	8.325:- 10.700:-
22	5.775:-	9.625:-	15.400:-	8.580:- 11.000:-
23	6.100:-	10.100:-	16.200:-	8.880:- 11.400:-
24	6.425:-	10.575:-	17.000:-	9.150:- 11.750:-
25	6.775:-	11.125:-	17.900:-	9.400:- 12.150:-
26	7.125:-	11.725:-	18.850:-	9.700:- 12.500:-

- 3 -

27	7.500:-	12.350:-	19.850:-	9.975:-	12.900:-
28	7.900:-	12.950:-	20.850:-	10.250:-	13.300:-
29	8.325:-	13.625:-	21.950:-	10.550:-	13.750:-
30	8.775:-	14.375:-	23.150:-	10.900:-	14.225:-
31	9.250:-	15.150:-	24.400:-	11.300:-	14.700:-

II. Ylimääräiset toimet.

Palk- kaus- luok- ka	Palkkio kuukau- dessa mk	Kalliinajan ja ins.lisä kuukaudessa mk	Ehdotettu uusi palkkio kalliinajan ja ins. lisineen kuukaudessa mk. Veroja vä- hentämättä	Verot vähennettyinä Veroluok.I Veroluok.II
27	5.175:-	8.825:-	14.000:-	8.075:- 10.325:-
28	5.500:-	9.325:-	14.825:-	8.380:- 10.750:-
29	6.000:-	10.075:-	16.075:-	8.850:- 11.350:-
30	6.500:-	10.825:-	17.325:-	9.225:- 11.900:-
31	7.000:-	11.650:-	18.650:-	9.650:- 12.450:-
32	7.500:-	12.350:-	19.850:-	9.975:- 12.900:-
33	8.000:-	13.175:-	21.175:-	10.350:- 13.450:-
34	8.500:-	14.000:-	22.500:-	10.750:- 13.950:-
35	9.250:-	15.150:-	24.400:-	11.300:- 14.700:-
36	10.000:-	16.250:-	26.250:-	11.800:- 15.400:-

sekä että samassa suhteessa korotetut lisät maksettaisiin myöskin muissa kuin edellämainituissa palkkaluokissa oleville diplomi-insinööreille, niin myös sopimuspalkkaisissa viroissa tai toimissa oleville diplomi-insinööreille. (Mikäli jonkin insinööriyhmän palkkaus muodostuu palkasta ja toimituspalkkioista, kuten esim. maanmittausinsinöörin, olisi molempia korotettava edelläesitetystä suhteesta);

2. että valtion viran ja toimen haltijoille tulevan yleiskorotuksen lisäksi diplomi-insinöörien palkkojen suorittamiseen tarvittavat lisäerät maksettaisiin ylimääräisen palkanlisän (insinöörilisän) muodossa;
3. että nämä uudet lisät suoritettaisiin viime kesäkuun 1 päivästä alkaen;

Eduskunta on eduskunta ja tuomioistuin on tuomioistuin. Meidän on perustuslakivaliokunnassa saatava konkreettiset ohjeet ja niiden mukaan on asia hoidettava. Fraseologialla ei voida ratsastaa.

Lumme: Yhtyi Lepistöön Hornborgin komitean mietintöä koskevassa asiassa. Ministereille on annettu oikeus selittää sitä ryhmissään. Valmistavassa valiokunnassa on otettava asia esille.

- 4 -

4. että työpalkkojen kohotessa insinöörien palkkauksessa samanaikaisesti toimeenpantaisiin vastaavat korotukset.

Yksityiskohtaiset perustelut, joiden avulla on johdettu näihin palkkoihin, ilmenevät liitteestä N:o 1, johon liittyvät laskelmat ovat liitteessä N:o 2.

Huomioon ottaen insinöörin erikoisaseman ja sen merkityksen valtion taloudessa sekä siitä johtuvan välttämättömyyden pysyttää pätevät ja kykenevät insinöörit valtion palveluksessa katsoo Valtion diplomaattinsinöörien liitto esitetyn palkankorotusvaatimuksen erittäin kohtuulliseksi.

Tästä aiheutuvat kustannukset ovat vähäiset verrattuna siihen hyötyyn, joka saavutetaan sen kautta, että valtion tärkeät laitokset ja laajat yleiset työt tulevat teknillisesti ja taloudellisesti pätevällä tavalla johdetuiksi.

Valtion diplomaattinsinöörien liitto pyytää kunnioittaen, että asia ratkaistaisiin kuluvin elokuun 11 päivään mennessä.

Valtion diplomaattinsinöörien liitto
Statens diplomingenjörers förbund.

VALTION DIPLOOMI-INSINÖÖRIEN LIITTO
STATENS DIPLOMINGENJÖRERS FÖRBUND

Helsingissä, elo 3 p:nä 1945

Liite N:o 1 Valtion diplomaattinsinöörien liiton kirjelmään 3.8.45. Koskee liitteessä N:o 2 esitetyn palkkaustaulukon laskuperusteita.

Diplomaattinsinööri on lähinnä katsottava perusteellisen, pitkäaikaisen ja kalliin erikoiskoulutuksen saaneeksi ammattityöntekijäksi. Tämän vuoksi olisi hänen palkkaustaan määrättäessä otettava lähtökohdaksi ammattityöntekijäin palkat ottaen tietenkin huomioon, että insinöörien ja ammattityöntekijäin välissä ovat eri asteiset esimiehet ja työnjohtajat, joiden palkkojen myöskin on oltava oikeassa suhteessa ammattityöntekijöiden palkkaukseen. Jos keskimääräisen ammattityöntekijän palkaksi katsotaan 32:50 tunnilta, tulisi tällaista ammattimiestä vastaavan viran ja toimen haltijan saada vähintään mk 6.500:- kuukausi- eli mk 78.000:- vuosipalkka. Tällaisia viran ja toimen haltijoita ovat m.m. erät 6. palkkausluokkaan kuuluvat, joiden palkkaa siis olisi korotettava nykyinen mk 27.600:- suuruisen peruspalkka ja aikaisemmat kalliinajanlisäykset huomioonottaen mk 36.000:-, jolloin vasta vuosipalkka nousisi edellä osoitettuun määrään mk 78.000:-. Tämä uusi palkanlisä on samansuuruinen kuin SAK:n esittämä vähimmäiskorotus. Palkkausluokassa 12, jossa peruspalkka on mk 39.300:-, on jo huomattavassa määrässä erikoiskoulutuksen saanutta henkilökuntaa, kuten m.m. teknillisen koulun suorittaneita teknikoita. Tässä palkkausluokassa olisi palkkauksen siten oltava jo ammattityöntekijän palkkausta suurempin tai ainakin vähintään saman suuruinen kuin parhaan ammattimiehen keskimääräinen ansio, joka nykyisillä työpalkoilla on mk 8.000:- - 10.000:- kuukaudessa. Tältä pohjalta tullessa siihen tulokseen, että 12. palkkausluokan kohdalla tulisi uuden kalliinajanlisän olla vähintään mk 48.000:-, jolloin palkka kalliinajanlisineen nousisi 105.300:- markkaan vuodessa eli 8.780:- markkaan kuukaudessa.

Verrattuna vuoden 1943 peruspalkkoihin tulisi edellä selostetun mukaan palkan lisäys kalliinajanlaisineen olemaan 6. palkkausluokassa 182 % ja palkkausluokassa 12 vain 168 %. Jos nykyisen verotusjärjestelmän mukaiset verot vähennetään, jää nettopalkkoiksi vastaavasti mk 57.500:- ja 71.100:- veroluokassa I sekä mk 72.600:- ja 90.700:- veroluokassa III₂. Nettotulon nousut olisivat vuoteen 1943 verrattuna 6. palkkausluokassa vain 139 % veroluokassa I ja 136 % veroluokassa III₂. 12. palkkausluokassa olisivat vastaavat nettotulo nousut ainoastaan 114 % veroluokassa I ja 123 % veroluokassa III₂.

Niissä palkkausluokissa, joihin insinöörrikunta on sijoitettu, tulisi näillä perusteilla laskettujen palkkojen kalliinajan- ja insinööriläisineen olla sen suuruiset, kuin liitteessä N:o 2 olevasta taulukosta ilmenee. Siten tulisi palkkausluokassa 21 olevan diplomi-insinöörin palkan kalliinajan- ja insinööriläisineen olla n. mk 200.000:- veroluokan I ja n. mk 205.000:- veroluokan III₂ mukaan laskettuna. Vastaavasti tulisi palkkausluokassa 25, jossa on huomattava määrä jopa kymmeniä vuosia valtion palveluksessa olleita diplomi-insinöörejä, palkan olla n. mk 263.000:- veroluokan I ja n. mk 274.000:- veroluokan III₂ mukaan laskettuna.

Valtion diplomi-insinöörien liitto on kuitenkin täysin selvillä siitä, että elintaso on nykyoloissa pyrittävä alentamaan siellä, missä se suinkin on mahdollista. Insinööri- ja teknikkokunnan elintaso ei kuitenkaan voida valtion omien etujenkaan vuoksi alentaa niin paljon, että jo nykyisen vakavana uhkana valtion laitoksien toiminnalle oleva teknillisen henkilökunnan hakeutuminen toisiin tehtäviin saavuttaisi vielä valtavammat mittasuhteet. Valtion diplomi-insinöörien liitto onkin ehdotuksessaan pyrkinyt tässä suhteessa tasapuoliseen ratkaisuun, eikä ole tällä hetkellä pitänyt ehdottoman välttämättömänä sitä, että insinöörien nettotulot vuoden 1943 palkkaukseen verrattuna nousisivat edellä olevin perustein lasketuilla 114 ja 123 %, vaan on esityksessään tyytynyt huomattavasti pienempiin nettokorotuksiin. Esitettyihin vähimmäispalkkoihin on päädytty siten, että vuoden 1943 palkkausta on aluksi korotettu sama määrä, mikä edellä katsottiin kohtuulliseksi

palkkausluokan 12 kohdalla, eli siis 168 %, jolloin verotuksen jyrkkä progressiivinen nousu saa aikaan täysin riittävän elintason alentumisen. Vaikka palkankorotus prosentteissa olisi täten sama kuin 12. palkkausluokassa, tulee nettokorotus olemaan huomattavasti pienempi palkkausluokan 12 nettokorotusta, nimittäin palkkausluokassa 21 vain 97.1 % veroluokan I ja 111.8 % veroluokan III₂ mukaan laskettuna. Samat luvut ovat palkkausluokassa 25 enää 92.9 % ja 100.8 % sekä palkkausluokassa 32 ainoastaan 85.9 % ja 93 %. Näistä prosenttiluvuista ilmenee selvästi elintason suhteellinen alennus palkkausluokissa 21-32 verrattuna palkkausluokkiin 6 ja 12.

Näin laskettuja summia ei ole vielä sinänsä haluttu esittää uusiksi palkkoiksi, vaan on ylemmissä palkkausluokissa elintason lisäälemusta aiheuttavasti toimitettu pyöritystä alaspäin siten, että uusi nettopalkka palkkausluokassa 32 on vain 84 % suurempi kuin v. 1943.

Nämä laskelmat ja uudet esitetyt palkat sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavat uudet palkanlisät ilmenevät palkkausluokkien 21-32 osalta liitteestä N:o 2.

Liitteet N:o 3 ja 4 osoittavat graafisestipalkkaukseen.

Että esitetyt palkankorotukset ovat varsin vaatimattomia, nähdään liitteestä N:o 4, jonka mukaan palkan nettolisäys nykyisestä tulisi palkkausluokassa 21 olemaan 2.280:- mk/kk ja palkkausluokassa 31 2.850:- mk/kk (veroluokka I).

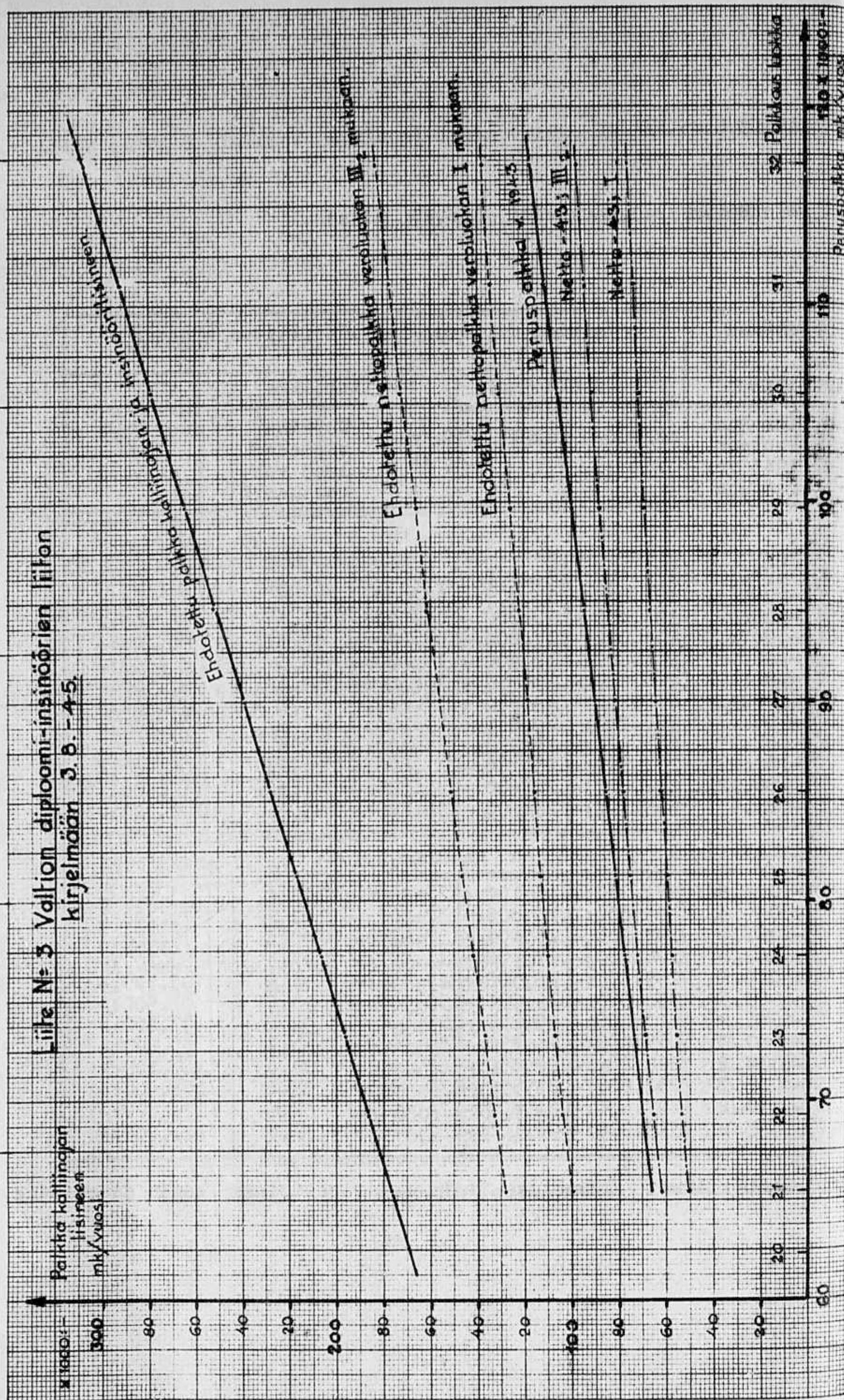
Liite N:o 2 Valtion diplomi-insinöörien liiton kirjelmään Valtionvalvostolle 3.8.45.

Ehdotus valtion palveluksessa olevien diplomi-insinöörien palkkaukseksi 1.6.45 alkaen.

Palkkausluokka	Palkkaus v. 1943		Palkkaus, jos nettopalkan korotus olisi 114-123 %		Vuoden 1943		korotettuna		Valtion diplomi-insinööriunionin ehdotus					
	mk/vuosi (=peruspalkka)	Nettopalkka mk/vuosi	mk/vuosi	Nettopalkka		Palkka		Nettopalkka		Palkka		Nettopalkka		Tarvittava uusi lisä x mk/vuosi
				mk/vuosi	Korotus vuoteen 1943 ver- rattuna %	mk/vuosi	Korotus vuoteen 1943 ver- rattuna %	mk/vuosi	mk/kk	mk/vuosi	Korotus vuoteen 1943 ver- rattuna %			
Veroluokka I:														
21	65.700:-	50.700:-	200.000:-	108.500:-	114	176.000:-	168	97.1	176.400:-	14.700:-	100.000:-	97.1	67.500:-	
22	69.300:-	52.700:-	214.500:-	113.000:-	114	185.800:-	168	96.6	184.800:-	15.400:-	103.000:-	97.7	71.100:-	
23	73.200:-	54.800:-	229.500:-	117.200:-	114	196.300:-	168	96.0	194.400:-	16.200:-	106.500:-	94.1	75.600:-	
24	77.100:-	57.000:-	246.000:-	121.900:-	114	20.6700:-	168	94.1	204.000:-	17.000:-	109.800:-	92.5	80.100:-	
25	81.300:-	59.200:-	263.000:-	126.800:-	114	218.000:-	168	92.9	214.800:-	17.900:-	113.000:-	90.5	85.500:-	
26	85.500:-	61.400:-	279.000:-	131.300:-	114	229.300:-	168	91.0	226.200:-	18.850:-	116.300:-	89.4	91.500:-	
27	90.000:-	63.800:-	296.500:-	136.500:-	114	241.200:-	168	89.0	238.200:-	19.850:-	119.800:-	87.8	97.800:-	
28	94.800:-	66.200:-	315.000:-	141.800:-	114	254.100:-	168	88.0	250.200:-	20.850:-	123.100:-	86.0	97.800:-	
29	99.900:-	68.500:-	332.000:-	146.500:-	114	267.800:-	168	87.2	263.400:-	21.950:-	126.900:-	85.0	101.100:-	
30	105.300:-	71.100:-	351.000:-	152.100:-	114	282.300:-	168	86.2	277.800:-	23.150:-	131.000:-	84.4	108.900:-	
31	111.000:-	73.500:-	372.000:-	157.200:-	114	297.300:-	168	86.1	292.800:-	24.400:-	135.300:-	84.0	114.600:-	
32	117.000:-	76.100:-	397.200:-	162.900:-	114	313.400:-	168	85.9	308.400:-	25.700:-	139.800:-	83.5	124.200:-	
Veroluokka III ₂ : (Peruspalkkaan on lisätty kaksi perhelistä - mk/vuosi.)														
21	70.500:-	62.400:-	205.000:-	131.200:-	123	188.900:-	168	111.8	181.200:-	15.100:-	128.300:-	105.5	67.500:-	
22	74.100:-	65.300:-	220.000:-	145.700:-	123	198.700:-	168	109.0	189.600:-	15.800:-	132.200:-	102.5	71.100:-	
23	78.000:-	68.500:-	237.000:-	152.900:-	123	209.200:-	168	106.0	199.200:-	16.600:-	137.000:-	100.0	75.600:-	
24	81.900:-	71.600:-	255.000:-	159.800:-	123	219.600:-	168	103.5	208.800:-	17.400:-	141.000:-	97.0	80.100:-	
25	86.100:-	74.800:-	274.000:-	167.000:-	123	230.900:-	168	100.8	209.600:-	18.300:-	145.700:-	94.5	85.500:-	
26	90.300:-	77.700:-	289.000:-	173.200:-	123	242.200:-	168	99.5	231.000:-	19.250:-	150.300:-	93.5	91.500:-	
27	94.800:-	80.700:-	307.000:-	180.000:-	123	254.100:-	168	97.9	243.000:-	20.250:-	155.000:-	92.2	97.800:-	
28	99.600:-	84.200:-	327.000:-	187.800:-	123	267.000:-	168	97.3	255.000:-	21.250:-	159.800:-	89.7	97.800:-	
29	104.700:-	87.300:-	345.500:-	194.800:-	123	280.700:-	168	94.2	268.200:-	22.350:-	165.100:-	89.0	101.100:-	
30	110.100:-	90.600:-	363.000:-	202.000:-	123	295.200:-	168	93.7	282.600:-	23.550:-	170.700:-	88.4	108.900:-	
31	115.800:-	93.900:-	384.000:-	209.500:-	123	310.200:-	168	93.2	297.600:-	24.800:-	176.400:-	87.8	114.600:-	
32	121.800:-	97.300:-	405.700:-	217.000:-	123	326.300:-	168	93.0	313.200:-	26.100:-	182.500:-	87.5	124.200:-	

x) Sarake on laskettu edellyttäen, että aikaisemmin työt insinöörilisät maksetaan kaikissa virastoissa saman suuruksena.

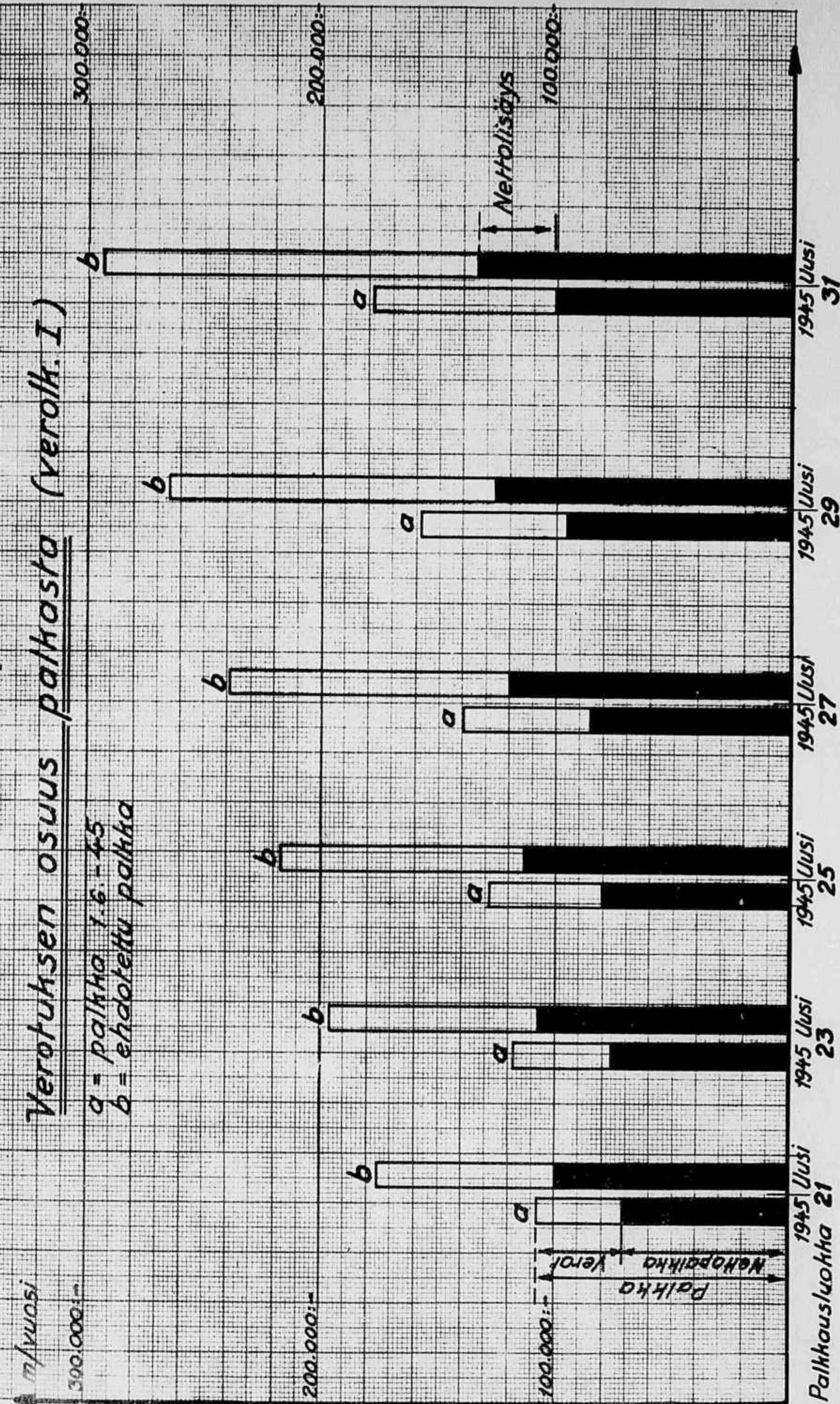
Liite N: 3 Valtion diplomi-insinöörien liiton
kirjelmään 3.8.-45.

Liite N: 4 Valtion diplomi-insinöörien liiton tutkimään 3.8.-45.

Verotuksen osuus palkasta (verol. I)

a = palkka 1.8.-45
b = ehdotettu palkka

*Liesä N:o 2 loppuun työstetty jtk.
8. 8. 1945*

P. M.

Valtion viran ja toimen haltijain palkkakysymys.

Valtion viran ja toimen haltijain palkkakysymys ei ole suinkaan yksinomaan heidän tärkeä taloudellinen kysymyksensä, vaan samalla kysymys siitä, kykeneekö valtio nykyisillä palkkoilla pitämään palveluksessaan sellaista työvoimaa, että valtion asiain säännöllinen ja asianmukainen hoito voidaan taata. Samoin on turvattava uuden tällaisen työvoiman jatkuva saanti, jossa vaikeudet jo pitemmän aikaa ovat olleet suuret. Useilla valtion työaloilla on kysymys suurista valtion taloudellisista eduista. Jatkuvan alipalkkauksen noudattaminen ja levottoman ja tyytymättömän mielen vallitseminen valtion viran ja toimen haltijain keskuudessa ei suinkaan ole haitallisesti vaikuttanutta myöskään työnsuoritukseen, minkä merkitystä nykyisenä aikana ei voida pitää vähäarvoisena.

Palkkojen riittävä korottaminen valtion viran ja toimen haltijoille on tällä kertaa välttämätöntä senkin perusteella, jotta he tuntisivat heihin noudatettavan samanlaista yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta kuin muihinkin palkannauttijoihin. Julkisuudessa esitetyt päikeät esimerkit, jotka valitettavasti voidaan yleistää, osoittavat selvästi sen mihin ollaan jouduttu henkisen alan työntekijäin, lähinnä valtion viran ja toimen haltijain ja ruumiillisen työntekijäin palkkojen suhteissa. On tosiaan nurinkurista ja työn säännölliselle suoritukselle vahingollista, että työnjohto saa pienemmän palkan kuin hänen alaiset työntekijät. Ei voida suinkaan pitää oikeana sitäkään, että konepajan päällikkö saa vain 600:- - 700:- suuremman palkan kuin hänen alaisensa ammattityöntekijä ja että sama työntekijä nostaa suuremman palkan kuin esim. normaalilyseon vanhempi lehtori. Vertailun osoittama epäedullisuus ei rajoitu yksinomaan ammattityöntekijöihin, sillä sekatyöntekijät, heihin verrattavat konepajojen vaununpesijät j.n.e. nostavat joko saman tai suuremman palkan kuin virkamies, jolta vaaditaan pitkäaikaista kokemusta virassaan ja useissa tapauksissa ylioppilas- tai muu vastaava tutkinto. Urakka-ansion huomioonottaen, koska vain se vastaa ruumiillista työtä tekevien todellista palkkatasoa, ovat heidän palkkansa nousseet keskimäärin 5 á 6 kertaisiksi vuoden 1939 tasosta. Virkamiesliiton ehdotuksen toteutuessa, tulisi korotus vain kolmessa alimmassa palkkaluokassa olemaan viiskertainen

ollen kertoin muissa luokissa huomattavasti alempi laskien aina 2½ saakka. Tämä siitäkin huolimatta, että valtion asettama palkkakomitea jo vuonna 1939 totesi valtion viran ja toimen haltijain palkkojen olleen yleistä palkkatason alhaisempien ehdottaen jo tällöin 25 - 30 %:n korotuksia palkkoihin. Valtion rahataloudelliset vaikeudet ja raha-arvon säilyttäminen ovat kysymyksiä, jotka on otettava huomioon, mutta valtion viran ja toimenhaltijain taloudellisen aseman turvaamiseksi ja työrauhan säilymiseksi sekä valtionkin edun mukaisesti on valtion viran ja toimen haltijain palkkoja nykyisestään tuntuvasti korotettava. Korotuksia myönnettäessä on samoin otettava huomioon ei ainoastaan kohtuullisen toimeentulon turvaaminen alimmissa palkkaluokissa vaan myös kohtuullisen lisäyksen takaaminen ylemmissä palkkaluokissa niin että näihin kuuluvien ylempien virkamiesten tehtävien tärkeys ja vastuu tulevat oikealla tavalla huomioiduiksi sekä että vaadittavan pätevyyden aiheuttaman korkeamman teknillisen tai muun opillisen sivistyksen edellyttämät kustannukset voidaan kohtuullisessa ajassa kuolettaa.

Tällaiseen oikeudenmukaisuuteen pääsemiseksi on korotuksia määrättäessä otettava ratkaisevana tekijänä huomioon verotuksen jyrkkä progressiivisuus ja pyrittävä tämän perusteella mahdollisimman tasapuolisiin realilisäyksiin kaikissa palkkaluokissa. Tämä voidaan saavuttaa vain rahamäärältään suuremmilla korotuksilla keski- ja ylemmissä palkkaluokissa. Virkamiesliiton vaatimus ei vielääkään tee edes täyttä oikeutta tässä suhteessa, koska veron vaikutuksesta netto-lisäys ylemmässä palkkaluokassa jää vielä huomattavasti pienemmäksi kuin alimmassa, vieläpä keskipalkkaluokissakin erotus on tuntuva. Edellämainitut valtion rahallista asemaa koskevat seikat ovat tietenkin osaltaan vaikuttanut tähän.

Edellä esitetyt perustelut huomioonottaen on virkamiesliitto ehdotuksessaan päätenyt siihen, että vähintään 3.000:-lisäys alimmissa palkkaluokissa nykyisiin palkkoihin on oikeuden ja kohtuuden mukainen ja olisi lisäys tämän suuruisena maksettava 12 alimmassa palkkaluokassa. Siitä alkaen tulisi korotuksen suhteellisesti nousta, niin että se kolmannessakymmenessä ja sitä ylemmissä palkkaluokissa olisi 6.000:- kuukaudessa. Virkamiesliiton ehdotuksen toteuttaminen verrattuna tehtyyn esitykseen 3.000 markan rahamääräiseen korotuksen suorittamisesta

kaikissa palkkaluokissa tuottaisi noin 100 milj. markan lisämenon, joten kysymyksellä ei voi olla rahallista merkitystä, vaan kysymyksessä on korotusten tasapuolinen jakaminen.

Mitä tulee valtioneuvoston eduskunnalle jättämään jättämään palkankorotusehdotukseen, on sitä pidettävä riittämättömänä, ehdotettujen uusien kalliinajanlasisien jäädessä liian alhaisiksi, koska niillä ei voida poistaa nykyisiä epäkohtia palkkauksessa. Ehdotus ei siis voi tyydyttää valtion viran ja toimenhaltijain oikeutettuja vaatimuksia.

Eduskunta mukaan on valtioneuvosto perustanut ehdotuksensa palkkaneuvoston ja sosiaaliministeriön palkkaosaston antamiin lausuntoihin ja työntekijäin kohdalla lienee vertailukohteeksi otettu yksinomaan valtioneuvoston viimeksi vahvistamat tuntipalkat eikä heidän tuntiansionsa. Kun viimeksi sanottuun sisältyy urakkavoitto ja mikäli sellaista ei ole, valtioneuvoston päätöksen edellyttämä 15 %:n urakkahyvitys sekä tuntipalkkoihin niinikään mainitun päätöksen perusteella yleisesti maksettu 5 %:n tasoitus eli siis yhteensä 20 %:n korotus, ei vertailu ole asiannukainen ja oikea.

Kaiken edellä lausutun perusteella Virkamiesliitto katsoo voivansa odottaa, että Eduskunta myöntää hallituksen kysymyksessä olevaa tarkoitusta varten esittämään määrärahaan niin suuren lisäyksen, että kalliinajanlasisat voidaan antaa Virkamiesliiton tekemän ehdotuksen mukaisesti.

Virkamiesliiton ehdotuksen yksityiskohdat ja verotuksen vaikutus ehdotettuihin lisiin sekä nettolisäysten suuruus selviää ohellisista liitteistä.

Helsingissä, elokuun 7 päivänä 1945.

Virkamiesliitto r.y.

Liite N:o 1.

Palk- ke- luok- ka	Virkamiesl. l. l. l.				S. A. k. n.				Hallituksen			
	Brutt- to- lisa	Nettolisä Per- he- tön	Per- he- lisa	lapsi	Brutt- to- lisa	Nettolisä Per- he- tön	Per- he- lisa	lapsi	Brutt- to- lisa	Nettolisä Per- he- tön	Per- he- lisa	lapsi
1	36000	21500	30000	36000	21500	30000	36000	24000	15500	20000	20000	
2	"	21000	29000	"	21000	29000	24300	15000	20000	20000		
3	"	20000	28500	"	20000	28500	24600	15000	20000	20000		
4	"	19000	28000	"	19000	28000	25200	14500	20000	20000		
5	"	18500	27500	"	18500	27500	25200	14000	20000	20000		
6	"	18000	27000	"	18000	27000	25500	13500	20000	20000		
7	"	17000	26000	"	17000	26000	26100	13000	20000	20000		
8	"	16500	25500	"	16500	25500	26400	12500	20000	20000		
9	"	16000	25000	"	16000	25000	26700	12500	19500	20000		
10	"	15500	24000	"	15500	24000	27000	12000	18500	20000		
11	"	15000	23500	"	15000	23500	27300	12000	18000	20000		
12	"	14500	22500	"	14500	22500	28300	12000	18000	20000		
13	37200	15000	21000	"	15000	22500	29100	12000	17500	20000		
14	38400	14500	23000	"	14500	21500	30000	12000	17500	20000		
15	39600	14000	23000	"	14000	20500	30600	11500	17000	20000		
16	41400	14500	22500	"	13500	20000	30600	11500	17000	20000		
17	43200	14500	22500	"	13000	19000	31200	11500	17000	20000		
18	45000	14500	22500	"	12500	19000	31800	11000	17000	20000		
19	46800	14500	23500	"	11500	19000	32400	10500	17000	20000		
20	48600	14000	24000	"	10500	18500	33000	10000	17000	20000		
21	50400	13500	24500	"	10000	17500	33600	9500	17000	20000		
22	52800	13500	25000	"	9500	17000	34200	9500	16500	20000		
23	55200	13500	25000	"	9500	16500	34800	9500	16500	20000		
24	57600	14000	25000	"	9000	16500	35500	9000	16500	20000		
25	60000	14000	26000	"	8500	16000	36000	8500	16000	20000		
26	62400	14500	26000	"	8500	15500	"	8500	15500	20000		
27	64800	14500	26000	"	8000	15500	"	8000	15500	20000		
28	67200	14500	27000	"	8000	15000	"	8000	15000	20000		
29	69700	14000	27000	"	7500	14000	"	7500	14000	20000		
30	72000	13000	27000	"	7500	13500	"	7500	13500	20000		
31	"	12000	26000	"	7500	13500	"	7500	13500	20000		
32	"	12000	25000	"	7000	13500	"	7000	13500	20000		
33	"	11000	24000	"	7000	13500	"	7000	13500	20000		
34	"	11000	24000	"	6500	13500	"	6500	13500	20000		
35	"	9000	23000	"	5500	13000	"	5500	13000	20000		
36	"	8000	21000	"	5000	11500	"	5000	11500	20000		
37	"	8000	21000	"	4500	11000	"	4500	11000	20000		
38	"	8000	19000	"	4000	10000	"	4000	10000	20000		

Veroja laskettaessa on otettu huomioon kunnallis-, kirkallis-,
tulo ja omaisuusvero, ylim.tulovero, sotajaina, v:n 1943 tuloveron
20 %:n korotus, II erä v:n 1943 tuloverosta sekä kansaneläkemaksu.

Liite N:o 2.

Palk- ka- luok- ka	Pe- rus- palk- ka 1943	My- kyi- nen palk- kaus	Virkamiesliiton ehdotus			Hallituksen ehdotus			S. A. M:n ehdotus	
			Uusi k-ajan lisä	Palk- ka k- ajan- lisi- neen	Kor. v:sta 1939	Uusi k-ajan lisä	Palk- ka k- ajan- lisi- neen	Kor. v:sta 1939	Palk- ka k- ajan- lisi- neen	Kor. v:sta 1939
1	20700	32700	36000	68700	-	24000	56300	-	68700	-
2	21900	34200	"	70200	6,51x	24300	58500	5,41x	70200	6,51x
3	23100	35700	"	71700	5,30x	24600	60300	4,48x	71700	5,30x
4	24600	37800	"	73800	5,11x	25200	63000	4,37x	73800	5,11x
5	26100	39900	"	75900	4,85x	25200	65100	4,17x	75900	4,85x
6	27600	42000	"	78000	4,70x	25500	67500	4,01x	78000	4,70x
7	29400	44400	"	80400	4,47x	25800	70200	3,92x	80400	4,47x
8	31200	46800	"	82800	4,24x	26100	72900	3,74x	82800	4,24x
9	33000	49300	"	85300	4,07x	26400	75700	3,60x	85200	4,07x
10	35100	51900	"	87900	3,90x	26700	78600	3,50x	87900	3,90x
11	37200	54600	"	90600	3,55x	27000	81600	3,20x	90600	3,55x
12	39300	57300	"	93300	3,46x	27300	84600	3,13x	93300	3,46x
13	41700	60300	37200	97500	3,42x	28200	88500	3,10x	96300	3,39x
14	44100	63300	38400	101700	3,40x	29100	92400	3,08x	99300	3,30x
15	46800	66600	39600	106200	3,22x	30000	96600	2,92x	102600	3,12x
16	49500	70200	41400	111600	3,08x	30600	100800	2,81x	106200	2,96x
17	52500	74100	43200	117300	-	31200	105300	-	110100	-
18	55500	78000	45000	123000	3,15x	31800	109800	2,81x	114000	2,93x
19	58800	82200	46800	129000	2,96x	32400	114600	2,64x	117200	2,72x
20	62100	86400	48600	135000	-	33000	119400	-	122400	-
21	65700	90900	50400	141300	2,94x	33600	124500	2,60x	126900	2,64x
22	69300	95700	52800	148500	2,83x	34200	129900	2,46x	131700	2,50x
23	73200	100800	55200	156000	2,74x	34800	135600	2,37x	136800	2,41x
24	77100	105900	57600	163500	-	35500	141400	-	141900	-
25	81300	111300	60000	171300	-	36000	147300	-	147300	-
26	85500	116700	62400	179100	2,85x	"	152700	2,43x	152700	2,43x
27	90000	122400	64800	187200	-	"	158400	-	158400	-
28	94800	128400	67200	195600	2,84x	"	164400	2,38x	164400	2,38x
29	99900	134700	69700	204400	-	"	170700	-	170700	-
30	105300	141300	72000	213300	2,84x	"	177300	2,36x	177300	2,36x
31	111000	147000	"	219000	-	"	183000	-	183000	-
32	117000	153000	"	225000	2,78x	"	189000	2,34x	189000	2,34x
33	123900	159900	"	231900	2,67x	"	195900	2,26x	195900	2,26x
34	132000	168000	"	240000	-	"	204000	-	204000	-
35	141000	177000	"	249000	2,49x	"	213000	2,13x	213000	2,13x
36	150000	186000	"	258000	-	"	222000	-	222000	-
37	165000	201000	"	273000	-	"	237000	-	237000	-
38	180000	216000	"	288000	-	"	252000	-	252000	-

Pöytäkirja

Sos.-dem.eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta eduskuntatalossa pankkivaliokunnan huoneessa elokuun 9 p:nä 1945.klo 17.00. Läsnäoleviksi merkittiin: Peltonen, Kallinen, Voionmaa, U.Raatikainen, Kivisalo, Lepistö, Penttala, Rantala, E.Karjalainen, Hakala, Hiltunen, Kulovaara, Tolonen ja Paasivuori. Puhetta johti Peltonen, pöytäkirjan laati Paasivuori. - Läsnä puoluesihtööri Varjonen ja SAK:n puheenjohtaja Huunonen.

1 §.

Virkamiesten palkkakysymys.

Rantala: Valiokunta on kuullut Törngreniä ja Tuomiojaa sekä tutustunut kirjallisiin selostuksiin valtiovarainministeriöstä. Etenkin sen jälkeen kun oli saatu selostuksia valtiovarain tilasta ja palkkaustilanteesta on valiokunnan käsitys alkanut muodostua. Alimpien palkkaluokkien korotukset johtaisivat ristiriitaan hinta- ja palkkapäätöksen kanssa. Työpalkkapäätös horjuu, jos muutetaan valtiovarainministeriön päätöstä. SKDL:nkin edustajat ovat valmiit hyväksymään hallituksen esityksen. Kokoomus ja edistys puhuvat keskipalkkaisten puolesta, mutta ei tässä yhteydessä palkkaluokkain muutoksia suoriteta. Ei, kunhallitus on mennyt näin pitkälle ja kun viran- ja toimenhaltijat joutuvat tässäkin edullisempaan asemaan kuin monet muut. Hallituksen ehdotus tietää lisämenoja 2.573 milj.mk, SAK:n ehdotus 3.290 milj.mk ja välittävä ehdotus 3.039 milj.mk. Valtiovarain ministeri pitää tiukasti kiinni esityksestä. Vuori vaati äänestystä ja yksin äänesti SAK:n ehdotuksen puolesta. Puhuja ja Karjalainen eivät tehneet muutosehdotusta, muttajättäneet vapaat kädet. Esitti vv:n päätösehdotukseksi ryhmälle, että sos.-dem.ryhmä on sitä mieltä, ettei ole muutettava valtiovarain valiokunnan mieltinnöstä.

Puhuja mainitsi, että myöskin Beltonen on pitänyt itsellään vapaat kädet. Jonkun verran epäilyjä herättää varaus: valtuus myöntää korotusta päätöksestä poikkeavasti. Mutta täytynee myöntää, että nykyisenä aikana se on tarpeellinen. Kysymys työajan pidentämisestä ja virkamiesteneerottamattomuuden kumoamisesta ovat tutkimuksen ja valmistelun alaisena, mutta siinä tähän päätökset eivät ole tarpeen. - SKDL:n ryhmän päätöstä ei ole saatu ennen tätä kokousta.

Peltonen: SKDL:n ryhmän kantaa ei saatu, mutta jaostossa heidän edustajainsa kanta ja Pekkalan lausunto ennen käsittelyä, viitta heidän ottaneen hallituksen jäsenten ohjeita ja tietoja huomioon, joten asettunevat hallituksen esityksen kannalle. Puhuja selvitteli urakkapalkkojen vaikutusta hinta- ja palkkapäätöksen käytäntöön soveltamiseen ja sen johdosta syntyneisiin ristiriitoihin. Katsoi Törngrenin välitysehdotuksen huomionarvoiseksi. - Puhuja ilmoitti kutsuneensa SAK:n puheenjohtaja Huunosen tähän kokoukseen.

Voionmaa: Hallituksen esityksen kannalla täytyy olla. Virastotöiden kannalta siinä on enemmän järkeä kuin SAK:n ehdotuksessa. Se ottaa huomioon reaalipalkan muuttumisen verotuksen johdosta ja siinä on jätetty korjaamisen vara. - Kyllä talouselämä on huojuvalla kannalla. Tämä on väliaikainen juttu.

Huunonen: Korostaa sitä, että vaikka SAK:n ehdotus vaikuttaa summaariselta, johtuu se siitä, että aikaisemmat ovat olleet progressiivisia. Kyllä viranhaltijatkin tunnustavat että ehdotuksen mukaan palkat yläpäässä ovat 15 - 20 % paremmat kuin kunnallishallinnollisella alalla verrattuna v:n 1939 palkkoihin. Ainoa mitä viranhaltijat voivat väittää on se, että heidän palkkansa v. 1939 olivat alemmat kuin kunnallishallinnollisella alalla. Viran- ja toimenhaltijain palkat tulevat olemaan alemmat kuin vastaavilla aloilla vapailla työmarkkinoilla. Helsingissä esim. naiset saavat - suurin osa naisista luokiteltu - 4.500 - 5.000 mk:n kk-palkkoja ja valtion viranhaltijat jäävät - miehiä 2 Pl:ssa - alle sen. Nämä ovat miehiä ja ammattilaisia, kun ovat kerran valtion viran saaneet. Tämän vuoksi SAK on lähtenyt 6.500 mk:n palkkaan. Yleensä palkat ovat ohje-

palkkoja ja ne tulevat olemaan tuntuvasti korkeammat. Nämä varaukset erikoistarkistuksen suorittamisesta ovat välttämättömiä, vaikka SAK:n ehdotuskin hyväksyttäisiin. Esim. luotsit, niinkuin merenkulkuhallituksen virat yleensäkin, ovat liian alhaisesti palkatut, jotta sillä palkalla voisi virkaan jäädä. Kysymys sinänsä ovat rautatieläiset ja veturimiehet. Työrauhan säilymiseen he suhtautuvat skeptillisesti; jos hallituksen ehdotus hyväksytään, niin lakkolupaa tulevat monet järjestöt hakemaan, esim. rautatieläiset. Vaikea SAK:n työvaliokunnan sitä on kieltäkään, sillä ei voida käsitellä SAK:n jäsenistöä kahdessa luokassa. Nämä työläiset ovat sosialidemokraatteja ja siitä johtuu kylmyys mitä he muulla taholla saavat osakseen.

Lepistö: Kertoi erään everstiluutnantin lausunnosta, jossa tuomittiin virkamiesten lähteminen painostuskeinoja käyttämään palkka-asiaassa, tuomiten erään aikaisemman palkankorotuksen asiattomaksi, kun vastuuta virkamiehiltä vaaditaan enemmän kuin työläisiltä. Puhujan mielestä hallitukselle olisi annettava se tuki mitä se tässä asiassa pyytää. Epäili, että Pl 2:ssa vain joku harva mies. Puhuja yhtyi Rantalan esittämään valtiovarain valiokunnan sos.-dem.ryhmän kantaan.

Kivisalo: Yhtyi Voionmaahan hallituksen tukemisesta, mutta antoi Peltoselle vapauden esittää eriävän kantansa. Piti hallituksen esitystä eräänlaisena kokonaisuutena ja väliaikaisena ratkaisuna, mutta siksi ei ole syytä lähteä sitä väliaikaisilla ratkaisuilla muuttamaan. Oli sitä mieltä, että tämä poikkeuksellisuus voidaan tällä kertaa nielaista. Ei uskonut lakkoja seuraavan.

Hiltunen: Kesällä huomautti jo palkkapäätöksestä, että siinä oli 2 arkaa kohtaa, maataloustyöläisten palkat ja virkamiesten palkat. Tähän asti on virkamiesten palkkoja verrattu keskenään, nyt verrataan ruumiillisen työn tekijäin palkkoihin. Huunosen mainitsemia esimerkkejä löytyy, mutta myöskin päinvastaisia. Esim. liiketyöläiset saavat tyytyä 4 - 5.000 mk:ssa. Puhtaaksikirjoittaja saa 43 mk/tunti, mutta työläinen saa 35 mk/tunti; lisäksi tulee eläkkeet ym. Olisi koetettava säilyttää palkkapäätös ja järjestää asia siten, ettei enää neljättä kertaa tänä vuonna tar-

vitse sitä käsitellä. Olisi koetettava saada sellainen ratkaisu, että se tyydyttää myös toimen- ja viranhaltijoita, mutta maan etu on kysymyksessä. Asia voidaan hoitaa eräin edellytyksin. Kukaan ei voi sanoa mitä menee erikoiskorotuksiin. Hallituksen esityksen johdolla asiat on ratkaistava. Luotsit saavat sivuansiota kalastuksesta.

Rantala: Ilmeisesti SAK on saanut virheellisiä tietoja palkkaluokkiin sijoittamisesta. Miehiä alkaa olla 4.-5.:ssä Pl:ssa. Ilmeisesti palkkaluokkiin sijoittamisesta ei ole tarkkaa tietoa. Kun konekirjoittajatar tulee saamaan 6.000 mk/kk, niin pankissa 3 vuotta työskennellyt saa vain 5.400 mk/kk. Katsoi riittäväksi. Puhuja oli ryhmässä vielä sillä kannalla että välitysehdotus on hyväksyttävä, mutta nyt ei voi saatuaan tarkempia tietoja enää sitä puolta.

E. Karjalainen: Hallitus on ilmoittanut, että Suomen Pankin seltelipainosta täytyy ottaa vähintään 1 miljardi. Kun kolmen kuukauden palkka maksetaan takakätehen, rahaa tulee lisää liikkeeseen. Törngren oli sitä mieltä, että tästä olisi pidettävä kiinni. Jos vyöry tulisi jatkumaan, niin se ei tulisi olemaan viran- ja toimenhaltijoillekaan eduksi. Hallituksen ja eduskunnan on otettava myös huomioon, mistä saadaan rahat. Asiasta on sovittava ryhmien, lähinnä SKDL:n ja maalaisliiton ryhmien kanssa, ennenkuin asia tuodaan eduskuntaan. SKDL on eliminoinut SAK:n ja Virkamiesliiton ehdotukset. On huomattava, että sekatyömiehellä ei ole kaikkia etuja, jotka virkamiehillä: kesälomat, jatkuva virkasuhde jne. Varausta, joka on päätöksessä on käytettävä suurella varovaisuudella.

Huunonen: Liikesatamien luotseilla ei ole kalustusmahdollisuutta. Se rajoittuu harvoin ulkosaariston toimiin. SAK on tutkinut sijoitusta palkkaluokkiin. Pl. 5-10 on merkittävin, heitä on 25.870 ja pääasiassa miehiä. Pl. 5 ei vastaa naisten palkkoja vapaassa työsuhteessa. 10 Pl:ssa 32:75 tuntipalkka ei ole palkkapäätöksen mukainen. Pl. 5:ssä mm. alokkaat rautateilla. Heitä ei voi saada, kun palkat alhaiset. Miehet 4-5 pl:n alapuolella eivät merkitse mitään. Toimistoapulaisia on 14 Pl:ssakin riipuen virastoista, mutta se ei ole SAK:n syy. Se johtuu valtion palkkaluokittelun heikkoudesta. Pääasia on 5-10 palkkaluokkien miehet. Ei voi ammattiyhdistysmiehenä

käsittää, että valtion viran- ja toimenhaltijat tulisivat paljon vähemmällä toimeen kuin muut, joiden palkka määräytyy elinkustannusten mukaan.

Päätettiin ehdottaa ryhmälle että olisi hyväksyttävä hallituksen esitys. poikkeamisvarausta siitä olisi sovellettava varovasti. Puheenjohtaja Peltoselle ehdotetaan myönnettäväksi oikeus esittää puolustusta Törngrenin välityslinjalle huomioon ottaen hänen vaikean asemansa tässä asiassa.

2 §.

Sotasyyllisyyskysymys.

Puheenjohtaja: Onko syytä vaihtaa mielipiteitä asiasta jo tässä kokouksessa vai lykätäänkö tuonnemmaksi.

Hiltunen: Asia on tärkeässä vaiheessa. Olisi syytä pitää kokous puoluetoimikunnan ja hallituksen sos.-dem. jäsenten kesken. Asiasta on vaiettava lähipäivinä. Se tulee päivänpolttavaksi pian. Aikaa tämän asian hoitamiseen ei paljon ole. Valvontakomissio on ottanut kannan, että sotasyllisyys ja sotarikollisuus on sama asia ja kuuluvat välirauhansopimuksen 13. artiklan piiriin. Nyt väitetään, ettei Suomen hallitus ole halunnut tätä asiaa hoitaa. 10 kk on aikaa kulunut ilman että mitään on tehty. Eilen ilmestyi hänen pöydälleen tiedonanto, jonka mukaan Bulgariassa on asian johdosta 4.000 henkeä tehty päätä lyhemmiksi jne. Pääministeri on ollut sitä mieltä, että voimassaolevaa lakia olisi noudatettava. Nyt sitä mieltä, että jotakin on tehtävä. Meidän maassamme ei ole yhtään sotasyllistä, joka voitaisiin tuomita 1 vuotta pitempään rangaistukseen, useimmat pääsisivät sakoilla. Pohjoismaisen oikeusjärjestyksen mukaan ei yhtään tekoa ole tapahtunut lainvastaisesti Ribbentrop-sopimusta ehkä lukuunottamatta. Jos asia viedään suoraan valtakunnanoikeuteen ja tuomiot tulevat edellisen mukaisia, niin siitä tulee skandaali. Länsimaat eivät ole siihen innostuneet. Valvontakomissioni on painostanut vain epävirallisesti, mutta ei virallisesti. He esittävät että ellei Suomi halua sitä hoitaa, löytyy voimia, jotka sen voivat ja tahtovat tehdä. Eduskunnan on hoidettava se ennen lomalle lähtöä. Juriidiset seikat eivät tässä ratkaise, vaan poliittiset seikat siinä ovat ratkaisevia

vitse sitä käsitellä. Olisi koetettava saada sellainen ratkaisu, että se tyydyttää myös toimen- ja viranhaltijoita, mutta maan etu on kysymyksessä. Asia voidaan hoitaa eräin esellytyksin. Kukaan ei voi sanoa mitä menee erikoiskorotuksiin. Hallituksen esityksen johdolla asiat on ratkaistava. Luotsit saavat sivuansiota kalastuksesta.

Puhuja oli sitä mieltä, että meidän on asia hoidettava eikä jätettävä sitä maamme rajojen ulkopuolelle hoidettavaksi huomioon ottaen sen, että se on humanisempaa asianomaisille. Puhuja ei halua viedä asiaa ryhmään ennenkuin se on käsitelty alussa mainitussa kokouksessa. Asian hoitamiseksi on kaksi linjaa: pääministerin linja ja Kekkonen linja. Pääministeri tukee kantansa välirauhansopimuksen 13. artiklaan. Pääministerin kannan mukaisesti asia olisi hoidettava. Mainitsi vielä jonkun sanan Hornborgin komitean mietinnöstä, todetaan sen olevan hyvin objektiivinen. Ensimmäiset 50 sivua ovat selvää Tannerin puolustusta. Tiesi kertoa, että Hornborgin komitean mietintöä ruvetaan myymään, niin että se on kaikkien saatavissa.

Kivisalo: Oli kiitollinen Hiltusen antamista tiedoista. Puhuja oli sitä mieltä, että voitaisiin kansantuomioistuimiin suostua. Hallituksen olisi tehtävä siitä aloite. Vuoren lausunnon mukaan eilen ei Hornborgin komitean mietintöä voida julkaista.

Varjonen: Kysymys on perusteellisesti käsiteltävä. Se tulee olemaan ydinkysymys, josta riippuu paljon. On syytä kiteyttää kanta. Se ei ole juriidinen, vaan poliittinen kysymys. Länsimaissa ei tähän vaativasti suhtauduta, kun Neuvostoliiton politiikka Suomea vastaan v: 1939 tunnetaan. Neuvostoliitto ei halua kostaa, vaan pestä sen häpeäpilkun, jonka se silloin sai. Puhuja on tutustunut englantilaisen prof. Laskin selostukseen Neuvostoliiton Suomen politiikasta, jossa prof. Laski asettuu Suomen kannalle. Oli sitä mieltä, että se on huomioitava, koska se on lähtöisin Englannin työväenpuolueen johdosta. Länsimaista annettaisiin todennäköisesti tässä asiassa poliittista tukea, jos se on mahdollista. Neuvostoliitto pyrkii painamaan meidät satelliittivaltion asemaan. Miten me saamme sen estettyä? Jos me menemme Neuvostoliiton tahdon mukaan, niin me hävitämme sen oikeudellisen pohjan, joka meillä hyökkäyksen sattuessa olisi tarpeen. Mikä on hallituksen kanta? Aina tulee seinä eteen. Meitä syytetään. Täytyy selvittää. Hallitus pakahtuu ylenpalttiseen luottamukseen. - Asetuttava selvälle kannalle. Otettava ja pantava täysi puhtaus toimeen. On selvää että Neuvostoliitto piirustaa niin kuin tekee,

koska nyt välirauhan aikana sitä on helpompi hoitaa kuin rauhansopimuksen aikana.

Kallinen: Kysyi Hiltuselta mistä tässä nyt on kysymys? Onko nyt tarvetta koeitus, että hallituksen jäsenille valtuudet hoitaa asia.

Hiltunen: Kysymys on siitä, että on saatava aikaan laki, jonka mukaan määrätyt henkilöt voidaan tuomita.

Kallinen: Asia on hoidettava. On selvää, ettemme lähde ennakolta tuomittujen henkilöiden tuomitsemiseen. Asialla tulee olla yleinen periaatteellinen pohja. Missään ei tule kysymykseen kuka on rikkonut ja missä suhteessa, ovatko eräät henkilöt ja vakuuttavassa määrin harjoittaneet tuhoa tuottavaa politiikkaa ja missä määrin kukin on siitä vastuussa. (Varjonen? Kysymys on siitä mikä on rikos). Kysymys on tuleva olemaan, kutka henkilöt ovat toimineet niin, että maamme on joutunut sotaan v. 1941. (Bulgaria on löytänyt syytämme meillekin ~~kyselemme~~ asti). Asiaan on suhtauduttava positiivisesti. Ryhmän on tehtävä sellainen periaatteellinen ratkaisu, että on annettava valtuudet olla mukana meidän edustajiemme, kun hallitus ryhtyy asian ratkaisuun.

Lepistö: Perspektiivi alkaa olla selvillä, mistä on kysymys ja mitä joudutaan ratkaisemaan. Hornborgin komitean tulos on hyvin laiha. Meidän se rajoittuu vain Ribbetrop-sopimukseen, joka sekin on tulkinna varainen. Siis Neuvostoliitto vaatii maineensa puhdistamista. Suoritamme sen itse vai annammeko Neuvostoliiton sen tehdä. Henkilöille, joita se koskee, se on helpompi, jos me sen teemme. Huomautti Kivisalolle, ettei missään tapauksessa asiaa ole käsiteltävä SKDL:n aloitteen pohjalla.

Hakala: Olisi saatava lisäselvityksiä, emmekä me voi täällä antaa hallitukselle ohjeita. Epäili että SKDL:n mainitsemat henkilöt olivat Neuvostoliiton valvontakomission inspiroimia. (Ryhmästä: Täältä heille syötetty). Poikkeuslainsäädäntöön ei ole mentävä. Tuomioistuinten sittenkin helpompi löytää tuomion perusteet entisistä laeista. Jos hallituksesta tulee esitys, meidän on eduskunnassa mahdotonta sitä jarruttaa. Olisi saatava pääministeriltä tieto, mitä hallitus aikoo siinä tehdä.

Kulovaara: Paasikivi ulkoasiainvaliokunnassa ei sanonut siitä mitään

vitse sitä käsitellä. Olisi koetettava saada sellainen ratkaisu, että se tyydyttää myös toimen- ja viranhaltijoita, mutta maan etu on kysymyksessä. Asia voidaan hoitaa eräin edellytyksin. Kukaan ei voi sanoa mitä menee erikoiskorotuksiin. Hallituksen esityksen johdolla asiat on ratkaistava. Luotsit saavat sivuansiota kalastuksesta.

Hallitus hoitakoon asian. Me emme puhu siitä mitään.

Varjonen: Sotasyllisyyskysymystä ei voida hoitaa ilman poikkeuslakia. On löydettävä linja, jolla toimitaan. Ensin henkilöt: hallituksen jäsenet, eduskunnan jäsenet jne., jotka asetetaan syytteeseen.

Kallinen: Hallitus tekee ehdotuksen ja me ratkaisemme asian sen pohjalla.

Päätöksiä ei tehty.

V a k u u d e k s i:

M. Saarimäki
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

Osmo Peltanen
Puheenjohtaja.

P ö y t ä k i r j a

Sos.-dem. eduskuntaryhmän kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän huoneessa elokuun 9 p:nä 1945. klo 19.00. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: G. Andersson, Bryggari, Eskola, Fagerholm, Jokinen, E. ja P. Karjalainen, Kilpeläinen, Kilpi, Kuusela, Lehtokoski, Leskinen, Malkamäki, Pyy, Raunio, Takki, P. Tervo, Welling, Wirtanen ja Voionmaa. Puhetta johti Peltonen, pöytäkirjan laati Paasivuori. -

1 §.

Puheenjohtaja: Selvitti Rantalan antaman selvityksen perusteella valmistavan valiokunnan muodostamaa käsitystä. Vv. ehdottaa, että ryhmä hyväksyisi hallituksen esityksen. Vv:ssä korostettiin, että poikkeamisvarusta olisi sovellettava varovasti. Vv. oli valmis myöntämään Peltoselle oikeuden esittää puolustusta Törngrenin välityslinjalle huomioon ottaen Peltosen vaikean aseman tässä asiassa.

Rantala: Selvitti vielä hallituksen esitystä, joka alemmissa on kaikkein lisineen mk 36.000 ja korkeimmissa mk 72.000. Puhuja luetteli, mitä kukin eri ehdotus valtion varoissa merkitsee, kuten valmistavassa valiokunnassa. Valiokunta on saanut virheellisiä tietoja valtion varain tilasta. ei ole tietoa mistä saadaan rahat. Tärkeintä on ettei rikottaisi sitä järjestelmää, mitä hinta- ja palkkapäätös kesäkuussa merkitsi. Maalaisliitto asettuu kielteiselle kannalle jo hallituksen esitykseen nähden ja kokoomus ja edistys puhuvat keskipalkkojen puolesta. SKDL:n edustajat ilmoittivat ensiksi, Etteivät ole SAK:n kannalla. He olivat ensin välitysehdotuksen kannalla, mutta ovat menneet hallituksen linjoille.

Huonosta kuultiin vv:ssa. SAK:n kannan puolustus ei tehnyt vakuuttavaa vaikutusta. Arveli parhaaksi jäädä hallituksen kannalle, etenkin kun

varaus on olemassa, että erikoisjärjestelyjä voidaan tehdä. Jaostossa on kiinnitetty huomiota virastojen työaikaan, joka on lyhempi kuin Ruotsissa. Törngrenin ilmoituksen mukaan asia on harkinnan alaisena. Puhuja selvitteli esimerkein ja numerotiedoin hallituksen esitystä ja vertasi sitä SAK:n ehdotukseen ja vapaassa työsuhteessa olevien palkkoihin. Viranhaltijat saavat 3 kk:n palkankorotuksen takakäteän ja voivat sillä kohentaa taloudellista asemaansa. Valiokunta on kuullut Törngreniä ja Tuomiojaa ja sen johdosta ei voinut muuta kuin asettua hallituksen ehdotuksen kannalle.

Lumme: Rantala esitti lohduuttomia numeroita. Puhuja esitti palkkavertailuja valtion maksamien palkkojen ja Tampereen kaupungin palkkojen välillä seuraavasti:

Valtio: 20.700:-	kalliin ajan lisää 36.000:-	Tampere: 20.400	-	50.796
" 24.600:-	" " "	38.400:-	"	24.000 - 52.560
" 31.200	" " "	41.700:-	"	31.200 - 56.784
" 37.200	" " "	44.400	"	38.400 - 65.664
" 52.500	" " "	52.800	"	51.600 - 77.916

Puhujasta tuntuisi, että olisi pitänyt saada alemmissa luokissa hiukan lisää.

K. Andersson: Jos Törngrenin ehdotus tietää sitä, että alempiin saadaan hiukan enemmän, niin se olisi mielaistava. Meillä on aina pyritty heille antamaan hiukan lisää. Huomautti epäkohdasta, että korkeimmat palkat tulevat saamaan kaksinkertaiset korotukset. Puhujan mielestä olisi taktillisesti oikein ajaa SAK:n linjaa, mutta kun SKDL:t ovat ehdotuksesta luopuneet, on vaikeata. Puhuja arvosteli porvarien taktikointia tässä palkkajutussa. Lopuksi sanoi, että takaporttia, erikoisoikeutta palkkojen poikkeukselliseen järjestelyyn ei hallitukselle ole myönnettävä täysin vapaaksi, vaan olisi se rajoitettava vain eräiden vanhojen epäoikeudenmukaisuuksien korjaamiseen.

E. Karjalainen: Törngren pitää nyt tiukasti kiinni hallituksen ehdotuksesta. 19.6 tehty palkkapäätös menettäisi merkityksensä ja sen vuoksi siihen SAK:n ja välitysehdotukseen ei voida mennä, sillä palkkavyöry al-

kaisi uudelleen. Kun rahat voidaan saada vain Suomen Pankista, niin ei tilanne asiallisesti parane suuremmista korotuksista.

Hakala: Suositteli varautumista valtiovarainvaliokunnan mietinnössä Huunosen esittämiin epäkohtiin. Tällöin jälkeenkäypä perustelu olisi tehokas lakkohanketta vastaan. Tällaista epäsuhdetta valtion viranhaltijoita kohtaan on ollut aikaisemminkin esim. v:n 18 jälkeen.

Peltonen: Tuntuu, että ryhmä asettuu jälleen varovaiselle kannalle. SAK:n kannalla olevat ovat poliittisesti meikäläistä väkeä. Olisi ollut miellyttävää asettua poliittisista syistä SAK:n kannalle. SKDL lienee myös sitä harkinnut, mutta asettunut toiselle linjalle.

J. Raatikainen: Harkittava onko ryhmän lähdeävä tukemaan hallituksen toimenpiteitä markan arvon säilyttämiseksi vai agitatorisista syistä asetuttava palkkannauttijain linjalle. Jos ryhmä tälle lähtee, seuraa SKDL mukana ja muutamat virkamiehet seuraavat myös ja hallituksen linja kärsii tappion. Puhuja oli sitä mieltä, että hallituksen toimenpiteitä on tässä vaiheessa tuettava, koska se voi myöhemmin johtaa arvaamattomiin seuraamuksiin.

Juutilainen: Asettui hallituksen linjalle.

Kulovaara: Ihaili Törngreniä, että hän on uskaltanut lähteä näin reippaalle linjalle. Ilmoitti, että Turun kaupungin alimmat palkat ovat paremmat kuin missään muualla. Katsoi, että jos SKDL hyväksyy tämän, on tämä meidänkin hyväksyttävä.

Käkelä: Kertoi, että halkojenpinoajat asemalla saavat yli 6.000:- kahdessa viikossa. Oli sitä mieltä, että tämä pikemmin ykittää sen, mitä virkamiehet ovat odottaneet. Alemmissa luokissa pitäisi kuitenkin saada lisää. Puhuja valmis sitä tukemaan.

Kivisalo: Hallitusta olisi tuettava tässä vaiheessa. Valtion viranhaltijain leipä on pitkä. Oli sitä mieltä, että Peltonen saa esiintyä vaikean asemansa veturimiesliitossa huomioonottaen.

U. Raatikainen: Kaupunkien viranhaltijat ovat valioväkeä. Valtiolla keskitason virkailijoita. Ei ole mahdollista tässä vaiheessa lähteä kilpailemaan kuntien kanssa. Viranhaltijain erottamattomuus poistetta-

va, mikäli työtehoa halutaan lisätä. Suositteli sitä ilmoitettavaksi mie-
tinnössä.

Lumme: Raatikaisen lausunto ei kestä arvostelua. Päinvastoin on asia
niin, että on korostettava, että valtiolla on parhaat virkamiehet, sillä
ottaen huomioon mitä valtio maksaa, me muuten sillä loputkin pätevät vir-
ranhaltijat menetämme.

Sillanpää: Tuntuu, että on asetuttava hallituksen linjalle. Olemme vaa-
tineet, että on hoidettava palkkapolitiikkaa siten, että nousu pysähtyy
johonkin. Ei voida ajatella kilpajuoksua, kun palkkavyöry lähtee uudelleen
liikkeelle. Puhuja on huolestunut tilanteesta. SAK tietenkin velvollisuuten-
sa mukaan tukee jäsenliittojaan, mutta emme me eduskunnassa ja hallituksessa
sa voi sille tielle lähteä. Yhtyi Rantalaan, että liikkumisvaraa on jätet-
tävä tapauksissa, jotka ovat avainasemassa. Meillä on valta. On pidettä-
vä pää kylmänä eikä lähdettävä kilpailemaan kuka voi enimmän palkkoja ko-
rottaa.

Muikku: Hallituksen esitys ei ole riittävän suojea pienipalkkaisille.

Päätettiin hyväksyä valmistavan valiokunnan kanta asiassa. Vaiettava,
että voidaan rauhassa hoitaa SKDL:n kanssa. Rantala ja Karjalainen valit-
tiin ryhmän puolesta hoitamaan ryhmän kannan eduskunnassa.

2 §.

Lomaa myönnettiin Kivisalolle ensi maanantain ja tiistain istunnoista
yksityisasiaain vuoksi.

V a k u u d e k s i :

Osmi Peltonen
Puheenjohtaja.

M. Paasivuo
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

P ö y t ä k i r j a

Sos.-dem.eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan
kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän huoneessa elo-
kuun 14 p:nä 1945. Läsnä oleviksi merkittiin: Pel-
tonen, Voionmaa, Kallinen, Penttala, Turunen, U.
Raatikainen, Bryggari, Lepistö, Malkamäki, P.Ter-
vo, Rantala, Tolonen, Hakala, Kulovaara, Paasivuori.
Puhuttua jouti Peltonen, pöytäkirjan laati
Paasivuori. - Läsnä myös min. Takki ja Vuori sekä
puoluesihteri Varjonen.

1 §

Tampereen sos.-dem.kunnallistoimikunnalta saapunut sähke sotasyyl-
lisyysskysymyksessä luettiin ja merkittiin saapuneeksi. LiiteNo 1.

2 §.

Torikokouslähetytö.

Puheenjohtaja: Ilmoitti vastaanottaneensa perjantaina istunnon
päätyessä Helsingin torikokouksen lähetytön, joka oli esittänyt p.
o. kokouksen ponnet.

Merkittiin tiedoksi.

3 §.

Palkka-asia.

Kallinen: Ilmoitti että maalaisliitto on saatu suostuteltua hal-
lituksen esityksen taakse, kuitenkin siten että liitetään klausuli,
joka jättää hallitukselle vapauden poiketa päätöksestä. Sen vuoksi
perusteluissa painostetaan sen käyttöä varovaisesti. Kun valtiovarain-
ministeriöllä on ohje antaa palkkoja vain, kun määrärahat ovat ole-
massa, niin olisi saatava sellainen muutos, että asia voidaan hoitaa.

Rantala: Valtiovarainvaliokunta oli yksimielinen, mutta he pyrki-

va, mikäli työtehoa halutaan lisätä. Suositteli sitä ilmoitettavaksi mietinnössä.

Lumme: Raatikaisen lausunto ei kestä arvostelua. Päinvastoin on asia niin, että on korostettava, että valtiolla on parhaat virkamiehet, sillä ottaen huomioon mitä valtio maksaa, me muuten sillä loputkin pätevät viranranhaltijat menetämme.

vät siihen, että hallitus voi tätä käyttää. Edustaja Niukkanen on saanut uitettua mietintöön kaksi kappaletta, joissa virkamiehiä haukutaan. Puhuja liittää siihen vastalauseen. Olsi vain hyvin vaikea poiketa tästä päätöksestä. Törngreniä on tuettava.

Vuori: Valiokunta on sitonut hallituksen käsiä siten, että työväen edustajien asema käy vaikeaksi, jos päätös jää sellaiseksi. Ehdotti että valmistava valiokunta valitsisi pari jäsentä, jotka neuvottelisivat eri ryhmien kanssa.

Rantala: Valiokunnan teksti on liian tiukka nyt. Lisäksi se on virheellinenkin. Selosti lähemmin.

Valittiin Kallinen ja Rantala asiasta neuvottelemaan.

4 §.

Sotasyyllisyyskysymys.

Kallinen: Tilanne on Berliinin ja Lontoon neuvottelujen jälkeen sellainen, että sotasylliset ja - rikolliset luetaan samaan kategoriaan. Liittoutuneet pitävät kiinni siitä, että sotasylliset tulevat tutkituiksi ja tuomituiksi. Pääministeri on asettunut sille kannalle, että meidän on asia hoidettava. Pyritään rajoittumaan harvoin henkilöihin. Asia on hoidettava tämän vuoden kuluessa. Käytettävissä on kaksi linjaa: joko jätetään hoitamatta tai hoidetaan liittoutuneiden vaatimalla tavalla. Asiasta on hankittu kahden lakiasiantuntijan lausunto, jonka mukaan ei nykyisten lakien puitteissa ole hoidettavissa. Harkittava järjellisiä keinoja. Hallitus on yksimielinen.

Vuori: Aika on lyhyt. Hallitus on pohtinut asiaa pitkään ja todennut sen erittäin vaikeaksi. Suurin vaikeus on siinä, että täällä on lähdetty toiselta pohjalta kuin liittoutuneet. Täällä on oltu valmiita asettamaan syytteeseen ne, jotka ovat rikkoneet maan lakeja vastaan. Jos Rikoslain mukaan ei ole rikollinen, ei sen mukaan voitaisi tuomita. Nyt liittoutuneet ovat määritelleet sodan rikokseksi ja erikoisesti demokratiaa vastaan. Erikoisesti Saksa. Kansainvälisessä oikeudessa on luotu uusi käsite: ne, jotka ovat rikollisia (hyökkäyssotaan syyllisiä) joutuvat siitä vastamaan. Meidän kohdaltamme on harkittava onko meidän sotaamme leimattavissa

rikolliseksi sodaksi. Väliarauhansopimuksen mukaan viitataan siihen, että sotamme on ollut hyökkäysluontoista sotaa, ja 13. artiklassa sitoudutaan yhteistoimintaan liittoutuneiden valtojen kanssa sotarikoksista syytettävien henkilöiden pidättämiseksi ja tuomitsemiseksi. Asia saa lisävalaistusta keskustelusta joka tapahtui Enckellin ja Molotovin välillä, Enckellin esittäessä että tuomitseminen tapahtuisi Suomen lakien mukaan, vastasi Molotov: Se on liittoutuneiden asia. Englantilainen diplomaatti yhtyi Molotoviin. Hackzellin ja Castrenin hallitusten aikana oltiin siinä käsityksessä, että sotasyllisiin sovellettaisiin 13. artiklan määräyksiä.

Sosialidemokraatissa julkaistiin perjantaina Lontoon kokouksen lausunto, josta ei virallista päätöstä ole näkyvissä. Pääministeri katsoo että asiain hoito voidaan ottaa meidän käsistämme pois. Pääministeri on siinä käsityksessä, että väliarauhansopimus kulkee muiden lakien edellä Väliarauhansopimuksen tulkintaerimielisyydet ratkaistaan valvontakomission mielen mukaan. Olisi saatava erikoislaki, jolla asia hoidetaan. Nyt herää kysymys, voidaanko asettaa syytteeseen Suomen lakien mukaan? Siitä on hankittu oikeuskanslerin lausunto (kirjallinen). Sen mukaan Tasavallan Presidenttiä tuskin voidaan asettaa syytteeseen Ribbentrop-sopimuksesta. Hallituksen jäsenten syytteeseen asettaminen johtaisi tulokseen, joka herättäisi pahaa verta liittoutuneissa. Hän suosittelee muita teitä. Pääministeri on saanut tuomari Pekkalalta lausunnon, jossa tämäläin asettuu toisin kuin ennen oikeuskanslerin kannalle. Puhuja esitteli ratkaisun päälinjat valmisteilla olevan hallituksen esityksen mukaan laiksi sotaansyyllisten rankaisemisesta. Lopuksi hän lisäsi pari

~~Makova...~~
~~Nyky...~~
~~...~~

~~...~~
~~...~~
a/

näkökohtaa: Laissa on vielä joitkin kohtia siinä muodossa, että ne voivat vähän muuttua; se että hallitus kysyy eduskunnan mielipidettä näin

va, mikäli työtehoa halutaan lisätä. Suositteli sitä ilmoitettavaksi mietinnössä.

Lumme: Raatikaisen lausunto ei kestä arvostelua. Päävastoin on asia niin, että on korostettava, että valtiolla on parhaat virkamiehet, sillä ottaen huomioon mitä valtio maksaa, me muuten sillä loputkin pätevät virkranhaltijat menetämme.

ennakolta, johtuu siitä, että ellei eduskunta hallituksen kantaa hyväksy, syntyy uusi tilanne: uusi hallitus tai uusi eduskunta. Ollaan vaikean probleeman edessä, jonka ratkaisu ei siedä viivyttämistä.

Varjonen: Keskustelun avaus suoritettiin puolustoimikunnassa paljon heikommin kuin mitä täällä Vuori nyt teki. Siellä lopuksi äänestettiin siitä onko mentävä poikkeuslakeihin vai ei. Äänet menivät tasaa 4 ääntä 4:ää vastaan puheenjohtajan äänen ratkaistessa ja yhden pidättäytyessä äänestyksestä. Vähemmistön puolesta esitti puhuja kantana: Sotaan syyllisyys on rikos rauhaa vastaan joka on uusi kansainvälinen termi. Esitettyyn lakiin nähden on päätettävä ensin, ratkaistaanko itse vain vai kuuluuko asia kansainväliselle tuomioistuimelle. Puhujan mielestä on tiedusteltava myös niiden henkilöiden mielipidettä, jotka joutuvat tämän lain alaisiksi. - Kysymys ei ole oikeudesta, vaan politiikasta. Ne ovat katteena. Heidän on vaikea toimia ilman sen poistamista. - Tässä laissa poiketaan oikeusjärjestyksestä. Taannehtivasti tehdään rikokseksi sellaista, joka ei teon suorittamisen aikana sitä ollut. Toiseksi asianomaisten pitäisi tietää teostaan, paljonko he saavat siitä rangaistusta kiinnijouduttuaan, jo ennakoita. Edellisestä periaatteesta olisi pidettävä kiinni. Kun me emme härkäpäisyydellä pitkälle pääse, niin jos tingimme siitä jälkimmäisestä periaatteesta, että siis rangaistuksia voidaan lisätä jälkeenpäin, että ne tyydyttävät liittoutuneita, niin päädyimme seuraavaan: Asetutaan erikoistuomioistuimia vastaan ja sitä että umpimähkäisesti tuomitaan. Rangaistaan tapauksissa, joissa voidaan rikos todeta ja jos rangaistus on pieni, niin lisätään rangaistuksia.

Puhujan mielestä ryhmän ei pitäisi tässä asiassa tehdä ryhmäpäätöstä. Asia on niin arka, että se olisi jätettävä kunkin henkilökohtaisesti ratkaistavaksi.

(Kokous keskeytetään. Jatketaan klo 15.30)

Voionmaa: Jos oikein kuulin, niin Varjonen sanoi olevan nurinkurista, jos meillä täällä ryhdyttäisiin oma-alotteisesti käsittelemään kansainvälisen oikeuden alaan kuuluvia kysymyksiä. On niin että Suomi on ra-

tifioimut Kelloggin sopimuksen, jossa julistetaan ^{hyökkäys} (sota rikokseksi. Ei ole Suomen oikeusjärjestyksen vastaista, että Suomessa laaditaan laki, joka mukaan asia käsiteltäisiin. Tässä on kysymyksessä poliittinen juttu. Eikä ole kysymys moraalisisesta oikeudesta. Juttu on hirvittävä, jos ulkomaat ryhtyvät sitä täällä toteuttamaan. On asianomaisille edullisempi, että me sen teemme. Ulkomailla ei ole armahusoikeutta. Asia on kiireellinen. Puhuja ei halua puhua perustuslaeista; ne ovat meille paljon palveluksia tehneet. Niihin vetoaminen on akateemista ja teoreettista laatua.

Lepistö: Ryhmälle on suotava tarpeeksi aikaa; sen on saatava tutustua Hornborgin komitean mietintöön, joka on saatava edustajain nähtäväksi. Tämä mietintö on ratkaiseva. Asia on siirtynyt ulkopoliittikan alalle. Oli sitä mieltä, että maan lakeja vastaan rikkoneet on saatettava maan lakien mukaiseen rangaistukseen. Mitä tulee Vuoren mainintaan, rikokseen rauhaa vastaan, puhuja halusi kysyä, onko takeita, että endotetun lain rangaistukset tyydyttävät liittoutuneita. On sanottu että sotasyllisten tuomitseminen ei tyydytä liittoutuneita, lähinnä NL:oa. Ne ottavat sen uudelleen käsiteltäväkseen. Eikö ole parempi, että me emme rupea oikeusilveilyyn vaan että liittoutuneet käsittelevät asian perustamassaan tuomioistuimessa.

Bryggari: Parempi olisi vaieta (Ryhmästä: Puhu pois). On outoa suositella periaatteellinen kannanmerkintä ennenkuin lopullinen muoto on valmis. Sen voi muuttua. Meidän ei ole syytä pitkittää sotasyllisyyskysymystä. Pitkät ristiriivit hautausmailla puhuvat sen puolesta. On outoa, että asia on viety ulkoparlamenttaariselle linjalle. On arveluttavaa: siinä käy kuin giljotiinin keksijälle, että oma pää voi joutua samalle pölkylle. Varoitti 17-vuoden tapausten uusiintumisesta. Mitä nyt tulee erikoistuomioistuihin, niin sillä mitä nyt suunnitellaan ja 18-vuoden aikana käytännössä oilleilla on suunnaton ero. Ei asetu poikkiteloin, jos se katsotaan tällä kertaa välttämättömäksi. Tuomioistuimen kokoonpano ratkaisee sen, etteivät tuomiot tule summittaisia. Kannatti Hornborgin komitean mietinnön saamista edustajien

va, mikäli työtehoa halutaan lisätä. Suositteli sitä ilmoitettavaksi mietinnössä.

Lumme: Raatikaisen lausunto ei kestä arvostelua. Päinvastoin on asia niin, että on korostettava, että valtiolla on parhaat virkamiehet, sillä ottaen huomioon mitä valtio maksaa, me muuten sillä loputkin pätevät viranhaltijat menetämme.

nähtäväksi. Välkysymyskanta riittää tällä kertaa.

Voionmaa: Hornborgin komitean mietinnön kappaleet ovat loppuneet. Lepistön vaatimus on kohtuullinen, mutta se ei tähän asiaan vaikuta.

Lehtokoski: Tähän asti on puhuttu siihen suuntaan, että sotasylliset ovat tuomittavat voimassaolevien lakien mukaan. Katsoi että Hornborgin komitean mietintö olisi saatava ryhmän jäsenten tietoon. Asia on siksi suuri ja oikeustajuntaa koskeva, että puolueuuvosto on kutsuttava kokoon ja saatava ryhmän taakse.

Penttala: Olisi tärkeätä tietää missä asemassa Suomi on tässä kansainvälisessä oikeudessa. (Hiltunen: Liian paljon yksityiskohtia). Yksityiskohtat tärkeämpiä joskus kuin pääasia. Yhtyi Lepistön lausuntoon Hornborgin komitean mietinnöstä.

Tolonen: Ei pelännyt erikoistuomioistuimia. Katsoi hallituksen esityksen hyväksyttäväksi.

a/
Kulovara: Valittiin että lakipykälät ovat eri tavoin tulkittavissa. Pykälät sellaisia kuin lukijat. Voi olla ettei asiaa lain mukaan ratkaista. Asia olisi suu in piirtein hoidettava.

Vuori: Täällä on puhuttu rikoksen määrittelystä. Kysymys on entistä täsmällisemmin määriteltä kansainvälisen oikeuden käsite. Se on esiintynyt ennenkin. - Puhuja mainitsi amerikkalaisena ~~kreipiteen~~ syytteenä tärkeimpiä syytettyjä vastaan syytöksen perustuvan siihen, että syytettyt ovat osallistuneet natsien suuren suunnitelman toteuttamiseen. Syytöksen peruste on hyvin perusteltu sillä, että natsien tarkoituksena oli saattaa maailman piirityksen alaiseksi.

it/
Mitkä on pidettävä yksityisten rikoksena on määritelty Lontoon raportin kohdassa C): hyökkäys toisiin maihin ja hyökkäyssodan aikaansaaminen. ~~Näitä~~ henkilöt, jotka ovat osallistuneet tällaisten suunnitelmien toteuttamiseen ~~xxxxxxx~~, ovat vastuussa -- yksityisistäkin rikoksista. Kaikkia jotka ovat olleet mukana voidaan syyttää.

Grotius teki eron oikeutetun ja epäoikeutetun sodan välillä. Briandin-Kelloggin sopimuksessa sota hylätään kansallisen politiikan välikappaleena. Lähinnä se tuomitsee hyökkäyssodan.

Tämän tapaisista julkaisuista käy ilmi, että kysymyksessä on entistä täsmällisemmin määriteltä vanha käsite, joka koskee nyt niitä, jotka ovat olleet mukana natsi Saksan suunnitelmaa toteuttamassa.

Meitä ei hyödytä se, että voimassa olevien lakien rikkomisista rangaistuksia kovennettaisiin. Meidän on tuotava uusi käsite lakiin. Tuntuu ikävältä huputtaa tässä asiassa. Hallitus on hikoillut sen kanssa kolme viikkoa. Kysymys on joutunut kiireelliseen vaiheeseen. Suomen kansan, hallituksen ja eduskunnan on syytä löytää asiassa nopeasti ratkaisu. Hallitus voi joutua tapahtuneen tosiasian eteen ellei se pysty hoitamaan asiaa. Tässä katsotaan myös eduskunnan etua. Jos hallitus tulisi valmiilla esityksellä eduskuntaan, niin tulos voisi olla uudet vaalit tai uusi hallitus. Asia on erittäin vaikea.

Puhuja valittiin ettei Hornborgin komitean mietintöä ole julkaistu. Sitä ei ole tehty diplomaattisista syistä. Se voidaan kuitenkin ryhmän kokouksessa lukea. Se ei näytä tyydyttävän Lepistön tiedon janoa. Yleistilanteen vuoksi ei ole paljon aikaa. Jos kysymys olisi hoidettu vuoden alussa olisi päästy helpommalla. Hallituksen tarkoitus on rajoittaa syytteiden nostaminen harvoin henkilöihin ja niin voidaan tehdä jos hallitukselle varataan harkintavalta. Meillä ei ole varaa että asian hoitaminen päästetään balttilaiselle linjalle.

Fagerholm: Hallitus on yksimielinen siitä, että meidän ei ole syytä halveksia torikokouksia. Tuomioistuimen hyvä puoli on, että siinä on kolme kommunistia ja kolme sosialidemokraattia viidestätoista, joten ei tarvitse pelätä tuomioiden muodostuvan kommunistien ~~sanelomiksi~~. Syytteet on nostettava tänä vuonna. On ikävä ettei lopullinen teksti ole valmis. Me olemme luvanneet antaa hallitukselle tukemme. Jos hallitus joutuisi asian vuoksi eroamaan on seuraukset ajateltava loppuun saakka. Ellemme hallituksen esitystä hyväksy tulkitaan se niin, että sos.-dem. ryhmä vastustaa sotasyllisten rankaisemista. Puoluetuimikunnan on saatettava se ulkomaiden tietoon. Emme saa siellä siitä aploodeja. Puhujan mielestä on väärin, että ryhmä pyrkii puolustamaan sotasyllisiä. Maalaisliittolaiset ovat yksimielisiä

va, mikäli työtehoa halutaan lisätä. Suositteli sitä ilmoitettavaksi mie-
tinnössä.

Lumme: Raatikaisen lausunto ei kestä arvostelua. Päinvastoin on asia
niin, että on korostettava, että valtiolla on parhaat virkamiehet, sillä
ottaen huomioon mitä valtio maksaa, me muuten sillä loputkin pätevät vir-
ranhaltijat menetämme.

asian hoitamisesta hallituksen esityksen mukaisesti. Suositteli hal-
lituksen esityksen hyväksymistä.

Hiltunen: Me olemme aina vastustaneet poikkeuslainsäädäntöä. Epä-
mieluisia on tässä vaan nytkin. Kuitenkin myönteistä kantaansa motivoi
seuraavasti: Kumpiko on parempi, hoitaa itse vai luovutetaanko asian
hoitaminen vieraisiin käsiin. On huomattava että jokainen kommunisti
valitsee edellisen. Jos me emme ole mukana ratkaisemassa, meidän on
vetäydyttävä syrjään. Meidät lehnataan sotasyölyllisten puolustajiksi.
Meidän ei ole päästettävä rinnastamaan sotasyölyisyyttä ja puoluetta.
Hallituksen esitys on hyväksyttävä. Tässä ei ole olemassa muuta tietä
kuin mitä hallitus yksimielisenä esittää. Suositteli yksimielistä hy-
väksymistä.

Lepistö: Vuorelle kiitos selvityksestä. Kansainliitto totesi viral-
lisesti Venäjän talvisodan aloittajaksi. Se on Venäjälle rike ja siksi
se painostaa, että se on saatava puhdistetuksi. Paheksui Fagerholmin
lausuntoa. Kuitenkin tutkimukset jotka on suoritettu, osoittavat, että
meidän lakiemme perusteella ei voida ulkopoliittisista syistä tätä asiaa
käsitellä. Siis on saatava laki, jolla maan poliittiset johtajat tuo-
mitaan. Meidän on tukahdutettava oikeuden tunteemme. Puhuja piti tätä
siksi vakavana, että puolueenuevosto on kutsuttava kokoon. Tiedusteli
kauanko sen kokonkutsuminen kestää. Meillä on sellainen vähemmistö, jo-
ka voi saada, kun porvarillisillakin on varmaan samanmielisiä, estetyk-
si tämän tulon laiksi. On etsittävä muita teitä. Tuomitaan meidän la-
kiemme mukaan ne jotka voidaan ja annetaan poliittiset sotasyölylliset
kansainvälisen oikeuden tuomittaviksi. - Me olemme antaneet sodan joh-
dosta uhreja. Kyllä me voimme vielä kantaa sen uhrin kuin mikä tästä
tulee.

Voidaan hyväksyä sellainen poikkeuslaki tuomioistuimesta, jossa p.o.
oikeusjutut käsitellään. Kannatti Lehtokosken ehdotusta puolueenuevos-
ton koollekutsumisesta.

Paasivuori: Yhtyi Lepistöön ja katsoi asian niin vakavaksi, että ryh-
mälle on annettava aikaa asian harkintaan. Ei asialla niin kiire ole,

Varjonen: Tässä hallitus määräisi ketkä heitetään leijonan häkkiin.
Täällä ei pyritä siihen, mihin muissa maissa, vaan hallitus valitsee.
Jos hallitus päättää, että esim. Kulovaara asetetaan syytteeseen, niin
hän on tuomittu. (Hiltunen: Eikö ole sama, jos rangaistuksia kovenne-
taan?) Ei ole. Jos Ryti voi saada vuoden, niin siinä on rikos, jonka
rangaistusta voidaan koventaa. Suuri oikeuden loukkaus tässä on siinä,
että kaikkia ei panna syytteeseen. On toinen asia ottaa kahdesta yhtä
syyllisestä toinen kuin että kaikista rikoksista tuomitaan sa-
malla tavalla. Jos teen rikoksen, niin kun siitä rangaistuksia takautu-
vasti korotetaan, niin tehdään pienempi rikos. Me olemme toisessa ase-
massa kuin muut maat.

Tämän lain säätämiseksi asetetaan harkittavaksemme tuomita poliittis-
ten syitten mukaan tiettyjä henkilöitä, jotka eivät ole sen syyllisem-
piä kuin tekään. Te tuomitsette. Te teette rikoksen.

Täällä Fagerholm esitti kysymyksen: "Mitä seuraa sitten?" Seuraa ti-
lanne, jossa eduskunnan on nautittava hallituksen luottamusta eikä päin-
vastoin niinkuin parlamenttaariseen järjestelmään kuuluu.

Kallinen: Mieli-pide-eroavaisuudet juontavat alkunsa suhtautumisesta
sotaan. Keskustelun jatkaminen on hyödytöntä. Kinnitti huomiota yksi-
tyiskohtaan "armahduksen voi myöntää vain sama tuomioistuin", jonka seu-
rauksia eritteli.

Hakala: Sanoi olevansa vakuuttunut siitä, ettei asiaa olisi voitu
muutenkin hoitaa. Puhujan mielestä, koska tämä linja on vaarallinen, py-
syttävä aikaisemmalla linjalla. Voimassa olevat tuomioistuimet olisi-
vat voineet saada aikaan tyydyttävän ratkaisun. Eino Pekkalan välikysy-
myskeskustelun aikana ilmaiseva kanta oli se, jota on seurattava. Että
hän siitä on myöhemmin luopunut, johtuu siitä, että hän on asettunut
ryhmänsä kannalle.

Hallituksen olisi pitänyt asettaa juristivaliokunta, joka olisi tut-
kinut ja muodostanut syytteet. Kysymys voidaanko lakimiehiin poliitti-
sesti vaikuttaa? Puhuja luulee, että niin voidaan tehdä. Vakuutettu,
että niin nytkin voidaan ja tuomiot tulisivat tyydyttäviä. Puhujan mie-

lestä tällainen poikkeustuomioistuin voi antaa tuomioita, jotka eivät ole tyydyttäviä, eikä asia ole yhtään sen paremmalla kannalla.

Hiltunen: Jos puolueenuevosto kutsutaan koolle, se joutuu nopeasti tekemään päätöksensä. Puhuja vastusti sen koolle kutsumista. Hänen mielestään hallituksen jäsenet ovat suuremmassa vastuussa kuin eduskunnan jäsenet.- Varjosen puhevuoron johdosta puhuja huomautti, että jos asia olisi ratkaistu hallituksen aikaisemman kannan mukaisesti, niin Varjonen olisi ollut silloinkin vastaan.

Vuori: Keskustelussa on unohdettu, että välirauhan sopimus on eduskunnan hyväksymä laki. Puhuja vertaili sotasyyllisyysskysymykseen suhtautumista Tanskassa, Norjassa ja meillä.- Liittoutuneiden aserne on että me olemme osallistuneet Natsi-Saksan suursuunnitelman toteuttamiseen. Jos tästä tehdään johtopäätökset, niin poliitikkomme ovat vastuussa sotarikoksista.

Puhuja mainitsi Varjosen huomautuksesta, että täällä on niin paljon ~~tuomareita, oikeuslaitusta~~ sotasyyllisiä, ettei riitä tuomareita sekä porsliikaupan rikkilyömisvertauksesta. Hän kosketteli myös muita vastustavia lausuntoja ja väitteitä huomauttaen, että täällä on annettu aina lakeja. Jos ryhmä ei muulla tavalla asiaa hoida, niin sen on vaihdettava edustajiaan hallituksessa. Se ottaa suuren vastuun. Myönsi kohtuulliseksi, että kysytään pääministeriltä, että paljonko aikaa ryhmä voi saada asian käsittelyyn.

Voionmaa: Oli sitä mieltä, että asianomaisten ei tarvitse tietää, onko asia ratkaistava täällä vai ulkomailla. Lepistö puhui omantunnon asiasta. Epäili voiko puolueenuevosto löytää oikeamman ratkaisua kuin hallitus ja eduskunta.- Se että asia voitaisiin vanhojen lakien pohjalla ratkaista on väärä käsitys. Meidän on nyt ensimmäisen kerran sovellettava kansainvälistä oikeutta. Luki Kelloggin sopimuksen sodan rikolliseksi tuomitsevan pykälän. Ei ole leimattavissa hyljättäväksi ja poikkeuslaiksi, jos perustamme asian tähän pykälään. Me saamme suverenisuutemme rajoitusta kokea monella tavalla. Vastustavat edustajat ottavat kannan: "tapahtukoon maan oikeus ja hukkokoon maa." Ei ole vä-

Voidaan hyväksyä sellainen poikkeuslaki tuomioistuimesta, jossa p.o. oikeusjutut käsitellään. Kannatti Lehtokosken ehdotusta puolueenuevoston koollekutsumisesta.

Paasivuori: Yhtyi Lepistöön ja katsoi asian niin vakavaksi, että ryhmälle on annettava aikaa asian harkintaan. Ei asialla niin kiire ole,

häpätöinen seikka, että Suomi itse hoitaa tämän asian. Eihän tässä kyllä jäniksen selässä olla.

Olisi puolestaan ollut valmis vetämään ristin henkilöiden yli; mutta täällä on junta, joka on käynyt Nürnbergissä. Kyllä ne on vedettävä oikeuden eteen. (Varjonen: Nehän ovat rikoksia.) Kannatti hallituksen esityksen hyväksymistä.

Turunen: Ihmetteli mitä hallitus silloin tuumi, kun se kaavaili valtakunnan oikeuden käyttämistä; miksei silloin otettu tätä muutosta huomioon. Henkilökohtaisesti ei jaksaa erottaa talvisotaa ja jatkosotaa erillisiksi. Sitä suuret kansalaispiirit asiaa katsovat. Oli sitä mieltä, että ellei puolueenuevostoa kutsuta koolle, ei kansan mielipide tule tässä kuuluville.

Lepistö: Ellei meille suoda aikaa edes epäillä, vaan ruvetaan huutamaan järjestykseen, niin ei täällä tulosta saada. Olen vapaa talonpoika. Minua ei ole koskaan komennettu. Jos sille tielle lähdetään, ei asiallista keskustelua synny. Ratkaistaan asia välirauhan sopimuksen pohjalla. Kelloggin sopimus nostaa karvat pystyyn. Emme me tätä sotaa alkanee.- Puhuja muistutti Laisaaren promemoriasta sotasyyllisyydestä. Siinä on hallituksen jäsenten vastuu, eduskunnan jäsenten vastuu jne. mainiten siitä tehtävistä johtopäätöksistä.-Varjosen esittämä linja ei sekään ole miellyttävä. Aikaa on saatava harkita tätä asiaa.

Vuori: Valittaa että on korottanut äänensä. Johtui siitä, että Varjosen puheenvuorosta sai sen käsityksen, että kysymys on tahallisuudesta jarruttamisesta. On koetettava hoitaa tämä asia. Hallituksen ratkaisu ^{s/}perutuu välirauhansopimuksen 13. artiklaan. Hoitamiseksi on pyrittävä yhteistoimintaan, ryhmien ja puheenjohtajien. Ellei puolueenuevoston päätöksellä saada ryhmän jäsenten käsiä sidotuiksi, niin on saatava vapaat kädet. Hallituksen tarkoitus on saada ryhmän kanta selville. 23 äänestä on kysymys.

Kulovaara: Me olemme pakon edessä, meidän on nieltävä tämä laki. Puhui Vuoren arvostelusta ja Castrenin hallituksen räjäyttämisestä. Esitti Vuoren puolustusta. Vuori on selostanut aina asiat niinkuin ne

on selostettava. Piti puolueneuvoston koolle kutsumista välttämättömänä.

Lehtokoski: Perusteli miksi puolueneuvosto olisi kutsuttava koolle. Kiinnitti huomiota siihen, että laissa ei ole valitusoikeutta eikä eräitä muita tuomittaville tärkeitä oikeuksia.

Peltonen: Puhuja on kannattanut voimassa olevien lakien mukaista menettelyä. Yhtyi Hakalan käsitykseen, miten asia olisi voitu hoitaa. Varjo- sen tarkoituksenmukaisuusperuste syytteeseen asettamisessa on huomion arvoinen, samoin rangaistusten pidentämismahdollisuus. - Jos joudutaan sellaiseen ristiriitaan, että hallitukseen on miehiä vaihdettava, joudutaan vaikeaan tilanteeseen. Jos maalaisliitto on tehnyt päätöksensä, niin meidän on mahdotonta asettua yksin vastustamaan hallituksen esityksen hyväksymistä. On neuvoteltava muidenkin ryhmien kanssa.

Päätettiin siirtää päätöksen teko huomiseen kokoukseen.

Päätettiin äänestyksen jälkeen 8 äänellä 5 vastaan esittää ryhmälle puoluetoimikunnalle ehdotettavaksi, että puolueneuvosto kutsutaan koolle asiaa käsittelemään.

Päätettiin pitää vv:n kokous huomenna klo 11.00.

V a k u u d e k s i:

Al. Heenimäki
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

Onni Peltonen
Puheenjohtaja.

Voidaan hyväksyä sellainen poikkeuslaki tuomioistuimesta, jossa p.o. oikeusjutut käsitellään. Kannatti Lehtokosken ehdotusta puolueneuvoston koollekutsumisesta.

Paasivuori: Yhtyi Lepistöön ja katsoi asian niin vakavaksi, että ryhmälle on annettava aikaa asian harkintaan. Ei asialla niin kiire ole,

N:o 401

Posti- ja lennätinlaitos — Post- och telegrafverket

++ TAMPERE 0402 83/74 13/8 1630

Arkamulstutuksela
Äänestämärknngar

Sähkösanoma — Telegram

SOS DEM EDUSKUNTARYHMÄ

KANJANEDUSTAJA ONNI PELTONEN

EDUSKUNTA HELSINKI

Vastaanotettu — Emottaget

3,8 45 16 44
19 kl. i. m.

loht.
ledn. N:o

3/402

Numerot lähetyspalkan nimen jälkeen merkitsevät: 1) sähkösanoman numero, 2) sanalukua, 3), 4) ja 5) sähkösanoman lähettöpäivä, -tuntia ja -minuuttia.

Siffrorna efter avsändningsorten betyda: 1) telegrammets nummer, 2), ordantal, 3), 4) och 5) inlämningsdatum, -timme och -minut.

SAATUAAN TIETOJA JOITTEN MUKAAN N S SOTASYLLISYYSKYSYMYS TULEE
AIKONA EDUSKUNNASSA ESILLE TAMP SOS DEM KUNNALLISTOIMIKUNTA
TSOO VELVOLLISUUDEKSEEN SAATTAA EDUSKUNTARYHMÄMME TIETOO
SITYKSENSÄ ETTEI SOSIAALIDEMOKRAATTISELLA TAHOLLA VOI OLLA MITÄÄN
VASTAAN ETTÄ JOITAKIN HENKILÖITÄ ASETETAAN SUOMEN LAKIEN JA
EUSJÄRJESTYKSEN MUKAISISSA JÄRJESTYKSESSÄ SYYTTEeseen
SIANOMAISISSA TUOMIOISTUIMISSA SENSIJÄÄN JÄRJESTÖMME VASTUSTAA
KASTI TÄSSÄ ASIASSA POIKKEUSLAINSAADANTÄ JA ODOTTAA SOS DEM
EDUSKUNTARYHMÄÄ EDELLEEN PITÄVÄN TÄSTÄ KANNASTAAN KIINNI
= TAMPEREEN SOS DEM KUNNALLISTOIMIKUNTA VASAMA JA LINDFORS

Puheenjohtaja.

Voidaan hyväksyä sellainen poikkeuslaki tuomioistuimesta, jossa p.o. oikeusjutut käsitellään. Kannatti Lehtokosken ehdotusta puolueuuevoston koollekutsumisesta.

Paasivuori: Yhtyi Lepistöön ja katsoi asian niin vakavaksi, että ryhmälle on annettava aikaa asian harkintaan. Ei asialla niin kiire ole,

S o s. - d e m. Eduskuntaryhmälle.

Allekirjoittaneet valtion viran- ja toimenhaltijoi- ta edustavat järjestöt tahtovat vielä saattaa arv. ryh- männe tietoon käsityksensä siitä osittain muuttuneesta tilanteesta, joka on syntynyt hallituksen annettua esityk- sensä viran- ja toimenhaltijain palkkojen korottamisesta. Huolimatta niistä korotuksista, joita hallitus esittää ja a- johonka myöskin v.v.valiokunta on yhtynyt, olemme valtuu- tetut ilmoittamaan, etteivät esitetyt korotukset tyydytä niitä ryhmiä, joita me edustamme.

Tekemämme esitys, jossa esitetään 3000 markan kal- ta- liinajanlisäystä nykyisin maksettaviin palkkoihin ja johon- ri-

ka olemme saaneet SAK:n hyväksymisen, perustuu pääkohdilta hallituksen antamaan ohjepalkkajärjestelmään, joten esityksemme on, viimeaikaiset hintojenkorotukset huomioonottaen, erittäin kohtuullinen ja sillä on täysin asiallinen pohja.

Onhan otettava huomioon, että sen jälkeen, kun esityksemme on tehty, on tilanne nimenomaan juuri palkanauttijain kannalta oleellisesti huonontunut. Hintojen nousuhan on vasta viime viikkoina alkanut vaikuttaa täydellä tehollaan. Pikemminkin voitaisiin väittää, että esittämämme palkkavaatimus on muuttuneen tilanteen huomioon ottaen liian alhainen. Koska olemme esityksemme tehneet hankkineet sille SAK:n hyväksymisen, tulemme siihen kuitenkin tässä vaiheessa tyytymään.

Katsomme kuitenkin velvollisuudeksemme ilmoittaa, että esittämämme vaatimus on se minimi, johonka edustamme viran- ja toimenhaltijaryhmät suostuvat menemään. Teemme ilmoituksemme sentakia, että arv. eduskuntaryhmännekin olisi tietoinen tilanteen vakavuudesta ja siitä, että jollei kohtuullista ja täysin asiallisilla perusteilla olevaa esitystämme hyväksytä, on avoimen työtaistelun uhka ilmeinen 1/9 -45, josta olemme myöskin hallitukselle ilmoittanut.

Helsingissä, 13 päivänä elokuuta 1945.

Suomen Rautatieläisten Liitto r.y.

K.E. Kaipio J.E. Saveri

Suomen Poliisien Liitto r.y.

V. Ruotsalainen
puheenjohtaja

Arvi Heinonen
v.t. puheenjohtaja

Suomen Tullimiesliitto r.y.

H. Ilvonen
vara-puhejohtaja

B. Hanninen
situa.

Jä l j e n n ö s.

Arv. Kansanedustaja.

Allekirjoittaneet valtion viran- ja toimenhaltijoita edustavat järjestöt tahtovat vielä saattaa arv. ryhmämme tietoon käsityksensä siitä osittain muuttuneesta tilanteesta, joka on syntynyt hallituksen annettua esityksensä viran- ja toimenhaltijain palkkojen korottamisesta. Huolimatta niistä korotuksista, joita hallitus esittää ja johonka myöskin v.v. valiokunta on yhtynyt, olemme valtuutetut ilmoittamaan, etteivät esitetyt korotukset tyydytä niitä ryhmiä, joita me edustamme.

Tekemämme esitys, jossa esitetään 3000 markan kalliinajanlisäystä nykyisin maksettaviin palkkoihin ja johonka olemme saaneet SAK:n hyväksymisen, perustuu pääkohdilta hallituksen antamaan ohjepalkkajärjestelmään, joten esityksemme on, viimeaikaiset hintojenkorotukset huomioonottaen, erittäin kohtuullinen ja sillä on täysin asiallinen pohja.

Onhan otettava huomioon, että sen jälkeen, kun esityksemme on tehty, on tilanne nimenomaan juuri palkanauttijain kannalta oleellisesti huonontunut. Hintojen nousuhan on vasta viime viikkoina alkanut vaikuttaa täydellä tehollaan. Pikemminkin voitaisiin väittää, että esittämämme palkkavaatimus on muuttuneen tilanteen huomioon ottaen liian alhainen. Koska olemme esityksemme tehneet ja hankkineet sille SAK:n hyväksymisen, tulemme siihen kuitenkin tässä vaiheessa tyytymään.

Katsomme kuitenkin velvollisuudeksemme ilmoittaa, että esittämämme vaatimus on se minimi, johonka edustamamme viran- ja toimenhaltijaryhmät suostuvat menemään. Teemme ilmoituksemme sentakia, että arv. eduskuntaryhmännekin olisi tietoinen tilanteen vakavuudesta ja siitä, että jollei kohtuullista ja täysin asiallisilla perusteilla olevaa esitystämme hyväksytä, on avoimen työtaistelun uhka ilmeinen 1/9 -45, josta olemme myöskin hallitukselle ilmoittanut.

Helsingissä, 13 päivänä elokuuta 1945.

Suomen Rautatieläisten Liitto r.y.
K.E. Kaipio. J.E. Saveri.

Suomen Poliisien Liitto r.y.
V. Ruotsalainen. Arvi Heinonen.

Suomen Tullimiesliitto r.y.
K. Ilvonen. E. Hänninen.

Suomen Vankilavirkailijain Liitto
H.E. Helander. V.S. Laakso. r.y.

Suomen Postimiesliitto r.y.
L.K. Railo. Eino Liikanen.

Mielisairaanhoidtajain Liitto r.y.
Unto A. Kanko. Anna Itkonen.

Herman Vankilavirkailijain Liitto r.y.
H. H. Helander
pääjohtaja

J. P. Laakso
sihteri

Suomen Postimies Liitto r.y.

L. H. Raita.
vara-pääj.

Eino Liskanen
v. t. sihteeri

Michisairaanhoitajain Liitto.

Uuno Manka

Anna Hönönen.

Pöytäkirja

Sos.-dem. eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän huoneessa elokuun 15 p:nä 1945 klo 10.50. Läsnäoleviksi merkittiin Peltonen, Kallinen, Voionmaa, U. Raatikainen, Lehtokoski, Malkamäki, Bryggari, Takki, P. Tervo, Penttala, E. Karjalainen, Rantala, Kulovaara, Lepistö, Turunen sekä Peltonen johtaen puhetta ja Paasivuori pitäen pöytäkirjaa.

1 §.

Sotasyyllisyyslaki.

Peltonen: Kertoi edustaja Kaupin ilmoittaneen, että edistysryhmä tulee kannattamaan esitystä, mutta syytteenpano-oikeus tulee heillä esitettäväksi muutettavaksi ja että laki tulee vain määrävissä johtavissa asemissa oleviin kohdistuvaksi. Ruotsalaiset tullevat hyväksymään. Pääministeriä puhuja ei ole tavannut. Hiltunen on ilmoittanut, että käsittelyssä on rajoituttava ehdotuksen periaatteelliseen hyväksymiseen tai hylkäämiseen.

Bryggari: Nopea ratkaisu hallituksen esityksen mukaisesti. Lepistön puhe oman tunnon asiasta tarpeetonta verukkeiden etsimistä.

Turunen: Tiedusteli, onko se hallituksen lopullinen kanta, joka eilen esitettiin? Jos niin on, niin ehdotan, että valmistava valiokunta ehdottaa ryhmälle, ettei ryhmä tee päätöstä, vaan kukin tekee sen omasta puolestaan.

Lepistö: Miettinyt ja todennut, että ratkaisu on tehtävä. Huomioon otettava maan lait ja niiden mukainen ratkaisu on tehtävä. Jos liittoutuneet eivät tyydy tähän, on heidän kutsuttava sotasyylliset kansainvälisen oikeusistuimeen. Kun nämä asiat tulisivat käsiteltäväksi 4:ssä eri tuomioistuimessa, voitaisiin ne yhdistää yhteen tuomioistuimeen. Tämä on yksi linja, toinen on se hallituksen linja,

jossa välirauhan sopimuksen 13 artiklan mukaisesti ne käsiteltäisiin poliittisen tarkoituksenmukaisuuden pohjalla, jolloin voidaan vedota pakonalaisuuteen. Mitä tulee valvontakomissioon, Venäläiset eivät todennäköisesti halua viedä asiaa kansainväliseen tuomioistuimeen. Vielä on olemassa Varjosen linja, että tuomioita korotetaan. Kun asia on ratkaistava tänään, olisi ryhmän jätettävä asian ratkaisu myöhempään.

Rantala: Ei ollut tilaisuudessa kuulemaan selvitystä p.o. lakiehdotuksesta. Kuitenkin asia olisi saatava pois päiväjärjestyksestä. Hyväksytään erikoistuomioistuin. Lakiin nähden ei olisi vielä määriteltävä lopullista kantaa. Syytteenpano ja armahdusoikeus huomioitava ja niitä harkittava. Laki rajoitettava koskemaan vain johtavia henkilöitä. Hallituksen linjaan nähden ei olisi vielä lopullista ryhmän kantaa muodostettava.

Kulovaara: Yhtyi Rantalaan.

Lehtokoski: Kun ei lykkäystä ole saatu, olisi asia tämän pohjalla käsiteltävä.

Kallinen: Meidän lainsäädäntömme ei tunne sotasyllisyysskysymystä. Kun esitys on välirauhan sopimuksen mukainen, niin yritetään hoitaa asia meidän lakien pohjalla ja meidän miesten avulla.

Bryggari: Vaati, että ryhmän päätöstä on noudatettava, eikä vapaita käsiä ole myönnettävä.

Lepistö: Välirauhan sopimuksessa mainitaan, että Suomen on avustettava sotarikollisten pidättämisessä ja tutkimisessa.

Paasivuori: Perusteet kysymyksen hoitamiseksi hallituksen esittämällä tavalla ovat heikot.

Kallinen: Toivoi, että jokainen olisi selvillä tilanteesta. On osoittautunut, että maan lait eivät riitä. Välirauhansopimusneuvotteluissa käydystä keskustelusta, joka tapahtui Enckellin ja Molotowin välillä, saatiin lausunto, että asia on hoidettava kansainvälisten lakien pohjalla.

Voionmaa: Hallituksen estykseen on muutosta saatava. Mutta, että ryhmä ei tee päätöstä, on naurettavaa. Täällä vaaditaan, että on jä-

tettävä vapaat kädet. Ei tämä ole omantunnon asia, vaan ulkopoliittinen, vieras asia. Hallituksen esittämä menettely ei alenna meitä moraalisesti. Vapaita käsiä ei voida myöntää.

Paasivuori: Laki perustuu Lontoon kokouksen (8. 8. -45) päätöksiin, jotka koskevat Saksaa, mutta niiden ulottaminen Suomea koskiksi, on asiatonta. Emme me ole Saksa. Suhteet asiain välillä sekoitetaan, kun väitetään niiden koskevan myös meitä. Kansainvälinen oikeus hoitakoon asian meidän kohdaltamme. Selvitti Lontoon päätöstä laajemmin.

Lepistö: On selvitettävä mitä rikoksia on tapahtunut ja sittenhän se rajoittuu oikeihin henkilöihin, joiden rangaistuksia voidaan esittää korotettavaksi. Huomautti, että kanta sekin on, että maan oikeusjärjestyksestä pidetään kiinni. Tämän pohjalla pidettävä kiinni ja harkittava, mitä voimme tehdä ja mitä ei. Ryhmän kantaa ei ole päätettävä nyt heti; on saatava harkita asiaa.

Bryggari: Ehdotti Kallisen kannattamana hallituksen linjan sellaisenaan hyväksyttäväksi.

Rantala: Ryhmän jäsenillä pitää olla oikeus tehdä hallituksen ehdotukseen muutoksia.

Kulovaara: Kannatti.

Turunen: vapaat kädet, jos asia käsitellään puolueuuvostossa.

Paasivuori: Puolueuuvosto olisi kutsuttava koolle.

Lepistö: Yhtyi edelliseen.

Bryggarin ehdotus hävisi Rantalan ehdotukselle.

8 äänellä 6 vastaan päätettiin, ettei ryhmän kantaa määritellä nyt.

8 äänellä 7 vastaan päätettiin esittää, että puolueuuvosto on kutsuttava koolle.

V a k u u d e k s i:

M. Paasivuori
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

Osmo Teltanen

Pöytäkirja

Sos.-dem. eduskuntaryhmän kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän huoneessa elokuun 15 p:nä 1945 klo 11.30. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi: Eskola, Hakala, Miltunen, Kilpi, Kivisalo, Nurminen, Pusa, ~~XXX~~, ~~Kaunio~~ ja ~~TAKKI~~. Puhetta johti Peltonen, pöytäkirjan laati Paasivuori. -Läsnä puoluesihtööri Varjonen, ministerit Vuori ja Kilpi

1 §. Laki sotasyyllisten rankaisemisesta.

Puheenjohtaja: Selvitteli lakia, joka on tekeillä hallituksessa ja josta hän oli saanut kuulla, että asialla on kiire. Hallitus on ottanut siinä päättävän asenteen ja uhkaa hallituspuolalla ja eduskunnan hajoituksella. Maalaisliitto hyväksyy hallituksen esityksen ja kokoomus ja edistys todennäköisesti myös. Selosti asian johdosta esitettyjä käsityksiä. Laki olisi rajoitettava koskemaan vain johtavassax asemassa olleita. Olisi pyrittävä myös syytteeseenpano-oikeuden muuttamiseen siten, että se siirtyisi erikoiselle sitä varten valitulle syyttäjistölle. Puhuja selvitteli myös valmistavassa valiokunnassa otettua kantaa lopullisen päätöksen ollessa se, että Puolueenuevosto olisi kutsuttava koolle ja asian suhteen olisi annettava vapaat kädet ryhmän jäsenille.

Voionmaa: Hallitus tekee kabinettikysymyksen asiasta. Hallitus ei anna esitystä lainkaan, jos ryhmä asettuu vastustamaan. Hallitus pitää asiaa kiireellisenä ja ryhmä ottaa tavattoman vastuun, jos se yhtyy valmistavan valiokunnan kantaan. Hallitus perustaa esityksensä välirauhan-sopimukseen ja siihen, että liittoutuneet samaistavat sotasyyllisyyden sotarikollisuuden kanssa. Puhuja olix sitä mieltä, että valmistavan valiokunnan vähemmistön kanta on ~~xx~~ hyväksyttävä, muuten me emme pääse siitä. vastusti puolueenuevoston kokoonkutsumista.

Lepistö: Asian ratkaisua ei voida siirtää. Kanta sotasyyllisyyskysymykseen nähden on merkittävä. Välikysymyskeskustelussa olemme merkinneet

kantamme. Se on sama kuin pääministerinkin kanta, s.o. sotasyllisten asettaminen syytteeseen voimassa olevien lakien pohjalla. Harkittava, että tarkoituksenmukaista olisi keskittää yhteen tuomioistuimeen kaikki tällaiset oikeusjutut. Jos liittoutuneet eivät olisi tyytyväisiä, voisivat he viedä asian kansainväliselle foorumille.

Hallituksen linja on se, että rikkomukset ovat jääneet siksi pieniksi, että niistä annettavat tuomiot eivät tyydyttäisi liittoutuneita. Sen vuoksi tarkoituksenmukaisuussyistä perustetaan erikoistuomioistuin. Hallitukselle syytteeseenpano-oikeus. Yksi valopilkku asiassa on se, että kysymys rajoitetaan v. 1941 alkaneeseen sotaan sekä välirauhan pohjalla tapahtuvaksi. Aika on ollut puhujalle liian lyhyt perehtyä tähän kysymykseen. Puheenjohtaja ei tavannut pääministeriä. Hallitus päättää asian tänään.

Bryggari: Mainitsi, että valmistavan valiokunnan kanta ei häntä tyydytä; hän on ollut hallituksen esityksen kannalla. Myöntyy, vaikka ei muutoksia saadakaan. Jos ryhmä ei määrittele kantaansa, on seurauksena, että meidän ryhmämme osoitetaan sotasyllisten puolustajaksi. (Ryhmästä: Ei muutkaan ryhmät ole määritelleet kantaansa). Uhkasi ryhmästä eroamisella, ellei hallituksen kantaa hyväksytä. Ryhmä haluaa mennä puoluepuolesta selän taakse. Jos hallituspula tulee, emme voi asiaa hoitaa. Ryhmän on määriteltävä kantansa eikä annettava vapaita käsiä.

Jokinen: Puhui puoluekokousten päätöksistä. Uhkasi, että ryhmä hajaantuu. Sellainen kanta otettava, että kaikki sotasylliset on rangaistava.

Welling: Kehoitti jättämään intoilemisen. Lakia ei ole pelättävä. Tätä tuomioistuinta ei ole verrattava vuoden 1918 valtiorikosoikeuksiin. Varotti hallituspulasta. Esitti, että periaatteessa hyväksymme tämän lainsäädännön.

Karvonen: Hallituksen esityksen mukaan tulee kysymys kansan tuomioistuinista. Valtiosääntömme kieltää erikoistuomioistuimet. Luovutaan länsimaisesta riippumattomasta oikeusjärjestyksestä. Kaikki v:n

1918 yleisen mielipiteen muodostajat tuomittiin. Nyt voi käydä samoin. Asiaa on kaksi kertaa harkittava. Harwardin professori jakoi tuomioistuimet 1) kansantuomioistuimiin, 2) diktaattorien tuomioistuihin - tähän hän luki m.m. venäläisen oikeudenkäytön - sekä 3) länsimaisiin tuomioistuihin. Oli perustellen sitä mieltä, että asian kiirehtimisellä meiltä riistetään perustuslain mukaiset oikeudet harkinnan jälkeen muodostaa ratkaisumme.

Puheenjohtaja luovutti puheenvuoron Vuorelle selvityksen antamiseksi hallituksen esityksestä ja kannasta.

Vuori: Sotasyllisyyskysymys on ollut esillä syyskuusta lähtien. Välirauhansopimuksen 13 artikla tulkitaan meillä siten, että sotasylliset ja -rikolliset ovat kumpikin kategoria erikseen. Sen mukaisesti toimitettiin. Pidettiin ainakin ulkopoliittisesti suuntaa-antavana. Huomattava tosiasiat:

1) Suomi ei saa käsitellä sotasyllisiä omana sisäisenä kysymyksenään. Sotasylliset luetaan sotarikollisiin.

2) Meillä ei ole vapaa valta harkita, miten me käsittelemme sotasyllisiä. Mainitsi Enckell-Molotowin keskustelusta Suomen lakien mukaisesta käsittelystä suomalaisessa tuomioistuimessa. Molotow lausui, että on alistuttava liittoutuneiden tahtoon tässä asiassa. Hackzellin hallituksen mielissä oli, että poliittisetkin rikolliset voidaan käsitellä tämän artiklan alaisina. Samoin Castrenin hallituksen. Nyt se on liittoutuneiden kokouksissa vahvistettu.

3) Kotimaassa on lähdetty siitä, että sotasyllisiä ovat virkatehtävissään Suomen lakia rikkomaan joutuneet. Suomessa esitetty käsitys ei tyydytä liittoutuneiden käsitystä sellaisena kuin se esiintyy virallisissa tulkinnoissa. Saksan käymä sota määritellään rikokseksi.

Kerran Suomen hallitus on määritellyt hyökkäyssodan rikolliseksi (Briand-Kelloggin sopimus). Mutta missään Suomen laissa ei sotaan ryhtymistä katsota rikolliseksi. Puhuja luki kohdan 8. 8.-45 pidetyn Lontoon kokouksen sanomalehtiselostuksesta. Kohta 1, joka koski rikoksia rauhaa vastaan jne., määrittelee suhtautumisemme. Meidän

dän kohdalta todetaan, että sotasyylliset kuuluvat sotarikollisiin. Meidän on huomioitava se toiminnassamme, että liittoutuneiden käsityksen mukaan siis sotasyylliset luetaan sotarikollisiin. Hallituksella on selvä käsitys siitä, että meille on annettu mahdollisuus hoitaa asia itse, mutta mikään ei estä valvontakomissiota ottamasta sitä hoitaakseen. Juriidiselta kannalta katsoen se on eduskunnan hyväksymä laki. Siitä voidaan keskustella. On turhaa todistella päinvastaista oikeaksi kuin mitä liittoutuneet ovat sanoneet sotasyyllisyydestä. On vaikeata väittää, että meillä ei olisi sotasyyllisiä. Seurauksena siitä, että me kieltäydyimme noudattamasta liittoutuneiden valvontakomission tahtoa, voi olla se, että he hoitavat asian itse. Jos annetaan liittoutuneiden hoitaa se, ei huomioida niitä seurauksia, jotka siitä aiheutuvat.

Pääministeri huomautti, ettei tällaista ole voitu ottaa huomioon hallituksen ohjelmaa laadittaessa, mutta että hän vakaasti asiaa harkittuaan, on tullut tähän tulokseen. Siihen ovat vaikuttaneet myös taktilliset seikat. Keskeisenä on ollut kysymys, eikö asiaa voida käsitellä voimassaolevien lakien mukaan.

Silloin kun Hornborgin komiteanmietintö valmistui, niin oikeuskansleri lausui, että eräissä tapauksissa lakia tiukasti tulkiten ei voida asettaa syytteeseen tai tuomiot tulevat sellaisia, että ne eivät vastaa liittoutuneiden käsityksiä. Hän oli siis juristina sitä mieltä, että voimassa olevien lakien pohjalla annetut tuomiot eivät liittoutuneita tyydytä.

Pekkala on ollut sitä mieltä, että voidaan antaa kunnollisiakin tuomioita, mutta hän on muuttanut käsityksensä oikeuskanslerin mielipiteen mukaiseksi.

Hallituksella ei ole muuta tietä, kuin tuoda tämä lakiesitys eduskuntaan.

Selostettuaan vielä mm. Berlinin konferenssissa tehtyjä, sotarikollisia koskevia päätöksiä, syytteeseenpano-oikeutta ym. puhujaluki lain sotasyyllisten rankaisemiseksi, joka tosin ei ollut lopul-

uksiin. Varotti hallituspulasta. Esitti, että periaatteessa hyväksymme tämän lainsäädännön.

Karvonen: Hallituksen esityksen mukaan tulee kysymys kansan tuomioistuimista. Valtiosääntömme kieltää erikoistuomioistuimet. Luovutaan länsimaisesta riippumattomasta oikeusjärjestyksestä. Kaikki vi-

lisessa muodossaan. Hallitus oli saanut sen eilen sanamuodonkin puolesta valmiiksi. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on pyytänyt aikaa saadakseen muodostaa lopullisen kantansa. Pääministeri odottaa vastausta tämän päivän kuluessa. Ruotsalainen ryhmä ja maalaisliittolainen ryhmä hyväksyy hallituksen kannan. Hallitus on käyttänyt tätä tietä, koska asia on lähinnä ulkopoliittinen. Sen vuoksi hallitus on tahtonut edeltä käsin tiedustella eri ryhmien mielipidettä. Hallitus ei löydä parempaa tietä. Jos eduskunta ei tätä hyväksy, niin toiset miehet on pantava hallitukseen. Jos virallisessa äänestyksessä otetaan toinen kanta, syntyy erittäin vaikea tilanne. Ei ole asialle eduksi, jos ryhmä jättää jäsenilleen vapaat kädet.

Paasivuori: Puolueneuvoston koollekutsumisella voitettava harkinta-aikaa uhalla, että muuten ryhmä hylkää hallituksen esityksen. Jos ryhmä pitää tästä kiinni, hallitus taipuu, sillä ei hallitus muuten koko asiaa olisi ennakkoon tänne tuonutkaan. Ei asialla niin kauhea kiire ole.

Vuori: Huomautti, että se on vain mukavuussyistä.

Kulovaara: Väitti objektiivisesti asiaa käsittelevänsä. Sille on annettu vastenmielinen muoto. Kelloggin sopimus on tavallaan myös laki. Lakia tulkitaan eri tavoilla riippuen tulkitsijoista. Kun me olemme alistuneet välirauhansopimukseen, ovat myöskin sosialidemokraatit sitä mieltä, että sotasyyllisten asia on hoidettava. On varsin helppo, ellei periaatteessa hallituksen kantaa hyväksytä, tehdä ryhmästä sotasyyllisten puolustajia. Halusi pidättää vapauden muuttaa eräitä kohtia.

Takki: On päädytty siihen, että vastapuoli on sanellut välirauhansopimuksen tulkinnan. Esitti esimerkkejä.

Tähän saakka on huomioitu myös meidän toivomuksemme m.m. kuljetustonnistoon nähden; meidät on vapautettu myös 19 artiklan velvoituksista.

Kun sopimusta valmistettiin, meillä oli se käsitys 13 artiklaan nähden, että sitä voidaan soveltaa sotasyyllisiin. Sama käsitys oli

valvontakomissiolla. Puhuja piti erikoista lain säädäntöä asian johdosta tarpeellisenä.

J. Raatikainen: Hallituksessa päästy yhteiseen käsitykseen siitä, mitä asia sisältää. Pääministeri aikanaan vakuutti, ettei hänen hallituksensa aseta poikkeustuomioistuimia, vaan tämä asia käsitellään voimassaolevien lakien mukaan. Miten hallituksen tiedossa olleet Vuoren mainitsemat tiedot ovat sopusoinnussa pääministerin vakuutuksen kanssa? Hallitus tahtoi valtakunnanoikeuden muutoksen sotasyllisten kysymyksen ainoaksi ratkaisuksi. Valvontakomission taholta ei ole esitetty tästä asiasta virallista noottia. Hallitus pyrkii ratkaisunmukaiseen ratkaisuun. Tyydyttääkö välirauhansopimuksen tulkinta lopullisesti? Mitkä ovat seuraukset? Seuraako lajitteleminen tämän jälkeen? Jos pyrkii pitämään kiinni muodollisesta ja asiallisesta oikeudesta, on juttu epäilyttävän. Ihmetteli, miksi valtioneuvosto pyrkii tällaista syyteoikeutta ottamaan. Hänestä tuntuu, että poliittinen hallitus ei jaksaa pysyä objektiivisuudessa. Tätä oikeutta on rajoitettava. Sen ratkaiskoon oikeusistuin. Ei kannan muutos vaikuta siihen, että vapautuu syytteestä. Tällainen muutos on saatava aikaan (Welling: Siis koko kansa syytteeseen). On tarpeetonta pakottaa ryhmä heti ratkaisemaan kantansa. Jos pakotetaan ryhmä sille tielle, että oikeudesta tingitään, niin siitä voidaan meitä myöhemmin syyttää.

~~Kuorik~~ Pääministeri on sanonut, että toimitaan voimassa olevan oikeusjärjestyksen pohjalla. Välikysymykseen antamastaan vastauksesta se kävi selville. Takki on sanonut, ettei valtakunnanoikeus voi juttua hoitaa. Nyt on huomattava, ettei pääministeri ole asiassa mitään virallisia päätöksiä tehnyt ja että Neuvostoliitto ei ole antanut asiasta noottia. Ilman mitään faktoja ryhmä ei voi asiasta päättää. Hallitus on tässä heikolla pohjalla. Hallitus ei ole asian hoitamiseksi mitään tehnyt, sen viisi jäsentä eivät ole saaneet mitään aikaan. Vastassa on ollut yleinen käsitys oikeusvaltiosta. Siitä on kyllä väitetty, että se on fraasi (Ryhmästä: sodan aikana.) Puhuja asettui kannat-

uksiin. Varotti hallituspulasta. Esitti, että periaatteessa hyväksymme tämän lainsäädännön.

Karvonen: Hallituksen esityksen mukaan tulee kysymys kansan tuomioistuinista. Valtiosääntömme kieltää erikoistuomioistuimet. Luovutaan länsimaisesta riippumattomasta oikeusjärjestyksestä. Kaikki v:n

tamaan puoluenevoston koollekutsumista, jonka jälkeen ryhmä vasta voi tehdä ratkaisunsa. Äänestäjään on hyvä nähdä, jotka esiintyivät suomettarelaisina v. 1945. Tämä ei ole ulkopoliittisesti yksinomaan positiivinen juttu.

E. Kilpi: Mainitsi, että hän on joutunut asian kanssa painiskelemaan. Hallituksen sosialidemokraattisten jäsenten asemassa ei nyt ole ilon aihetta. On pyritty välttämään asian ratkaisua. Ilman tätä lakia ei tulla toimeen. Sotasyylliset ja sotarikolliset ovat alun perin suomalaisia termejä. Sotarikollisina pidetään niitä, joista voi sanoa, että he ovat tehneet rikoksen rauhaa vastaan. Voidaan puhua kau niita sanoja, mutta 13 artikla on kirjoitettu siten, että se velvoittaa meitä auttamaan: meidän on laadittava luettelo ja kuljetettava heidät maasta pois. Meillä on valittavana kaksi tietä. Vuoden 1889 rikoslaista puuttuu pykälä, jolla sotasyylliset voitaisiin tuomita. Pieni piiri johti maan sotaan v. 1941. Kansa ei ole siitä vastuussa, vaan heidän on siitä vastattava. Joka ottaa toisen kannan, hän ottaa vastuun. Uhkasi hallituksen erolla.

Juutilainen: On pakko tehdä ratkaisu ja alistuttava hallituksen kantaan. Meillä on ollut toiveajattelua. Voi tulla tilinteon aika. Vastoin tahtoaan hyväksyy esityksen.

Turunen: Kysymykseen on otettu kanta, mutta nyt on kysymys menettelytavasta. Halutaan erottaa talvisota ja vuoden 1941 sota. Hallitus on hoitanut asian, niin että siitä on tullut julkinen. Viittasi päivän sanomalehtikirjoituksiin. Kyllä Leino hoitaa, että torilla on väkeä. Pian voi tulla uusi hallitus ja taas proskriptiolista. Tämä kysymys edellyttää puoluenevoston koollekutsumista.

Kallinen: Ilmoitti kannattavansa hallituksen esitystä.

Varjonen: Hallituksen taholta juttu on hoidettu hyvin. On saatu syntymään käsitys, että on joko jätettävä ratkaisu oman onnensa nojaan tai sitten hyväksyttävä hallituksen esitys. Miksi tämä ratkaisu olisi ainoa? Kyllä liittoutuneiden kanta ymmärretään. Peruskysymys siinä on tuomita mennyt. Puhuja käsitteli Vuoren sanomalehtileikke-

valvontakomissiolla. Puhuja piti erikoista lain säädäntöä asian johdosta tarpeellisenä.

J. Raatikainen: Hallituksessa päästy yhteiseen käsitykseen siitä, mitä asia sisältää. Pääministeri aikanaan vakuutti, ettei hänen hallituksensa aseta poikkeustuomioistuimia, vaan tämä asia käsitellään voimassaolevien lakien mukaan. Miten hallituksen tiedossa olleet

leitä. Vastaako hallituksen esitys tätä? Siinä sanotaan toista, että tuomitaan henkilöt, jotka ratkaisevalla tavalla jne. Se antaa asialle poliittisen luonteen. Tuomiot ovat täysin poliittisia. Tämä loukkaa meidän oikeustajuntaamme. Se sisältää niin syvän oikeudenloukkauksen, ettei puolueenkaan kannalta voi sitä ilman puolueenvoston kannanottoa hyväksyä. Mikään 12 miehen tuomioistuin ei ryhdy vastustamaan torikokousten päätöksiä. Jos me noudatamme kansainvälisiä sopimuksia ja hyväksymme kontrollikomitean kannan, niin me hyökkäsimme vuonna 1939 (Melua).

Kaikki mikä menee hallitusmuodon ulkopuolelle, on vastoin oikeustajuntaamme. Kilven puheenvuoron johdosta puhuja kysyy, ketkä ovat johtaneet maan sotaan vuonna 1941. Pohja on poliittinen. Kyllä te olette ajatelleet määrättyjä nimiä. Eikö hallituksella olisi ollut mahdollisuus ottaa hallitusmuodon mukaisesti asia käsitelläkseen?

Valittavana on kaksi tietä, mennäänkö täysin poliittisin perustein pesemään NL:n kunniaa puhtaaksi tai oikeusperustein? Viimemainitussa tapauksessa on otettava perustaksi kansainvälinen tai Suomen oikeuspohja. Lopuksi puhuja sanoi, että puolueenvoston kanta asiasta on saatava.

Lepistö: Ellei Suomen antama rangaistus tyydytä liittoutuneita, on asian annettava mennä kansainväliseen tuomioistuimeen. Tämän linjan käyttöä ei ole pätevästi osoitettu vääräksi. Siitä on pidettävä kiinni. Nyt kuultiin ensikerran lakiteksti ryhmässä. Hallitus vaatii, että tämä linja on hyväksyttävä ryhmässä. Hallituksen esitys tulee tavallisessa järjestyksessä ja ennenkuin se tulee kolmannessa käsittelyssä esille, voi puolueenvosto kokoontua ja me voimme sen mukaan tämän hyväksyä tai hyljätä. Kannatti ehdotusta, ettei muodosteta kantaa vielä, vaan kutsutaan puolueenvosto koolle asiaa käsittelemään.

Lehtokoski: Ilmoitti tehneensä valmistavassa valiokunnassa ehdotuksen puolueenvoston koolle kutumisesta. Mutta jos lakiehdotus on välttämätön hyväksyä on siihen tehtävä kolmeen kohtaan muutos: syytteenpano-oikeuteen, armahdus- ja valitusoikeuteen. Puhuja oli sitä

mieltä, että vaikka hallitus antaisikin esityksensä, puolueenvosto on kutsuttava koolle.

Virtanen: Keskustelu osoittaa, että niiden on vaikea niellä täyskäännöstä, jotka ovat kannattaneet sotahallitusta.

Leskinen: Vv:n ja täällä käytetyt puheenvuorot osoittavat, että tarvitaan aikaa. Me olemme huolissamme siitä, ettei kaikkia, jotka ovat syyllisiä, tule tämän mukaan pannuksi syytteeseen. Olisi jo ennen valiokuntakäsittelyä pantava tähän tarpeelliset muutokset.

H. Pesonen: Kaksi kertaa asia on ratkaistu pääasiaan nähden. Asian suhteen on tehtävä niinkuin hallitus esittää kysymyksen ollessa käytännöllisistä toimenpiteistä. Ei ole syytä asiaa jarruttaa. Jos tässä tulevaisuuteen nähden tehdään virhe, on puolueenvosto pysytettävä tästä erillään.

Muikku: Esitti ajatuksen, että on lähdettävä v:sta 1939. Nyt vasta kun torikokoukset ovat panneet asialle vauhtia, on hallitus ryhtynyt asiaa ratkaisemaan.

Hiltunen: Lakitekstin hyväksyy perustuslakivaliokunta. Periaate on tärkeä. Ulkopoliittisesti tällä on merkityksensä. Mainitsi, että J. Raatikainen on muuttanut kantansa. Lakiteksi ei kiellä kaikkia asettamasta syytteeseen.

Voionmaa: Täällä on vedottu moniin seikkoihin, jotka ovat ristiriitaisia. On huomattava, että on ilmestynyt uusi käsite, että sota on rikos. Meidän oikeustajuntaamme ei ole ristiriidassa kansainvälisen oikeuskäsityksen kanssa. Paasivuorelle huomautti, että Vuoren mainitsema kirjoitus on ollut kaikissa maailman sanomalehdissä eikä missään ole pantu sitä vastaan, mutta Paasivuorelle se ei merkitse mitään. - Kanta se on sekin, ettei ole tullut noottia, mutta passiivinen vastarinta ei ole tässä paikallaan. Puhujan käsityksen mukaan ei ole muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä hallituksen esitys. Parlamentarismia ei tässä ole rikottu.

Vuori: Viittasi Orloffin Ruotsin lausuntoon. Lausunto ilmoittaa, että Suomi voi sen hoitaa. Pääministeri on tarkoittanut, että asia

valvontakomissiolla. Puhuja piti erikoista lain säädäntöä asian johdosta tarpeellisena.

J. Raatikainen: Hallituksessa päästy yhteiseen käsitykseen siitä, mitä asia sisältää. Pääministeri aikanaan vakuutti, ettei hänen hallituksensa aseta poikkeustuomioistuimia, vaan tämä asia käsitellään voimassaolevien lakien mukaan. Miten hallituksen tiedossa olleet

on ratkaistava ennen tämän kuun 28 päivää. Pääministeri on huomauttanut, että tilanne on muuttunut. Puhuja puolestaan huomautti, että torikokoukset on järjestetty sen jälkeen kuin asia oli hallituksessa esillä. Jos asia viipyy niin kauan, että tulee nootti, niin siinä on lista sotasyyllisistä. On otettava huomioon, että sosialidemokraatit eivät ole yksin hallituksessa, SKDL:llä on siellä kuusi miestä. Jos he lähtevät, kuka muodostaa silloin kannan tässä asiassa, halusi puhuja kysyä. Maalaisliiton ja ruotsalaisten kanta on myönteinen.

Puheenjohtaja: Esitti äänestusehdotuksen. Kun pyydetään nimenhuuto-äänestystä, se toimitetaan. Jaa äänestävät ne, jotka ovat sitä mieltä, että ryhmä ei voi ottaa asiaan kantaa nyt, vaan vasta kun hallituksen esitys on ~~ex~~ annettu ja puolueuuvoston käsitys asiassa on saatu. Ei äänestävät ne, jotka kannattavat valmistavassa valiokunnassa esitettyä kantaa, että hallituksen esitys muutoksenteke-oikeudella on hyväksyttävä. Sihteeri lukee nimiluettelon.

Jaa ovat äänestäneet: Hiilelä, P. Karjalainen, Karvonen, Kilpeläinen, Käkälä, Lehtokoski, Lepistö, Leskinen, Malkamäki, Muikku, Paasivuori, Peltonen, Penttala, Pyy, J. Raatikainen, U. Raatikainen, Raunio, Simonen, P. Tervo, Turunen = 20 jäsentä; Ei ovat äänestäneet: G. Andersson, K. Andersson, Bryggari, Fagerholm, Hiltunen, Jokinen, Juutilainen, Kallinen, E. Karjalainen, Kulovaara, Kuusela, Lumme, E. Pesonen, H. Pesonen, Takki, S. Tervo, Tolonen, Welling, Virtanen, Voionmaa = 20 jäsentä. Mainittakoon, että Rantala pidättäytyi äänestyksestä.

Äänät menivät tasan, 20 vastaan 20.

Rantala: Ilmoitti että ei ottanut osaa äänestykseen, koska puheenjohtaja ei tulkinnut valmistavan valiokunnan kantaa oikein.

Puheenjohtaja: Pani jyrkän vastalauseensa Rantalan lausuntoa vastaan. Ratkaistiin asia arvalla, jonka voitti jaa.

Vakuudeksi:

Osmi Peltonen
Puheenjohtaja.

M. Rantanen
Sihteeri.

SOSIALIDEMOKRAATTINEN EDUSKUNTARYHMÄ

Kokous klo 15 kuun 15 p:nä 1945 klo

Asia: *Sota-ryhtymäryhmän kutsu*

ehdotus "Jaa"

ehdotus "Ei"

	Jaa	Ei		Jaa	Ei
Andersson, Gunnar		-	Malkamäki, Aino	-	
Andersson, Kauko		-	Muikku, Otto	-	
Bryggari, Tuomas		-	Nurminen, Elli		
Eskola, Valfrid			Paasivuori, Arvo	-	
Fagerholm, Karl-August		-	Peltonen, Onni	-	
Hakala, Kustaa			Penttala, Isak	-	
Hiilelä, Kaisa	-		Pesonen, Edvard	-	-
Hiltunen, Onni		-	Pesonen, H. S.		-
Jokinen, Kalle		-	Pusa, Eeno		
Juutilainen, Jere		-	Pyy, Juho	-	
Kallinen, Yrjö		-	Raatikainen, Jussi	-	
Karjalainen, Eetu		-	Raatikainen, Uuno	-	
Karjalainen, P. A.	-		Rantala, Viljo		
Karvonen, Juho	-		Raunio, Eino	-	
Kilpeläinen, Yrjö	-		Salmela-Järvinen, Martta		
Kilpi, Sylvi-Kyllikki			Sillanpää, Miina		
Kivisalo, Väinö			Simonen, Heikki	-	
Kuittinen, Juho			Takki, Uuno		-
Kulovaara, Urho		-	Tervo, Penna	-	
Kuusela, Valter		-	Tervo, Samuli		-
Käkälä, Valto	-		Tolonen, J. F.		-
Lehtokoski, Aino	-		Turunen, Varma K.	-	
Lepistö, Matti	-		Welling, Yrjö		-
Leskinen, Väinö	-		Wirtanen, Atos		-
Lumme, Alpo		-	Voionmaa, Väinö		-

20 20

Lopistö (luki kirjeittamansa puheenvuoron): "Kuudenteista vuoden aikana, jollein olen ollut eduskunnassa, on tämä ensimmäinen kerta, jollein pääministeri, ennenkuin esitystä on edes edustajat nähneet, ajaa luottamusksymyksensä sitä hyväksyttäväksi. Sos.dem. eduskuntaryhmän jäsenet ovat halunneet saada edes lyhyttä aikaa selvittämukseen, eikä sotasyyllisyyksymystä voitaisi ratkaista maan oikeusjärjestyksen

puitteissa. Sen estää pääministerin toimenpiteet. Tällaista menettelyä vastaan on merkittävä vastalause."

Kuittinen: Kaipasi muutosta esityksen siihen kehtaan, jolla hallitukselle annetaan valtuudet olla syyttäjänä.

Raunio: Hallituksen olisi pitänyt selostaa syyt, minkävuoksi esitys annettiin juuri tällaisena.

Lumme: Koska hallituksen kanta oli yksimielinen, olisi ryhmän ollut se hyväksyttävä. Valitettavasti on nytkin liian paljon peissa ryhmän jäseniä. - Ei ole eduksi kiristää ryhmän ja hallituksen välejä. Nyt niitä on jouduttu huonontamaan.

Rantala: Olen tässä asiassa ollut pääasiassa kuuntelijana, mutta valmistavassa valiokunnassa tein ehdotuksen, että hallituksen esitys hyväksyttäisiin tarpeellisten muutoksien jälkeen. - En pitänyt tavasta, millä ryhmän puheenjohtaja suhtautui minuun, kun pidättäydyin äänestämässä edellisessä ryhmän kokouksessa. Rehkonen kyllä määritteli kantani.

Wuori: On vaikea sanoa, mitä muutoksia hallitus voisi hyväksyä, kenties sellainen voisi tulla perustuslakivaliokunnassa kysymykseenkin ilman luottamuskysymystä. Ryhmän vastustus voi rohkaista perwareita esiintymään asiassa jopa teiinkin perustein. - Teivei, että jossakin teisessä yhteydessä voitaisiin positiivisessä mielessä keskustella ryhmän ja hallituksen välisistä suhteista.

Kulevaara: Hornbergin komitean mietintö on saatava julkiseksi. Komitean jäsenet ovat myöskin sitä mieltä. Tämä voisi hälventää epäilyksiä, että hallitus haluaa jättää syyllisyyspiirin ulkopuolelle henkilöitä, jotka kaikista huolimatta olisi vedettävä syyllisyyden piiriin. - Piti Paasikiven creamisuhkaa täysin luennollisena. - Kyllä aikaisemmin on arvesteltu lakia ja oikeutta, mutta kyllä ne nyt kelpaavat puolustettaviksi.

Voionmaa: Suomi on helheuksen alainen maa. Sen vuoksi hallitus etsii ennakkoon tukea eduskunnalta. Piti menettelyä tässä asiassa parlamenttaarisena. Hallitus ei voi lähteä viemään eteenpäin tätä asiaa, ellei se voi maailmalle näyttää, että se liikkuu kestäväällä pohjalla. Paasikivi on kerran lausunut, että sestasyllisyys kysymys on ainoa ja viimeinen asia, joka on vaikea, muut ovat taloudellisia asioita. Hallitus pyrkii tälläkin esityksellään siihen, että päästäisiin nopeasti Valventakemisistä.

U. Raatikainen: Setavuesina pakeitettiin meidät

hyväksymään asioita, joita emme useinkaan tunteneet tärkeinä. Teiveimme asiointilan muuttuvan sedan jälkeen. Siltä ei kuitenkaan näytä. - Kun hallitus nyt kiristää otettaan, taivun asiaan - tosin vastenmielisesti.

Sillanpää: Ikävä, että jouduin olemaan peissa edellisestä ryhmäkokouksesta. En ole aivan samaa mieltä kuin Lepistö, sillä tämä aika nöyryytti meitä tahtomattamekin. - Pelkkä vastustus voisi johtaa vielä huonomman esityksen antamiseen. Hornbergin komitean mietintö on todellakin saatettava julkisuuteen. Huhutaan, ettei siinä Tanneria vastaan ole löytynyt mitään päteviä syitä. - Haluaisi mielellään luottaa hallitukseen.

Lepistö: On ikävä, ettei Wuorella ole ryhmän enemmistön keskuudessa ketään luotettavaa henkilöä, jonka kautta hän voisi enemmistölle asioita selvittää. - Terjui Voionmaan käsityksen, että haluttaisiin heitellä kalikeita hallituksen jalkeihin. Ryhmään on vain pyytänyt aikaa asian tutkimiseen. - Onko pääministeri tehnyt parhaansa ryhmän ja hallituksen välisen lujittumiseksi? Jo hallituskysymyksessä olimme toivoneet toisenlaista suhtautumista.

U. Raatikainen (työjärjestykseen): Ehdotti puheenvuorojen rajoittamista.

Kilpeläinen: Keskustelun aikana ei ole esitetty mitään syitä ja tosiasioita hallituksen menettelyn puolustamiseksi. Sen vuoksi yhdyin Lepistön vastalauseeseen.

Wirtanen: On merkillistä, että ryhmän aina täytyy tehdä päätöksiä, joista se sitten joutuu peruutumaan. - Muissa maissa on kysymys jo selvä. Suomen on myöskin selvitettävä asia. - Lepistön olisi pitänyt kiittää Paasikiveä vastalauseen asemasta.

Kuusela: Puolusti Wuorta. Työläiset eivät luota oikeuteen ja pohjeismaiseen oikeuskäsittelyeseen. Tällä on puhuttu puolueen peiraatteista, ja siitä synnistä, mikä tapahtuu, jos hyväksytään erikeistuuemistuin. Sedan aikana ei puolueen periaatteista kiinnipidetty. Nyt olisi harjoitettava realipolitiikkaa. Ryhmän heiluminen ei herätä luottamusta. Jarrutuksella vahingoitetaan puoluetta. - Oli hallituksen esityksen kannalla sellaisenaan.

Lehtokeski: Ryhmän kantaa ei olisi saanut käsitellä epäluottamukseksi hallitusta kohtaan. Esitys kaipaa selvennyksiä esim. valituseikeuden suhteen. Paheuksui Voionmaan kantaa toisiin ryhmän jäseniin nähden, ovat hekin

asiaa vakavasti pohtineet.

E. Karjalainen: Kysymys on vastenmielinen, mutta se ei ole suuntakysymys, vaan keko kansan asia. Oli pakko tehdä välirauha, nyt on pakko hyväksyä tämä.

Penttala: Ei pitäisi ihmetellä, että asiaan suhtaudutaan ryhmässä epäillen. Asia on vakava. Kerran kuulemalla ei lakiteksti anna selvää kuvaa, vaan tuntuu kevin epäluottamukselta. Hallitus vaatii itselleen syyttäjän oikeutta - siksi, ettei se itse joutuisi syytetyksi. Syytevalta on siirrettävä hallitukselta pysyvälle instanssille.

Jekinen: Piti esitystä oikeaan esuneena. "Olen kypsi ottamaan sen vastaan." Sedan aikana ei puhuttu oikeudesta eikä puellettu serrettyjä. Uhkaili ryhmän hajaantumisella.

Wuori: On tiedusteltu faktoja esityksen antamiselle. Tesin ei ole saatu neottia, mutta tietoja kyllä. Pitäisi luottaa hallitukseen. Paasikivi oli viimeaikoihin saakka toivonut, että asia saisi hiljaisen hautauksen, mutta viime sunnuntai-iltana esitti hän pessimismia ja puhui eroamisestaan. Hän tunsi olevansa vaikeassa asemassa, kun oli eduskunnan edessä puhunut voimassaelvistä laeista ja nyt oli pakotettu tässä kannastaan luopumaan. - Jos Paasikivi lähtisi, lähtisi myöskin presidentti. Tätä ei pääministeri voinut ottaa vastuulleen. Hän teki siinä suuren uhrauksen, koska nyt olisi jokainen miehellään peissa hallituksesta. Hallitus tässä on paken edessä eikä eduskunta. Paasikivestä ei voida luopua. Häntä saamme kiittää, että näinkin demokraattisessa järjestyksessä voimme heittää tämän asian.

Paasivuori: Miksi ei annettu hieman enemmän aikaa asian selvittämiseksi. En ole tottunut kiristykseen. On epäilty, ettei olisi haluttu tarkastella vilpittömästi asiaa puolueen ja kansan edun kannalta. Tämä on väärä epäily.

Simonen: Kysymyksen eteen on jouduttu ilman harkintaa, ilman ohjelmaa. Lyöty vain nyrkki pöytään. Jos kaikki se, mikä esim. tämän keskustelun aikana on kirjannut esiin, olisi tullut asian alkuvaiheissa esiin, olisi asia ollut helpempi ratkaista. Olemme aina sosiaalidemokraatteina puolustaneet oikeutta silloja, kun pervarit ovat sitä pidelleet paheina, miksi emme nyt sitä tekisi, kun teiselta taholta sen kimpua niin voimallisesti käydään. Pervarit pelkäävät asiaa sen vuoksi, että he kyllä tuntevat luekka-oikeusmenttelyn, jota itse ovat saaneet vuosikymmeniä käytellä. Sos.demit eivät voi nytkään luvata paremmin kuin aikaisemminkaan, vaan on

Ryhmä 15/8 1945, jatkoa.

nytkin seisettava luekka-oikeusmenettelyä vastaan. On surkeaa, että sedan aikana teisten rinnalla vastuuta heitaneet teverit nyt asettuvat syyttäjän asemaan teisiin nähden.

Päätös: Puheenjohtaja luki seuraavan päätösehdotuksen: "Ryhmä suhtautuu myönteisesti hallituksen suunnittelemaan sotasyllisyysskysymyksen hoitamiseksi, mutta koska ryhmän tiedossa ei vielä ole hallituksen lakiesityksen lopullista sisältöä eikä edes varsinaista lakitekstiä, pidättää ryhmä itselleen oikeuden lain yksityiskohtien hyväksymiseen nähden."

Voionmaa: Epäili loppuehtoa. Pääministeri voisi tulkita sen siten, ettei ryhmä tue hallitusta. -mää/

Kuittinen: Kannatti Peltosen esittämää päätöstä.

Simonen ja Penttala kannattivat Peltosen ehdotusta.

Voionmaa: Ehdotti viimeisen lauseen "pidättää ryhmä jne." kuulumaan "tulee ryhmä koettamaan aikaansaada tarpeelliseksi katsomiaan muutoksia."

Sillanpää: Kannatti Voionmaan ehdotusta.

Wuori: Katsoi voivansa hyväksyä Peltosen lukeman ehdotuksen Voionmaan tekemällä muutoksella.

Peltonen tiedusteli, vastustaako joku Voionmaan ehdotusta. Kun kukaan ei sitä tehnyt, hyväksyttiin ryhmän päätökseksi Peltosen lukema lausuma Voionmaan tekemällä muutoksella.

Leskinen ja Paasivuori ilmoittivat yhtyvän Leskistön pöytäkirjaan lukemaan vastalauseeseen.

Kokous päättyi klo 20,35.

V a k u u d e k s i :

Osmi Peltosa

Puheenjohtaja.

Sihteeri

Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

Eeli Nurminen

Jino Kanni

Pöytäkirja

Sos.-dem. eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta eduskuntatalossa ryhmän huoneessa elokuun 23 p:nä 1945 klo 10.00. Läsnäoleviksi merkittiin Peltonen, Kallinen, Voionmaa, J. Raatikainen, Lepistö, Kivisalo, Malkamäki, Kulovaa-ra, Penttala, Tolonen, Bryggari, Paasivuori sekä yleissihteeri Laisaari. Puhetta johti Peltonen, pöytäkirjan laati Paasivuori.

1 §.

Neuvottelut SKDL:n kanssa ja sotasyvällisyyslaki.

Puheenjohtaja Peltonen: Selosti neuvotteluja SKDL:n kanssa, joita edusti Kuusinen, Leino, E. Pekkala ja Sundström (viimevaiheessa), Sos. dem. ryhmää edustivat Voionmaa, Peltonen ja Paasivuori. SKDL:n taholta ilmoitettiin, että he ovat suostuneet asian hoitamiseen hallituksen esityksen pohjalla, vaikkeivät ole siihen tyytyväisiä. Tänään Hiltunen on antanut eräitä tietoja, joista tärkein oli, että Shdanov on sanonut, ettei asian käsittelystä saa tehdä farssia.

Lepistö: Tiedonanto, jonka Orlof ja Savonenko ovat antaneet, ei ole ainoastaan NL:n tšekäläisten edustajien kanta, vaan se on myös NL:n hallituksen kanta. Siellä on pelko siitä, että kysymyksestä tulee farssi, sen vuoksi NL vaatii, asia käsitellään vakavasti.

Kallinen: Oikeuskansleri ilmoitti, että presidentin tekemät muutokset eivät ole hänen mielestään sopivia. Ei puolestaan ollut hallituksessa läsnä. Ei myöskään kannattanut vankeutta rangaistukseksi. Syytteen esittämispöytäkirja oikeuskansleri vastusti, sillä hän joutuisi hyvin laajoihin tutkimuksiin. Edelleen syytteen ajamiseen hän tahtoisi sellaisen muutoksen, että sen tekisi hänen esittämänsä henkilö.

Voionmaa: Yhtyi oikeuskanslerin käsitykseen. Hän valitti, että Shdanov on tutustunut Hornborgin komitean mietintöön. Jos asialla leikitel-

neet oikeutta silloja, kun pervarit ovat sitä pidelleet paheihin, miksi emme nyt sitä tekisi, kun teiselta taholta sen kimpuun niin voimallisesti käydään. Pervarit pelkäävät asiaa sen vuoksi, että he kyllä tuntevat luekkaoikeusmenttelyn, jota itse ovat saaneet vuosikymmeniä käytellä. Sos.demit eivät voi nytkään luovia paremmin kuin aikaisemminkaan, vaan on

lään, niin me yhtenä aamuna kuulemme, että nämä henkilöt on vangittu, joita me olemme täälläkin pyrkineet suojelemaan.

Kivisalo: kosketteli asian käsittelyä perustuslakivaliokunnassa.

Bryggari: Huomautti, että asiaa on jo pitkitetty mahdollisimman kauan. Ensin hallituksessa ja sitten ryhmissä, täällä meillä. Oli sitä mieltä, että ryhmissä asia olisi hoidettava siten, että kontrollikomitea on tyytyväinen. Puhui propagandaa. Kannatti hallituksen esitystä.

Lepistö: Yhtyisi Bryggariin, jos olisi varmuus, että jonkun oikeudenmukaisuutta noudatettaisiin ja että tähän tyydyttäisiin. Pääsyytetyille Rytille ei oikeuden puheenjohtajan tarvitse antaa puheenvuoroa sotaan joutumisesta, sillä eduskunta on sen jo tuominnut hyväksyessään hallituksen esityksen. - Jos voitaisiin löytää ratkaisu, joka tyydyttää, voitaisiin vaatia kaikki tutkittaviksi ja syylliset tuomittaviksi. Puhuja kysyi Voionmaan mielipidettä, olisiko sillä kovin haitalliset ulkopoliittiset seuraukset, jos asia jätettäisiin kansainvälisen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja hoidettavaksi.

Laisaari: Yhtyi oikeuskanslerin mielipiteeseen oikeuskanslerin osuudesta syytteeseen panossa ja syyttämisessä tämän lain mukaan. - Eduskunta toteaa lain hyväksyessään sodan alkamisen kansainvälisten sopimusten vastaiseksi.

Kallinen: Vastasi Lepistölle, että tietysti oikeudenkäynnissä voi puolustaa syytettyjä. Kansainväliseen tuomioistuimeen siirtämisellä olisi tietysti ulkopoliittisia seurauksia. Sillä tuomitsemme me vai tuomitsevatko venäläiset ei puhujan mielestä suuria ulkopoliittisia seurauksia.

Voionmaa: Sillä on se ulkopoliittinen merkitys, että me joudumme yhä enemmän liittoutuneiden alaisiksi. Jos se ottaa tämän hoitaakseen, ottaa se silloin muutenkin, jota meidän pitäisi välttää. - Tämä on poliittinen juttu. Poliittisissa asioissa eduskunta on korkein tuomioistuin. Ettei eduskunta tiedä mitään, mutta perustuslakivaliokunta tutkii asian eduskunnan ottamatta asiaan kantaa, puhujan mielestä heik-

neet oikeutta silloin, kun pervarit ovat sitä pidelleet paheina, miksi emme nyt sitä tekisi, kun teiselta taholta sen kimpusta niin voimallisesti käydään. Pervarit pelkäävät asiaa sen vuoksi, että he kyllä tuntevat luekkaoikeusmenttelyn, jota itse ovat saaneet vuosikymmeniä käytellä. Ses.demit eivät voi nytkään luevia paremmin kuin aikaisemminkaan, vaan on

kouden osoitus. - Tuomioistuimeen nähden puhuja ihmetteli, kuinka voi joku vanha oikeusinstanssi näissä oloissa ratkaista asian. Moitti Lepistön, Pusan ja Raatikaisen käyntiä presidentin luona.

Raatikainen: Esitti yhteenvedon yleiskeskustelusta. Pääsyyllisten löytyminen ehkä tapahtuu oikeudenkäynnin yhteydessä.

Lepistö: Kun maamme tunnustetaan sotasyyliseksi eduskunnan päätöksellä, niin eikö meiltä mene rauhankongressissa mahdollisuudet torjua venäläisten vaatimuksia. Kosketteli Englannin työväenpuolueen jäsenen Bevinin lausuntoa. - Tuskin perustuslakivaliokunta edes kuulustelee Rytä. Tuskin se saa siihen edes tarpeeksi aikaa. - Selvitti käyntiään Presidentin luona.

Voionmaa: Lepistön käsitys että tämä voi heikentää asemaamme rauhan konferenssissa, torjuttava. Kansainvälinen vielä sitovampi kuin meidän oma käsittelymme. Bevin lausuntoon huomautti, että Englanti jättää vapaat kädet Venäjälle. Tällaiset ovat sota-asioita, eivätkä tule siellä esille. - On ilmeistä, että oikeudenkäynnissä tulee esille uusia tapauksia. - Ymmärsi Presidenttiä.

Kulovaara: Väitti että Lepistö pyrkii suojelemaan sotasyylisiä.

Kallisen aloitteesta keskusteltiin ulkopuolella pöytäkirjan ja osallistui siihen Kallisen lisäksi Paasivuori, Kivisalo, Voionmaa ja Lepistö.

Yleiskeskustelu julistettiin päättyneeksi. Alkoi yksityiskohtainen käsittely.

Puheenjohtaja Peltonen oli sitä mieltä, että 18:stä poistetaan rajoitukset. V:n 1939 tapaukset on myös otettava tutkittavaksi.

Laisaari: Tämä lieventää sitä epäilyä, että Suomi eduskunta tuomitsee Suomen sodan aloittamisesta.

Kivisalo: Fiti sitä parempana.

Voionmaa Epäili. Tulee uusi kysymys, jonka käsittely riippuu puheenjohtajasta. (Ryhmästä: Tehdään uusi aloite.)

Turunen: On ollut sitä mieltä, että tutkimus olisi laajennettava ja tarkastettava sodan molemmat vaiheet.

Lepistö: Hallituksessa 1939 ulkoministeri Erkkö ajoi läpi päätöksen, jonka mukaisesti sähkötti neuvottelijoille Moskovaan, että enempää myönnetyksiä ei/saa tehdä, tulkkaa pois. Edelleen olisi saatava selville, kuka piti yhteyttä saksalaisiin sodan aikana.

Kulovaara: V.1941 Saksan rinnalla-sanat 1 §:stä poistettava.

Voionmaa: On mahdotonta yhdistää tähän v:n 1939 - 40 sotaa, koska se on päätetty 1940 rauhalla. Hallitus eroaa. Pieni saki päättää sen, jos se tehdään.

Kallinen: Yhtyi Voionmaahan.

Raatikainen: Tämä pykälä pitäisi selventää siten, että piiri laajentuu.

Lepistö: Esitti että perustuslakivaliokunnan jäsenet neuvottelisivat Hiltusen ja Laisaaren kanssa.

Päätettiin merkitä, että valmistava valiokunta pitää tätä hallituksen esittämää muotoa liian suppeana, joten sanontaa muutettava, laajennettava.

Laisaari: Jos hyväksytään sanonta ratkaisevalla tavalla, niin vankeus poistettava rangaistuksien joukosta kohtuuttoman lievästi.

Hyväksyttiin.

Lepistö: Kertoi keskustelleensa perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan Ahmavaaran kanssa ja 3.§:ään nähden tuli siihen tulokseen, että perustuslakivaliokunta etsisi sellaisen muodon sille, että se tyydyttää oikeuskans-

Voionmaa: Oli sitä mieltä, että poliittinen instanssi, hallitus sen nostaisi. Vastusti juristi- instanssin asettamista.

Raatikainen: Ymmärsi oikeuskansleria, mutta katsoi sen menevän vielä hullummalle mallille, jos syytteen nostaminen jää hallitukselle. Hyväksyi oikeusasiamiehen oikeuskanslerin lisäksi, mutta vastusti oikeusministerin nimittämistä.

Voionmaa: Oli sitä mieltä, että perustuslakivaliokunta voisi tulla kysymykseen, mutta hallituksen alkuperäinen kanta tässä olisi kestävin.

Peltonen: Tämä muoto olisi hyväksyttävä.

Raatikainen: Tämä on sivuseikka. Tämän hyväksynee naapurikin.

Päätettiin äänestyksen jälkeen hallituksen esityksen ja hallituksen aikaisemman kannan välillä 6 äänellä 3 vastaan hyväksyä hallituksen esitys.

neet oikeutta sille, kun pervarit ovat sitä pidelleet pahoin, miksi emme nyt sitä tekisi, kun toiselta taholta sen kiimpua niin voimallisesti käydään. Pervarit pelkäävät asiaa sen vuoksi, että he kyllä tuntevat luekkaoikeusmenttelyn, jota itse ovat saaneet vuosikymmeniä käytellä. Sos.demit eivät voi mytkään luevia paremmin kuin aikaisemminkaan, vaan on

Hyväksyttiin pykälät 4- 7 esityksen mukaisina.

2 §.

Ryhmän lausunto sotasyllisyysslain lähete keskustelussa.

Puheenjohtaja: Luki lausuntonsa, jonka oli laatinut esitettäväksi lain lähete keskustelussa.

Hyväksyttiin, mutta kehoitettiin sitä vielä tarkistamaan.

V a k u u d e k s i:

A. Saarimäki
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u:

Ossi Peltonen
Puheenjohtaja.

Lepistö: Hallituksessa 1939 ulkoministeri Ekko ajoi läpi päätöksen, jonka mukaisesti sähkötti neuvottelijoille Moskovaan, että enempää myönnetyksiä ei/saa tehdä, tulkaa pois. Edelleen olisi saatava selville, kuka piti yhteyttä saksalaisiin sodan aikana.

Kulovaara: V.1941 Saksan rinnalla-sanat 1 §:stä poistettava.

Voionmaa: On mahdotonta yhdistää tähän v:n 1939 - 40 sotaa, koska se

Pöytäkirja

Sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän valmistavan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin eduskuntatalossa pankkivaliokunnan huoneessa 30 p:nä elokuuta 1945. Kokous alkoi klo . Läsnä olivat Kallinen, Hiltunen, Lehtokeski, Malkamäki, Hakala, Telenen, E. Karjalainen, Penttala, P. Terve, U. Raatikainen, Kivisalo, Paasivuori (esittain) ja Turunen. Puhetta johti Peltonen ja pöytäkirjan laati Turunen.

1 §

Hallituskysymys.

Hiltunen: Hallitus on päättänyt nimittää Englannin lähettilääksemme Wuoren ja USA:n lähettilääksemme Jutilan. Hallituksessa jäänäin ollen kaksi paikka uumeiksi. Täyttämiseen nähden esitetty seuraavia vaihtoehtoja: 1) Wuoren tilalle Härmä, 2) tai Hiltunen Wuoren tilalle ja Hiltusen tilalle Peltonen tai 3) kuin edellä mutta Hiltusen tilalle Rantala. Asia on kiireellinen.

Lehtokeski: kannatti Hiltusta Wuoren tilalle ja Peltestä Hiltusen tilalle.

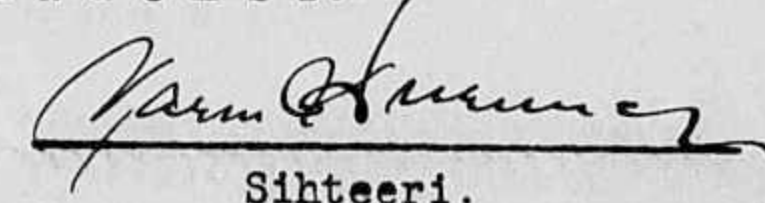
P. Terve: Peltonen olisi sijoitettava Wuoren tilalle, koska Rantala tarvittaisiin valtiovallaliokunnassa.

Penttala: Välttyi Lepistölle.

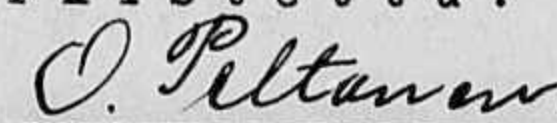
E. Karjalainen: Neuvoteltava Rantalan kanssa.

Päätös: Wuoren tilalle suoraan Peltonen, ellei hän tulisi kysymykseen, olisi asiasta neuvoteltava Rantalan kanssa.

Vakuudeksi:

Sihteeri.

Tarkistettu:

Kulovaara: V.1941 Saksan rinnalla-sanat 1 §:stä poistettava.

Kulovaara: V.1941 Saksan rinnalla-sanat 1 §:stä poistettava.

Verleihen: On mehötente whetotää +kää +m 1000 40 - - - - -

Sos.-dem. eduskuntaryhmän kokouksesta eduskunta-
talossa ryhmän huoneessa elokuun 30 p:nä 1945 klo
16.30. Nimenhuudossa poissaoleviksi merkittiin: G.
ja K. Andersson, Bryggari, Eskola, Fagerholm, Hii-
lälä, Jokinen, Juutilainen, P. Karjalainen, Kilpe-
läinen, Kilpi, Kulovaara, Kuusela, Lepistö, Leski-
nen, Lumme, Malkamäki, Peltonen, Pyy, J. Raatikai-
nen, Rantala, Raunio, Salmela-Järvinen, Sillanpää,
Simonen, Welling ja Wirtanen. Puhetta johti Kalli-
nen, pöytäkirjan laati Paasivuori. Läsnä oli myös
toimittaja Airisto.

1 §.

Hallituksen täydentäminen.

Min. Hiltunen: Kysymys on siitä, että ulkomaanedustuksessa on kaksi paikkaa avoinna. Hallitus ehdottaa Lontooseen Vuoren ja Washingtoniin Jutilan. Kun asia on selvä, hallituksen kaksi paikkaa tulee täytettäväksi. Puhuja esitti, että ratkaistaan vaihtoehtoisesti joko niin, että Peltonen tulee kulkulaitosministeriksi, tai niin, että hän siirtyy kulkulaitosministeriksi ja Rantala valtiovarainministeriksi.

Takki: Huomenna vasta presidentti päättää agrengin pyynnöstä, joten tässä on varovaisesti meneteltävä. Asia ratkeaa vasta ensi viikolla.

Tervo: Mainitsi valmistavassa valiokunnassa olleista käsityksistä. Rantala on valtiovarain valiokunnan puheenjohtaja ja budjetin käsittely vaikeutuu, jos Rantala siirtyy pois. Siksi vv. asetti Peltosen etutilalle.

Pusa: Perustellen rauhanneuvottelujen lähestymisellä esitti valtiovarainministeriksi J. Raatikaista.

Pusan ehdotus raukesi kannattamattomana.
Valmistavan valiokunnan ehdotus hyväksyttiin.

V a k u u d e k s i :

Puheenjohtaja.

M. Saarimäki
Sihteeri.

T a r k i s t e t t u :

P ö y t ä k i r j a

Sos.-dem.eduskuntaryhmän kokouksesta eduskunta-
talossa ryhmän huoneessa syyskuun 4 p:nä 1945
klo 13.00. Nimenhuudossa merkittiin poissaole-
viksi: K.Andersson, Eskola, Hiilelä, Kallinen,
J.Raatikainen, Raunio, Salmela-Järvinen, Turu-
nen ja Wirtanen. Puhetta johti Peltonen, pöytä-
kirjan laati Paasivuori.- Läsnä myös ministeri
Vuori ja toimittaja Teerimäki TST:stä.

1 §. Sotasyvällisyyslaki ja hallituksen käsitys siitä.

Pääministeri Paasikivi:Valiokunnan mietinnössä on huomiota herättä-
viä lausuntoja. Korkeimman Oikeuden lausunnosta hän esitti kysymyksen:
onko se oikea tai ei. Hän selvitti Lontoon kokouksen päätöstä. Sään-
nöksen 6.momentin b kohdassa käytetään sotarikoksista sanaa Ware cri-
mer. Puhujan mielestä tämä ei voi koskea muuta kuin rikoksia sodan
lakeja ja tapoja vastaan ~~vastustajain oikeuksien~~ sekä rikok-
sia rauhaa vastaan ja tästä korkein oikeus toteaa, että välirauhanso-
pimuksen 13.artikla ei anna tukea tälle tulkinnalle. Professori Kaira
tulee aivan päinvastaiseen tulokseen, jota puhuja valaisi lukemalla
otteen prof. Kairan lausunnosta. Professori Kaira on oikeassa, sanoo
puhuja. Ja ihmettelee sitä, ettei korkein oikeus ole ottanut huomioon
seikkoja, joihin Kaira perustaa lausuntonsa, eikä kiinnitä huomiota
sanontaan, mikä sopimuksen useissa kohdissa mainitaan.. Nähdäkseni
Korkeimman Oikeuden lausunnon perusteet on kumottu.

Prof. Kaira tulee kuitenkin samaan lopputulokseen, joskin toisilla
perusteilla. Hän katsoo, että (2. sivun lopusta) yhden kerran käytet-
ty Keisari Wilhelm jne. siteeraa Kairan lausuntoa. Hän katsoo että
meidän välirauhan sopimuksessamme lähdettiin vanhasta perusteesta jne
siteeraa Kairan lausuntoa. Puhuja huomauttaa, että Jacksonin raportti
on lain perustana ja siteeraa edelleen. "Olisi aivan väärin tulkita